

**PERSPEKTIEF VAN MAATSKAPLIKE WERKERS OOR DIE
ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN
KINDERBESKERMINGSDIENSTE**

deur

ANJE KOTZE

Tesis ingelewer ter voldoening aan die vereistes

vir die graad van

Magister in Maatskaplike Werk

in die

Fakulteit Lettere en Sosiale Wetenskappe

aan die

Universiteit Stellenbosch

Studieleier

Dr Marianne Strydom

VERKLARING

Deur hierdie tesis elektronies in te lewer, verklaar ek dat die geheel van die werk hierin vervat, my eie, oorspronklike werk is, dat ek die alleenouteur daarvan is (behalwe in die mate uitdruklik anders aangedui), dat reproduksie en publikasie daarvan deur die Universiteit Stellenbosch nie derdepartyregte sal skend nie en dat ek dit nie vantevore, in die geheel of gedeeltelik, ter verkryging van enige kwalifikasie aangebied het nie.

Desember 2018

Kopiereg © 2018 Universiteit Stellenbosch

Alle regte voorbehou

BEDANKINGS

Hiermee wil ek graag die volgende individue bedank vir die ondersteuning wat aan my gebied is in hierdie twee jaar:

- My eggenoot, **Nico Kotze** en my twee dogters, **Isabella** en **Sofia Kotze**, vir ondersteuning en bystand op elke moontlike wyse waar ondersteuning en bystand gebied kon word. Ek is dankbaar en geïnspireer deur jul verstaan, onvoorwaardelike liefde, en aanmoediging.
- **Dr Marianne Strydom** – hierdie studie sou nie suksesvol wees sonder haar professionele kennis, ongelooflike leiding, motivering, verduidelikings, en oneindige geduld nie.
- **Mevrou Williams** vir al die ondersteuning en geduld.
- **Jana Walters**, dankie vir die foutlose taalversorging en redigering.
- Dankie aan al my **familie en vriende** wat hierdie twee jaar makliker gemaak het asook vir die geloof wat jul in my gehad het.

“Let us reach out to the children. Let us do whatever we can to support their fight to rise above their pain and suffering. It always gives me great pleasure to be surrounded by the beautiful children of our land. Whenever I am with energetic young people such as yourselves I feel like a recharged battery, confident that our country can look forward to great things. You are the future of this country – you are the people who will lead us into the next century.” (Nelson Mandela, 23 April 1997)

OPSOMMING

Die dienste wat maatskaplike werkers in Suid-Afrika aan kinders en gesinne lewer, fokus veral op kinderbeskerming en statutêre werk. Indien kwaliteit dienste aan gesinne gelewer moet word, is dit die primêre taak van die maatskaplike werker om die gesin op 'n holistiese wyse te assesseer. Geen dienslewering kan plaasvind indien assessering nie korrek voltooi word nie.

Maatskaplike beleid en wetgewing rig die dienste wat aan hierdie kwesbare gesinne gelewer moet word. Die Kinderwet 38 van 2005 soos gewysing 41 van 2007, verplig maatskaplike werkers om dienste aan kwesbare gesinne te lewer (Republiek van Suid-Afrika, 1996). Kinderverwaarlosing en -mishandeling is een van die grootste probleme wêreldwyd en kinders moet dus beskerm word.

Hierdie studie ondersoek maatskaplike werkers in die Wes-Kaapse metropool en omgewing se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. 'n Literatuurstudie is gedoen om eerstens 'n beter begrip te kry oor die wyse waarop maatskaplike beleid en wetgewing kinderbeskermingsdienste rig. Tweedens is die benutting van 'n ekologiese perspektief tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste aan gesinne ondersoek. Laastens het die literatuurstudie assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste verduidelik asook die uitdagings waarmee maatskaplike werkers in die welsynsektor te doen kry wanneer beskermingsdienste gelewer word.

Die studie volg hoofsaaklik 'n kwalitatiewe benadering, alhoewel 'n kwantitatiewe benadering ook gevolg is waar die identifiserende besonderhede van deelnemers aangevra was. Hierdie studie het van beide 'n verkennende en beskrywende navorsingsontwerp gebruik gemaak om so te verseker dat inligting, insig, en omvattende beskrywings oor die ondersoek en resultate, deurgegee word. Daar is gebruik gemaak van 'n semi-gestruktureerde onderhoudskedule om die onderhoude te rig en te lei. Die onderhoude is met twee-en-twintig deelnemers gevoer en het gegaan oor maatskaplike werkers se perspektief oor assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Een van die belangrikste bevindings van hierdie studie is dat, ten spyte van beleid en wetgewing in Suid-Afrika wat kinderbeskermingsdienste voorskryf en rig, dit nie konsekwent en deurlopend deur al die maatskaplike werkers toegepas word nie, voorts interpreteer elke maatskaplike werker beleid en wetgewing verskillend. 'n Verdere bevinding is dat deelnemers aangedui het dat risiko's verskillende betekennisse het vir verskillende maatskaplike werkers asook vir gesinne. Die bestaande risiko-assessering is dus moeilik om uit te voer en werkers het nie formele opleiding daarvoor ontvang nie.

Nog 'n belangrike bevinding van hierdie studie is dat daar nie voldoende gespesialiseerde indiensopleiding oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ontvang word nie, wat ook die kwaliteit van assessering en die besluit oor verwydering moontlik kan beïnvloed. Laastens is bevind dat deelnemers wat dienste by kinder- en gesinsorgorgansies lewer nie literatuur oor assessering

by die lewering van kinderbeskermingsdienste integreer en benut nie vanweë uitdagings in die praktyk en onkunde oor literatuur.

Maatskaplike werkers wat dienste aan kwesbare gesinne by kinder- en gesinsorgorganisasies in Suid-Afrika lewer, moet gespesialiseerde indiensopleiding oor assessering ontvang wat die benutting van literatuur tydens kinderbeskermingsdienslewering insluit. Die verantwoordelikheid rus op die staat om meer fondse beskikbaar te stel aan kinder- en gesinsorgorganisasies sodat daar meer maatskaplike werkers aangestel kan word om die uitdagings in die maatskaplike werkpraktyk beter te bestuur en gevolglik kwaliteit beskermingsdienste te verbeter om kwesbare gesinne se regte te beskerm en te bevorder.

ABSTRACT

South African social workers rendering social service, typically focus more on child protection services and statutory work and less so on the family. For quality services to be rendered, the social worker's primary task must be to assess the family on a holistic manner. Services cannot be rendered if assessment is not completed correctly.

Social work policy and legislation are the guiding principles to service delivery to vulnerable families. The Children's Act 38 of 2005 as amended 41 of 2007, forces social workers to render services to vulnerable families (Republic of South Africa, 1996). Child neglect and abuse is one of the biggest problems in the world and therefore children should be protected.

This study investigates the perspectives about assessment during the rendering of child protection services of social workers in the West Cape Metropole and surrounding areas. Firstly, a literature study was done to better understand the way in which social workers use social policy and legislation during child protection services. Secondly, the use of the ecological approach during the rendering of child protection services to families was investigated. Finally a literature study explains the assessments done when rendering child protection services as well as the challenges that social workers have to face whilst rendering these services in the social work sector.

This study primarily followed a qualitative approach, however a quantity approach was used where the identification details of respondents were asked. This study also used both an exploratory and a descriptive research design that provide more in-depth descriptions and results of the investigation. The researcher also made use of a semi-structured interview schedule to interview the twenty respondents on the perspectives of social workers on assessment during the rendering of child protection services.

Important findings of this study were that even though South African policies and legislation both guide child protection services, the respondents in this study experienced different types of obstacles in practice. The study also shows that the respondents interpret the policies and legislation differently. A further finding was that respondents indicated that risks have different meanings for social workers and families. Current risk assessments are therefore difficult to implement because workers did not receive any formal training.

Respondents also found that sufficient specialised training about assessments during the rendering of child protection services is not available and that this influences the quality of the assessment as well as the decision to remove the child. Further findings were that respondents did not use or interpret theory during assessment in child protection services.

South African social workers rendering child protection services to vulnerable families at child and family organisations need to receive specialised training and learn how to apply literature. It is the

South African government's responsibility to provide access to funds for child protection agencies to help agencies in their struggle to provide a better quality of social work services to protect vulnerable families.

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1

INLEIDING	16
1.1. MOTIVERING VIR DIE STUDIE	16
1.2. PROBLEEMSTELLING	19
1.3. NAVORSINGSVRAAG	20
1.4. DOEL EN DOELSTELLINGS VAN DIE STUDIE	20
1.4.1. Doel	20
1.4.2. Doelstellings	20
1.5. TEORETIESE VERTREKPUNTE	20
1.6. KONSEPTE EN DEFINISIES	21
1.6.1. Maatskaplike werker	21
1.6.2. Perspektief	22
1.6.3. Assessering	22
1.6.4. Kind	22
1.6.5. Kinderbeskermingsdienste	22
1.7. TYDSKEDULE	22
1.8. NAVORSINGSMETODE	23
1.8.1. Navorsingsbenadering	23
1.8.2. Kwalitatiewe benadering	23
1.8.3. Navorsingsontwerp	23
1.8.4. Navorsingsmetode	25
1.8.5. Literatuurstudie	25
1.8.6. Populasie en steekproef	25
1.8.7. Metode vir data-insameling	26
1.8.8. Loodsstudie	27
1.8.9. Voorbereiding vir data-insameling	27
1.8.10. Navorsingsinstrument	27
1.8.11. Metode van data-analise	28
1.9. METODE VAN DATA-BEVESTIGING	29
1.9.1. Geloofwaardigheid	29
1.9.2. Oordraagbaarheid	29
1.9.3. Betroubaarheid	30
1.10. ETIESE KLARING	30
1.10.1. Reg tot privaatheid, vertroulikheid en vrywillige deelname	30
1.10.2. Ingeligte toestemming	31
1.10.3. Publisering van bevindinge	31
1.11. BEPERKINGE VAN DIE STUDIE	31

1.12.	AANBIEDING	32

HOOFSTUK 2

INTERNASIONALE, STREEKS- EN NASIONALE (SUID-AFRIKAANSE) BELEID EN WETGEWING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGS-DIENSTE

33

2.1.	INLEIDING	33
2.2.	INTERNASIONALE BELEID VIR DIE LEWERING VAN KINDERBESERMINGSDIENSTE	34
2.2.1.	Die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind	34
2.2.2.	Beginsels van die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind	35
2.3.	STREEKSBELEID VIR KINDERBESERMINGSDIENSTE	36
2.3.1.	Die Afrika Handves van die Regte en Welsyn van die Kind en die reg tot beskerming	37
2.3.2.	Relevante Artikels in die Afrika Handves van die Regte en Welsyn van die Kind en die reg tot beskerming	37
2.4.	NASIONALE BELEID EN WETGEWING VIR KINDERBESERMINGSDIENSTE	39
2.4.1.	Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika 108 van 1996	40
2.4.2.	Die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)	41
2.4.3.	Die Witskrif vir Gesinne (2012)	47
2.4.4.	Die Kinderwet 38 van 2005	49
2.5.	KINDERS WAT SORG EN BESKERMING BENODIG	51
2.6.	EKOLOGIESE PERSPEKTIEF TEN OPSIGTE VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	57
2.6.1.	Mikro-sisteem van die gesin	57
2.6.2.	Meso-sisteem van die gesin	58
2.6.3.	Ekso-sisteem van die gesin	59
2.6.4.	Makro-sisteem van die gesin	60
2.7.	SAMEVATTING	62

HOOFSTUK 3

DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGS-DIENSTE

63

3.1.	INLEIDING	63
3.2.	DEFINISIE EN DOELVAN ASSESSERING	64
3.3.	ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	64
3.4.	PROTOKOL VIR ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	66
3.5.	ASSESSERINGSVORMS BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGS-DIENSTE	68
3.5.1.	Vraagstellingsvorm van assessering	68
3.5.2.	Prosedurele vorm van assessering	69

3.5.3.	Narratiewe vorm van assessering	70
3.5.4.	Uitruilingsvorm van assessering	70
3.5.5.	Risiko-assessering	71
3.5.6.	Sterkte gebaseerde assessering	72
3.5.7.	OntwikkelingsOntwikkelingsgerigte assessering	72
3.6.	STAPPE IN DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDER- BESKERMNGSDIENSTE	73
3.6.1.	Voorbereiding vir die taak - beplanning vir die assessering	74
3.6.2.	Die insameling en eksplorering van die problem	74
3.6.3.	Analisering van die ingesamelde inligting	76
3.6.4.	Doelwit identifisering	77
3.6.5.	Beplanning vir verdere intervensie	78
3.7.	ASSESSERINGSHULPMIDDELS BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGS-DIENSTE	79
3.7.1.	Genogram	79
3.7.2.	Ekokaart	80
3.7.3.	Kultuur-gram	81
3.7.4.	Sirkel van Hoop	83
3.7.5.	SWOT-analise	84
3.8	VAARDIGHEDE WAAROOR MAATSKAPLIKE WERKERS MOET BESKIK TEN OPSIGTE VAN ASSESSERING	85
3.8.1.	Kommunikasievaardighede	85
3.8.2.	Verhoudingsvaardighede	87
3.8.3.	Waarnemingsvaardighede	88
3.8.4.	Professionele oordeel as 'n vaardigheid	89
3.9.	STRUIKELBLOKKE BY ASSESSERING	90
3.10.	SAMEVATTING	92

HOOFSTUK 4

MAATSKAPLIKE WERKERS SE PERSPEKTIEF OOR ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE93

4.1.	INLEIDING	93
4.2.	EMPIRIESE STUDIE	93
4.2.1.	Navorsingsmetode	93
4.2.2.	Loodsstudie	93
4.2.3.	Populasie en steekproef	94
4.2.4.	Data-insamelingsmetode	94
4.2.5.	Voorbereiding vir data-insameling	94
4.2.6.	Insameling van data	95

4.2.7.	Navorsingsinstrument	95
4.2.8.	Kwalitatiewe data-ontleding (-analise)	95
4.3.	BEVINDINGE VAN NAVORSING	95
4.3.1.	IDENTIFISERENDE BESONDERHEDE	95
4.3.1.1	Ouderdomme van deelnemers	95
4.3.1.2	Ervaring in praktyk en by 'n kinderbeskermingsorganisasie	96
4.3.1.3	Kwalifikasies van deelnemers	98
4.3.1.4	Indiensopleiding in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	98
4.3.2.	INTERNASIONALE, STREEKS- EN NASIONALE (SUID-AFRIKAANSE) BELEID EN WETGEWING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	100
4.3.2.1	Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste	101
4.3.2.2	Begrip van die beste belang van die kind	104
4.3.2.3	Begrip van sorg en beskerming van die kind	105
4.3.2.4	Begrip van ouerlike regte	107
4.3.2.5	Benutting van teoretiese perspektiewe by die lewering van kinderbeskermingsdienste	109
4.3.3.	DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	112
4.3.3.1	Beskrywing van assessering	112
4.3.3.2	Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	114
4.3.3.3	Benutting van verskillende assesseringsvorme by die lewering van kinderbeskermingsdienste	122
4.3.3.4	Implementering van stappe in assessering	127
4.3.3.5	Benutting van assesseringshulpmiddels	131
4.3.3.6	Vaardighede vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	134
4.3.4.	STRUIKELBLOKKE WAT MAATSKAPLIKE WERKERS TYDENS ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE ERVAAR	138
4.3.4.1	Struikelblokke in gesinne en gemeenskappe tydens assessering	138
4.3.4.2	Struikelblokke by kinder- en gesinsorgorganisasies	140
4.3.5.	MENINGS TEN OPSIGTE VAN VERBETERINGE VAN ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	141
4.4	SAMEVATTING	144
HOOFSTUK 5		
GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS.....		
5.1.	INLEIDING	146
5.2.	GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	146
5.2.1.	IDENTIFISERENDE BESONDERHEDE	146
5.2.1.1	Ouderdomme van deelnemers	147
5.2.1.2	Ervaring in praktyk en by 'n kinderbeskermingsorganisasie	147
5.2.1.3	Kwalifikasies van deelnemers	148

5.2.1.4	Indiensopleiding in assessering by die lewering vankinderbeskermingsdienste	148
5.2.2.	INTERNASIONALE, STREEKS- EN NASIONALE (SUID-AFRIKAANSE) BELEID EN WETGEWING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	149
5.2.2.1	Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste	149
5.2.2.2	Begrip van die beste belang van die kind	150
5.2.2.3	Begrip van sorg en beskerming van die kind	151
5.2.2.4	Begrip van ouerlike regte	151
5.2.3.	BENUTTING VAN TEORETIESE PERSPEKTIEWE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	152
5.2.4.	DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGS- DIENSTE	153
5.2.4.1	Beskrywing van assessering	153
5.2.4.2	Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	154
5.2.4.3	Benutting van verskillende assesseringsvorme by die lewering van kinderbeskermingsdienste	155
5.2.4.4	Implementering van stappe in assessering	156
5.2.4.5	Benutting van assesseringshulpmiddels	157
5.2.4.6	Vaardighede vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	157
5.2.5.	STRUIKELBLOKKE WAT MAATSKAPLIKE WERKERS TYDENS ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE ERVAAR	158
5.2.5.1	Struikelblokke in gesinne en gemeenskappe tydens assessering	158
5.2.5.2	Struikelblokke by kinder- en gesinsorgorganisasies	158
5.2.6.	MENINGS TEN OPSIGTE VAN VERBETERINGE VAN ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE	160
5.3.	VERDERE STUDIES	160
5.4.	SLOTSOM	161
	BIBLIOGRAFIE	162

LYS VAN FIGURE

Figuur 2.1: Ekologiese sisteem	56
Figuur 3.1: Kultuur-gram	84
Figuur 3.2: Sirkel van Hoop	86
Figuur 3.3: SWOT-analise	87
Figuur 4.1: Ouderdomme van deelnemers	99
Figuur 4.2: Aantal jare ervaring in praktyk en by 'n kinderbeskermingsorganisasie	100
Figuur 4.3: Kwalifikasies van deelnemers	101

LYS VAN TABELLE

Tabel 4.1: Indiensopleiding in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	99
Tabel 4.2: Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste	101
Tabel 4.3: Begrip van die term beste belang van die kind	104
Tabel 4.4: Begrip van die term sorg en beskerming	105
Tabel 4.5: Begrip van ouerlike regte	107
Tabel 4.6: Benutting van teoretiese perspektiewe by die lewering van kinderbeskermingsdienste	110
Tabel 4.7: Beskrywing van assessering	112
Tabel 4.8: Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	115
Tabel 4.9: Benutting van verskillende assesseringsvorme by die lewering van kinderbeskermingsdienste	122
Tabel 4.10: Implementering van stappe in assessering	127
Tabel 4.11: Benutting van assesseringshulpmiddels	131
Tabel 4.12: Vaardighede vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	135
Tabel 4.13: Struikelblokke in gesinne en gemeenskappe tydens assessering	138
Tabel 4.14: Struikelblokke in die kinder- en gesinsorgorganisasie tydens assessering	140
Tabel 4.15: Menings ten opsigte van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ..	142

LYS VAN BYLAE

BYLAE A:	Semi-gestruktureerde onderhoudskedule	167
BYLAE B:	Semi-structured interview schedule	171
BYLAE C:	Ingeligte toestemmingsvorm om aan studie deel te neem	175
BYLAE D:	Consent form to participate in study	178
BYLAE E:	Onafhanklike kodeerder verklaring	181
BYLAE F:	Deelnemer bevestiging	182
BYLAE G:	Temas, sub-temas, en kategorieë	183
BYLAE H;	Etiese klaring	187

HOOFSTUK 1

INLEIDING

1.1. MOTIVERING VIR DIE STUDIE

De Vos, Stydom, Fouché en Delpont, (2014:237-238) dui aan dat 'n voorafstudie uiters belangrik is, omdat voornemende navorsers slegs navorsing kan doen indien hul bewus is van die kennis oor 'n bepaalde onderwerp. Voornemende navorsers moet sover moontlik alle beskikbare literatuur voor die aanvang van die studie bestudeer. Hier volg 'n bespreking van die literatuur wat bestudeer is ter motivering van hierdie studie.

Beckett, (2009:13) asook die Kinderwet 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007, bepaal dat die beste plek vir 'n kind in die sorg van hul ouers is. Alle gesinne en ouers beskik egter nie oor die nodige bestaansmiddele en ouerskapsvaardighede om hul kinders te versorg nie. Dit is dus kinder- en gesinsorgorganisasies se eerste prioriteit om hierdie gesinne in die samelewing te help sodat hulle, hul vrese en stressors kan aanspreek en hanteer. Gesinne ontvang nie altyd die korrekte voorkomingsdienste nie, wat daartoe aanleiding kan gee dat hierdie gesinne se situasies vererger en dat kinders verwyder moet word.

Beckett (2009:12) is van mening dat maatskaplike werkers op internasionale vlak nie altyd kinders se regte beskerm nie. Dit is egter ook moontlik dat maatskaplike werkers nie altyd die regte van ouers erken nie. Horwath (2013:20) verduidelik dat indien maatskaplike werkers gesinne slegs oordeel ten opsigte van goeie ouerskap, dit kan meebring dat daar nie altyd op die verskillende kulture met verskillende ouerskapstyle gefokus word nie. Binne die Suid-Afrikaanse konteks bepaal die Handves van Menseregte in die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 108 van 1996, dat alle Suid-Afrikaanse burgers die reg het tot vryheid van kultuur en geloof. Maatskaplike werkers moet dus met hul daaglikse assesserings, die kultuur van die gesinne met wie hul te doen het, in ag neem aangesien dit bepalend kan wees wat die aard van hul dienslewering betref.

Baie Suid-Afrikaanse kinders en gesinne lewe in armoede en het beperkte toegang tot maatskaplike dienste. Hierdie kinders en gesinne ervaar fragmentasie van hul gesinslewe en isolering van ondersteuningsisteme (Patel, 2015:35).

Ongeveer 35% van Suid-Afrikaanse kinders woon by hul ouers (Statistiek Suid-Afrika, 2012). Kinder- en gesinsorgorganisasies lewer hoofsaaklik dienste aan gesinne waar die risiko

bestaan dat kinders verwaarloos of mishandel word. Volgens die Witskrif vir Maatskaplike Werk (1997:42) is die doel van kinder- en gesinsorgorganisasies om gesinne te beskerm en te versterk. Die rede hiervoor is dat hierdie organisasies oor voldoende emosionele, fisiese, en sosiale omgewings beskik waarin al die gesinslede kan ontwikkel.

Patel (2015:210) dui aan dat die Kinderwet, soos gewysig, se benadering ten opsigte van kinderbeskerming by die 'Anglophone' kinderbeskermingsmodel ontstaan het. Kritiek wat gelewer word ten opsigte van die Kinderwet, soos gewysig, is dat daar te veel gefokus word op die vlakke van intervensie om kinders te beskerm, en dat dit nie die regte van die ouers beskerm nie. Dit volg dus dat maatskaplike werkers nie fokus op voorkomingsdienste om die gesin te versterk nie, en dat verwydering eerste plaasvind, nog vóór die lewering van ondersteuningsdienste. Tydens die statutêre proses word daar ook nie op die ouers nie se regte gefokus nie, maar slegs op die kind se regte. Verdere kritiek is dat daar sterker klem gelê word op statutêre kinderbeskermingsdienste eerder as op maatskaplike ontwikkeling. Hierdie skrywer voer ook aan dat maatskaplike werkers ouers se regte ignoreer en dat die ouers nie ondersteuning ontvang om die kind binne die gesinsopset te behou nie. Bogenoemde lei daartoe dat kinderbeskermingsdienste (statutêre dienste) in Suid-Afrika as onsuksesvol beskou word en dat aangedring word dat die sisteem getransformeer word.

Patel verduidelik dat die kinderbeskermingsstelsel in Suid-Afrika hoofsaaklik op individuele intervensie fokus. Sy verduidelik verder, dat die huidige verwyderingsmodel ook die versorgingsrol van die ouers ignoreer. Dus word die kind as 'n enkele identiteit gesien en nie as deel van 'n stelsel wat die kind kan beïnvloed nie. Bronfenbrenner (2005) en ander navorsers soos Swick en Williams (2006) se fokus is dat die individu binne sy omgewing asook ander sisteme geassesseer moet word. Die Verenigde Nasies se Konvensie op die Reg van die Kind (VNKRK) beklemtoon dat die gesin 'n fundamentele deel van die samelewing vorm wat die kind se ontwikkeling positief beïnvloed. Kinders, volgens hierdie dokument, moet ook beskerm word sodat hul later in volwassenes ontwikkel wat hul verantwoordelikhede in die samelewing nakom. Verder word voorsiening gemaak daarvoor dat die kind se belange tydens enige aangeleentheid altyd eerste geplaas moet word. Aangesien die ouers die primêre rolspelers is in die belange van die kind word maak die VNKRK voorsiening daarvoor dat dit belangrik is dat ouers se regte beskerm word.

Die 'International Association of School of Social Work' (IASSW) (2011), het na aanleiding van navorsing oor kinderbeskermingsdienste bevind dat dienslewering aan gesinne gesinsgesentreerd moet wees. Gemeenskappe moet veral geïntegreer en

toeganklik vir kinderverwaarlosing en mishandeling wees. Dienste behoort ook op beskermende en voorkomende dienste binne die gesin en gemeenskap te fokus. Hieruit kan afgelei word dat meer voorkomende dienste gelewer moet word en die gemeenskap ook verantwoordelikheid moet neem om gesinne te versterk en te ondersteun. Indien die gesin voel dat hulle nie geoordeel word nie, maar liewers ondersteuning ontvang, sal hulle meer gemotiveerd wees om te verander.

Vanuit bogenoemde is dit duidelik dat kinder- en gesinsorgorganisasies wat dienste lewer sterk behoort te fokus op dienste wat gerig is op die gesin en gemeenskap om die verwydering van kinders te voorkom. Assessering is die eerste fase in die maatskaplike werk proses wanneer dienste gelewer word (Hepworth, Rooney, Rooney, Strom-Gottfried & Larson, 2006:186-188). Milner en O'Byrne (2009:3) noem dat assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste 'n deurlopende proses (formeel en informeel) is wat deur maatskaplike werkers gebruik word om kinders te identifiseer wat verwaarloos of mishandel word. Tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste ontwikkel 'n professionele verhouding tussen die maatskaplike werker en die gesin. Tydens die proses word verder bepaal watter dienste en hulpbronne benodig word om die gesin te ondersteun en te versterk. Die gesin se omstandighede rakende die risiko vir kindermishandeling en verwaarlosing moet geassesseer word om te bepaal watter intervensie geskik is. Watson en West (2006:37) verduidelik risiko as 'n toekomstige of potensiale gebeurtenis wat moontlike negatiewe kaninhoud en waar die individu iets verloor of seerkry.

Assessering word dus gebruik om te bepaal of mishandeling of verwaarlosing in die toekoms sal plaasvind en watter aksies geneem moet word om die risiko daarvoor te verminder. Omvattende assessering is nodig om te bepaal watter dienste benodig word om te voorkom dat kinders verwyder word. Dit is belangrik dat navorsing gedoen word om te bepaal wat die aard van assessering is wat deur maatskaplike werkers aan kinders en gesinne gelewer word.

Studies in Suid-Afrika wat die afgelope vyf jaar gedoen is in die veld van kinderbeskerming, het onder andere op die assessering van seksueel gemolesteerde kinders gefokus aangesien daar nie 'n raamwerk vir spesifieke risiko-faktore is om op te fokus tydens assessering nie (Van Zyl, 2001). Clemons (2015) het spesifiek die assesseringshulpmiddels (metingskale, eko-kaart en genokaart) wat maatskaplike werkers gebruik as bewysstukke tydens die assesseringsproses bestudeer. Davies (2012) het navorsing gedoen oor hoe om die ouers se regte te beskerm en 'n professionele verhouding te handhaaf, sonder om die ouers te oordeel. Dit blyk dus dat daar min navorsing oor die spesifieke aard van assessering by die

lewering van kinderbeskermingsdienste gedoen is. Vanuit bogenoemde is dit duidelik dat daar 'n gaping in navorsing is oor assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste in Suid-Afrika.

1.2. PROBLEEMSTELLING

Assessering kan beskryf word as 'n deurlopende aksie waar die maatskaplike werker poog om kliënte in hulle omgewings te verstaan. Die doel is om die gesin en kind se situasie te assesser ten opsigte van hul sterktes, risiko-faktore, hulpbronne en beskikbare organisasies wat hulp kan bied. Hierdie inligting word dan gebruik vir verdere gesamentlike beplanning van die tipe dienste wat die kind en/of gesin benodig (Milner & O'Byrne, 2009:3).

Indien assessering korrek deurgevoer word deur 'n maatskaplike werker sal 'n duidelike intervensieplan opgestel kan word vir effektiewe dienslewering. Skrywers soos Christine Cocker (2014), Lucille Allain (2013), Harry Ferguson (2015), Judith Milner en Patrick O'Byrne (2009) het in hulle navorsing oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste bevind dat maatskaplike werkers dikwels dienste onder hoë druk assesser en dat belangrike aspekte nie geassesseer word nie. Gesien in die lig van die feit dat Suid-Afrikaanse maatskaplike werkers dikwels met hoë gevalleladings werk is dit nodig om te bepaal wat hulle perspektief oor assessering is. Maatskaplike werkers in die praktyk se perspektief oor assessering kan ook aansienlike waarde toevoeg tot die bestaande kennis oor die uitdagings wat werkers kan ervaar by die lewering van voorkomingsdienste aan gesinne.

Kinderbeskermingsorganisasies is die afgelope paar jaar onder druk as gevolg van die toename in kindermishandeling en verwaarlosing (Patel, 2015:209). Assessering van die gesin is 'n uiterse belangrike fase in die maatskaplike diensleweringproses, aangesien die doel van assessering is om die gesin se stressors aan te spreek alvorens dit nodig is om statutêre dienste te lewer en die kind te verwyder. Tydens assessering behoort bepaal te word watter tipe dienste gelewer sal word aan die gesin. Hierdie dienste kan as voorkomend van aard beskou word om die verwydering van die kind te beperk.

1.3. NAVORSINGSVRAAG

Wat is die perspektiewe van maatskaplike werkers oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste?

1.4. DOEL EN DOELSTELLINGS VAN DIE STUDIE

1.4.1. Doel

Die doel van van hierdie studie was om begrip te ontwikkel van maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

1.4.2. Doelstellings

Om hierdie doel te kon bereik, is die volgende doelwitte geformuleer:

- Om die beleid en wetgewing by die lewering van kinderbeskermingsdienste binne Suid-Afrika te verduidelik.
- Om die vaardighede en take van maatskaplike werkers tydens die assesseringsfase te verduidelik.
- Om ondersoek in te stel na die perspektief van maatskaplike werkers oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.
- Om aanbevelings te maak oor assessering by die implementering in die maatskaplike werkpraktyk.

1.5. TEORETIESE VERTREK PUNTE

Die ekologiese perspektief was 'n geskikste perspektief vir hierdie studie aangesien dit daarop fokus dat die maatskaplike werker ten alle tye, tydens die assessering, die faktore wat die individu en gesin kan beïnvloed of bepaal, moet assesseer. Hierdie vertrekpunt verseker dat die openheid of geslotenheid van toepaslike sisteme van individue se aanpasbaarheid geassesseer kan word (O'Melia & Du Bois, 2009:34). Die ekologiese perspektief fokus daarop om die kompleksiteit van die menslike gedrag te beskryf (2009:34).

Bronfenbrenner (2005:39) noem dat die ekologiese perspektief fokus op strukture wat binne-in mekaar funksioneer. Al die dele van die struktuur is verbind en interaksie geskied tussen individue asook tussen die verskillende sisteme binne die struktuur. Elke sisteem (Bronfenbrenner, 2014:81) is afhanklik van mekaar en interaksie vind tussen die sisteme plaas. Karakurt en Silver (2014:81) voer aan dat die interaksie en omstandighede van een sisteem 'n breë invloed op die ander sisteme sal hê.

Volgens die ekologiese perspektief is daar 'n mikro-, meso- en makro-sisteem. Die mikro-sisteem bestaan uit die individu wat interpersoonlike verhoudings met die gesin insluit. Die meso-sisteem verwys na die stel interaksies en prosesse tussen twee of meer omgewings wat 'n impak het soos byvoorbeeld op die kind. Ten opsigte van assessering behels die makro-sisteem die spesifieke kultuur of gemeenskap waarin die kind en gesin funksioneer (Karakurt & Silver, 2014:81). Assessering moet op elke vlak van die kind en die gesin se lewe (mikro, meso en makro) geassesser word om 'n beter en holistiese begrip vir die situasie te ontwikkel voor die aard van dienslewering bepaal kan word.

Swick en Williams (2006:371) het Bronfenbrenner (2005) se beskrywing van die ekologiese perspektief geanaliseer en bevind dat gesinne onder geweldige druk gedurende die vroeë kinderontwikkelingsjare verkeer as gevolg van stressors soos mishandeling, verwaarlosing, en substansmisbruik. Bronfenbrenner (2005) het na voltooiing van sy studie bevind dat die ekologiese perspektief gebruik kan word om beter ondersteuningstrukture te bied aan gesinne wat onder stres funksioneer.

Dit is dus die maatskaplike werker se taak om die gesin en die omgewing te assesseer voor dienste gelewer kan word. Dit was dus uiters belangrik om die ekologiese perspektief in hierdie studie as teoretiese vertrekpunt te gebruik aangesien die gesin waaraan kinderbeskermingsdienste gelewer word 'n wanbalans in hul omgewings ervaar. Die maatskaplike werker moet effektief vanuit 'n ekologiese perspektief kan assesseer om te bepaal hoe die wanbalans herstel kan word, om sodoende statutêre dienste of dan die verwydering van die kind te voorkom.

1.6. KONSEPTE EN DEFINISIES

Die volgende konsepte word beskryf:

1.6.1. Maatskaplike werker

Die Kinderwet 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007, definieer 'n maatskaplike werker as 'n persoon wat geregistreer is by die Raad van Maatskaplike Dienslewering, wat onderhewig is aan die Wet op Maatskaplike Diensberoepe, 110 van 1978.

1.6.2. Perspektief

Die Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal (HAT) definieer perspektief as 'n wyse waarop 'n individu sy opinie of oorsig oor 'n sekere onderwerp bied. Dus het

maatskaplike werkers hul perspektief oor assessering by kinderbeskermingsorganisasies gebied (Odendal & Gouws, 2005:748).

1.6.3. Assessering

Coulshed en Orme (2006) definieer assessering as 'n deurlopende proses waar mense gebruik word om individue in hul omgewing te verstaan. Hierdie inligting wat ingesamel is om die individue beter te verstaan word gebruik tydens beplanning om verandering te handhaaf en te verbeter.

1.6.4. Kind

Die Kinderwet, soos gewysig, beskryf 'n kind as 'n persoon onder die ouderdom van 18 jaar.

1.6.5. Kinderbeskermingsdienste

Die Kinderwet, soos gewysig, definieer kinderbeskermingsdienste as 'n diens wat deur 'n toegewysde maatskaplike werker uitgevoer word kragtens artikel 71 van 41 van 2007. Kinderbeskermingsdienste is wanneer 'n maatskaplike werker 'n aanmelding rakende die kind se welstand ontvang, wat in gevaar kan wees. Die Kinderwet, soos gewysig, verduidelik dus dat die maatskaplike werker 'n voorlopige ondersoek moet instel. Indien die kind se lewe onmiddelik in gevaar is, moet die kind uit die ouerhuis verwyder word en in 'n plek van veiligheid geplaas word. 'n Ondersoek sal vir 90 dae plaasvind en die maatskaplike werker sal dan 'n aanbeveling aan die hof maak ten opsigte van die kind se versorging. Dit kom dus op verwydering neer waar 'n kind uit die wettige sorg van sy/haar ouers verwyder word deur 'n hofbevel.

1.7. TYDSKEDULE

Die studie is vanaf 2 Maart 2015 tot 1 September 2018 uitgevoer. Die finale voorstel is middel November 2017 gefinaliseer. In April 2018 is hoofstukke twee en drie van die literatuurstudie afgehandel. Data-insameling het in Junie 2018 plaasgevind. Die data is verwerk en voorgestel in die empiriese studie en is in Augustus 2018 voltooi. Na afloop hiervan is die gevolgtrekkings en aanbevelings afgehandel. Die finale tesis is teen 1 September 2018 voltooi en ingedien.

1.8. NAVORSINGSMETODE

1.8.1. Navorsingsbenadering

'n Navorsingsbenadering verwys na die benadering wat in die studie benut is en word vervolgens bespreek:

1.8.2. Kwalitatiewe benadering

Vir die doel van die studie is oorwegend van 'n kwalitatiewe benadering gebruik gemaak. Kwalitatiewe navorsers fokus daarop om meer te leer oor die betekenis wat deelnemers gee aan die probleem of kwessie wat ondersoek word (De Vos et al., 2011:65). Hierdie ongestruktureerde benadering was veral van toepassing wanneer die aard van 'n spesifieke probleem, verskynsel of kwessie ondersoek is. Die kwalitatiewe navorsing fokus op die in-diepte verduideliking van 'n individu se ervarings oor 'n spesifieke lewensprobleem (Louw, 2014:38). Hierdie studie het gepoog om die maatskaplike werkers se oorsig te verkry oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Volgens De Vos et al. (2011:64) is die kwalitatiewe navorsingsproses holisties. Die fokus en doel van kwalitatiewe navorsing is eerstens om in-diepte verduidelikings oor mense se realiteit te konstrueer. Tweedens poog kwalitatiewe navorsing om begrip te ontwikkel, en laastens word daar tydens kwalitatiewe navorsing na die geheel asook die verhouding tussen verskillende elemente en kontekste gekyk (De Vos et al., 2011:66).

Hierdie studie se doel was om die begrip van maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste binne die Suid-Afrikaanse konteks te verstaan. Die fokus was dus gerig op die ervaring van maatskaplike werkers oor assessering en om hierdie rede was 'n kwalitatiewe benadering toepaslik.

1.8.3. Navorsingsontwerp

Volgens Fouche en De Vos (2011:90) word 'n navorsingsontwerp deur die titel beïnvloed. Die titel kan dus op twee wyses nagevors word, naamlik by wyse van 'n kwalitatiewe of 'n kwantitatiewe benadering. Vir die doeleindes van hierdie studie was die kwalitatiewe studie die geskikste om data in te samel. Die kwalitatiewe navorsingsontwerp laat die navorser toe om 'n breër verduideliking vir die maatskaplike probleem wat ondersoek word, te bied. Die kwalitatiewe ontwerp fokus op die mense se persepsies en ervaring van hulle

leefwêreld en hoe hulle dit interpreteer en betekenis daaraan toeken. Resultate word in 'n narratiewe formaat beskryf. Die navorser kies dus filosofiese paradigmas om 'n lewenswerklike situasie te verstaan en te interpreteer (Joubert, Hartell & Lombard, 2016:37). Vir die doeleindes van hierdie studie is die kwalitatiewe navorsingsbenadering benut om die navorser in staat te stel om die perspektief van maatskaplike werkers te verken ten opsigte van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

'n Navorsingsontwerp word op verskeie maniere deur Mouton (2015:56) beskryf. Hy voer aan dat dit 'n plan of fondament is vir hoe die navorser die studie wil uitvoer. Die navorser het verskillende vrae aan die maatskaplike werkers gerig om begrip te ontwikkel oor hul perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Aangesien 'n kwalitatiewe navorsingsbenadering benut word, is die beskrywende en verkennende navorsingsontwerpe gebruik om die perspektief van die maatskaplike werkers oor assessering te bekom.

Die beskrywende navorsingsontwerp is gebruik omdat daar beperkte data oor assessering van kinders en gesinne by die lewering van kinderbeskermingsdienste binne die Suid-Afrikaanse konteks is, aangesien daar min studie oor assessering gedoen is. Maree (2012:88) beskryf dat 'n verkennende ontwerp benut kan word om deelnemers se spesifieke sienings oor 'n spesifieke onderwerp te verkry. Die verkennende navorsingsontwerp was dus aan die hand van Maree (2012) se beskrywing geskik vir hierdie studie aangesien die hoofbron van data steun op die deelnemers se individuele en persoonlike perspektief oor die assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Hierdie ontwerp is ook geselekteer aangesien dit ondersteunend tot die beskrywende navorsingsontwerp was. Die doel van hierdie studie was om die perspektief van die maatskaplike werkers ten opsigte van assessering te verken en te ontleed by die dienslewering van kinderbeskermingsdienste. Die twee geselekteerde navorsingsontwerpe het dus 'n toepaslike raamwerk vir metodes vir dataversameling en analisering gebied.

1.8.4. Navorsingsmetode

Die woord navorsing is van Franse afkoms en dit verwys daarna om deeglike ondersoek in te stel. Louw en Louw (2014:38) verduidelik dat navorsing 'n aktiewe en sistematiese proses is waar spesifieke metodes en riglyne gevolg moet word om inligting in te samel. 'n Literatuurstudie word as volg bespreek om die navorsingsmetode te verduidelik wat gebruik is.

1.8.5. Literatuurstudie

Die literatuurstudie se doel was om die navorsingsprobleem binne die groter raamwerk van teorieë, oor die spesifieke probleem of kwessie, te plaas. Verder demonstreer die literatuurstudie dat die navorser deeglik ingelig is oor die probleem of kwessie wat nagevors word. Op hierdie wyse word gapings in vorige navorsing geïdentifiseer, wat dan met die huidige navorsing gevul kan word. Die vertrekpunt is dus om 'n sekere paradigma te vorm wat die grondslag is vir die navorsing wat gedoen word (De Vos et al., 2011: 297,302). 'n Paradigma word deur Babbie (2007:31) omskryf as die fundamentele model en verwysingsraamwerk wat die navorser gebruik om alle observasies te organiseer. Monette, Sullivan, en De Jong (2008:37) brei uit oor paradigmas en verduidelik dat wetenskaplike aktiwiteite deur paradigmas gevorm word.

In hierdie studie is daar van wetenskaplike vakliteratuur soos artikels, joernale, en boeke gebruik gemaak om die onderwerp te ondersoek.

Suid-Afrikaanse wetgewing soos die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika 108 van 1996 en die Kinderwet 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007, asook Suid-Afrikaanse beleidsdokumente soos die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) en die Witskrif vir Gesinne (2012) is bestudeer om begrip vir die lewering van kinderbeskermingsdienste te ontwikkel.

1.8.6. Populasie en steekproef

Maree (2012:69) verduidelik dat die verskil tussen 'n populasie en steekproef belangrik is vir navorsingsdoeleiende. Populasies verwys na die mense waarin die navorser belangstel om na te vors. Aangesien dit uitdagend is om die hele populasie na te vors as gevolg van tyd en kostes, word 'n steekproef getrek. 'n Steekproef is 'n kleiner groep mense wat die oorspronklike populasie verteenwoordig.

'n Doelbewuste steekproefneming is vir hierdie studie gebruik. Hierdie tegniek is sinoniem aan die term 'oordeel' (Babbie, 2008:167), Grinnell en Unrau (2008:153) aangesien hierdie tipe steekproefneming gebaseer is op die oordeel van die navorser. Die steekproef bestaan dus uit elemente wat die meeste karaktereienskappe van 'n populasie verteenwoordig in die studie.

Vir doeleindes van hierdie studie het die steekproef uit geregistreerde maatskaplike werkers in diens van 'n kinder- en gesinsorgorganisasie bestaan. Hierdie organisasie se hoof funksie is die lewering van kinder- en gesinsorgdienste.

Die insluitingskriteria van die deelnemers is:

- Maatskaplike werkers wat geregistreer is by die Raad van Maatskaplike Dienslewering wat onderhewig is aan Wet 110 van 1978.
- Maatskaplike werkers wat vertrou is met die Kinderwet 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007, spesifiek artikel 150(1).
- Maatskaplike werkers wat een jaar werksaam is by die kinder- en gesinsorgorganisasie en wat kinderbeskermingsdienste lewer.

Die navorser het 'n kinder- en gesinsorgorganisasie se hoofkantoor van die onderskeie takkantore gekontak en het toestemming ontvang dat die navorsing by hulle gedoen mag word. Ten opsigte van deelnemers is 'n lys (drie takke was alreeds geïdentifiseer om aan die studie deel te neem) vanaf die hoofkantoor van die organisasie ontvang. Kantoorhoofde is telefonies en per e-pos gekontak en die doel en aard van die studie is aan hulle verduidelik. Kantoorhoofde het die betrokke maatskaplike werkers van die studie in kennis gestel. Deelnemers was bereid om aan die studie deel te neem en het die navorser vrywillig gekontak. Daar is 22 maatskaplike werkers gekontak om aan die studie deel te neem.

1.8.7. Metode vir data-insameling

In hierdie afdeling word verduidelik hoe die navorser te werk gegaan het om vir die data-insameling voor te berei. Daarna word die navorsingsinstrument wat tydens data-insameling gebruik is, ook bespreek.

'n Semi-gestruktureerde onderhoudskedule met vooraf bepaalde kwalitatiewe temas is vir hierdie studie gebruik (Fouche & De Vos, 2011:351). Hierdie temas (BYLAAG A) het daarop gefokus om die perspektief van maatskaplike werkers oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste vas te stel.

1.8.8. Loodsstudie

Volgens Bless, Hugson-Smith en Kagee (2006:60) fokus 'n loods ondersoek daarop om metodes te evalueer en te verbeter. Die skrywers definieer 'n loods ondersoek as 'n program wat die navorser voor die studie toets met 'n kleiner steekproef van die populasie om die metingsinstrumente te evalueer.

Die loodsstudie is gedoen nadat die semi-gestruktureerde onderhoudskedule deur die navorser opgestel was en voordat die navorser die empiriese data begin insamel het. Twee deelnemers was by die loodsstudie betrek. Beide deelnemers het ook aan die kriteria vir insluiting voldoen. Na afloop van die loodsstudie is die nodige aanpassings in die semi-gestruktureerde onderhoudskedule gemaak. Die data wat tydens die loodsstudie ingesamel was, vorm ook deel van die data wat geanaliseer is.

1.8.9. Voorbereiding vir data-insameling

Die voorbereiding vir data-insameling is belangrik ten einde te verseker dat 'n wetenskaplike studie suksesvol is. Tydens die onderhoud was die toestemmingsvorm (BYLAE D, E) asook die doel van die studie, aan deelnemers verduidelik. 'n Kopie van die semi-gestruktureerde onderhoudskedule (BYLAE B, C) was aan deelnemers verskaf en toestemming was verkry om die onderhoud op band op te neem. De Vos et al. (2011:359) beklemtoon die belangrikheid van bandopnames tydens die onderhoud, veral in 'n kwalitatiewe studie, en ook dat toestemming verpligtend is.

1.8.10. Navorsingsinstrument

Die navorsingsinstrument wat aanbeveel word om te gebruik, tydens kwalitatiewe navorsing, is 'n semi-gestruktureerde onderhoudskedule (De Vos et al., 2011:347) (BYLAE B, C). Die semi-gestruktureerde onderhoudskedule is aanpasbaar aangesien die navorser vooraf bepaalde temas identifiseer. Hierdie temas lei die onderhoud, eerder as wat dit die onderhoud voorskryf (De Vos et al., 2011:350-352).

1.8.11. Metode van data-analise

Volgens De Vos et al. (2011:90) word 'n navorsingsontwerp deur die titel beïnvloed. Die titel kan dus op twee wyses nagevors word, naamlik 'n kwalitatiewe of 'n kwantitatiewe benadering. Vir die doeleindes van hierdie studie was die kwalitatiewe studie die geskikste om data mee in te samel. Die kwalitatiewe navorsingsontwerp laat die navorser toe om 'n breër verduideliking vir die maatskaplike probleem te bied wat ondersoek word. Die kwalitatiewe ontwerp fokus op die mense se persepsies en ervaring van hulle leefwêreld en hoe hulle dit interpreteer en betekenis daaraan toeken. Resultate word in 'n narratiewe formaat beskryf. Die navorser kies dus filosofiese paradigmas om 'n lewenswerklike situasie te verstaan en te interpreteer (Joubert, Hartell & Lombard, 2016:37). Vir die doeleindes van hierdie studie was

die kwalitatiewe navorsingsbenadering benut om die navorser in staat te stel om die perspektiewe van maatskaplike werkers te verken ten opsigte van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Babbie (2007) in De Vos et al. (2011:399) definieer kwalitatiewe data-analise as 'n nie-numeriese ondersoek en interpretasie van die navorser se observasies om sodoende onderliggende betekenisse en patrone van verhoudings te identifiseer en te ontdek. Gibbs (2007:1) verduidelik dat die term 'analise' impliseer dat daar 'n mate van transformasie plaasvind. Daar word gewoonlik begin met 'n groot hoeveelheid kwalitatiewe data wat dan deur analitiese prosesse tot 'n duidelike, geloofwaardige, en oorspronklike analise geprosesseer word. Dus het die navorser hierdie wyse van data-analise gevolg vir doeleindes van hierdie studie.

Dit is egter ook belangrik om deur te gee dat daar tydens data-insameling, dataversadiging bereik is. Dataversadiging is bereik toe die data deur deelnemers begin herhaal is en dieselfde terugvoer ontvang is. Dataversadiging is bereik (na afloop van 12 onderhoude). Daarna het die data-analise begin. Die bandopnames was getranskribeer en die narratiewe van deelnemers was benut om temas, sub-temas en kategorieë te identifiseer. Na die proses van analisering en organisering van die data was daar ooreenkomste tussen die bestaande literatuur en nuwe data wat ingesamel was, getrek.

1.9. METODE VAN DATA-BEVESTIGING

Die metode van data-bevestiging vir 'n kwalitatiewe studie word deur Lincoln en Guba (1999) bespreek. Hierdie alternatiewe konstrakte (in teenstelling met kwantitatiewe data), verseker dat kwalitatiewe data so goed en akkuraat as moontlik gedoen word. Hier volg dus vier kriteria waaraan kwalitatiewe data moet voldoen ten einde die kwaliteit van die data te verseker.

1.9.1. Geloofwaardigheid

Die doel van geloofwaardigheid is hoofsaaklik om te demonstreer dat die navorsing op so'n wyse gedoen is, dat dit wat die deelnemers gesê het, en die resultate van die navorser, ooreenstem. Die navorser het geloofwaardigheid verseker deur na afloop van die studie twee deelnemers te kontak. Die deelnemers het die empiriese studie bestudeer en bevestig dat hierdie perspektiewe met die gevolgtrekkings wat uit die deelnemers se terugvoer verkry is, ooreenstem (BYLAE F). Die navorser het ook gebruik gemaak van 'n onafhanklike kodeerder

wat tans met nagraadse studies in maatskaplike werk besig is en wat ook 'n geregistreerde maatskaplike werker by die Suid-Afrikaanse Raad vir Professions in die Maatskaplike Diens (SACSSP) is. Hierdie onafhanklike kodeerder het deur die navorser se semi-gestruktureerde onderhoudskedules se transkripsies en empiriese studie gelees om die temas, sub-temas en narratiewe wat gevind is, te bevestig (BYLAE E).

1.9.2. Oordraagbaarheid

Oordraagbaarheid beteken dat navorsingsbevindinge in staat moet wees om vanaf 'n spesifieke situasie na 'n volgende situasie oorgedra te word. Oordraagbaarheid en veralgemening is egter 'n uitdaging in kwalitatiewe navorsing. Dit is noodsaaklik om byvoorbeeld 'n groot verskeidenheid deelnemers te nader om sodoende die oordraagbaarheid van die studie te versterk (De Vos et al., 2011:420). Daar het 22 deelnemers aan hierdie studie deelgeneem en versadiging is bereik aangesien data en terugvoer deur deelnemers herhaal is. Daar is sodoende verseker dat 'n verskeidenheid deelnemers genader is om die oordraagbaarheid van die studie te versterk. Alhoewel kwalitatiewe studies gewoonlik nie veralgemeen kan word nie (soos reeds genoem), bestaan die moontlikheid egter dat die oordraagbaarheid van hierdie studie bevorder is vanweë die vroeë saturasie. Die perspektiewe van die deelnemers aan hierdie studie het dus sterk ooreenkomste getoon en baie duidelike temas het navore gekom.

1.9.3. Betroubaarheid

Betroubaarheid van 'n studie kan gemeet word deur na die logiese verloop van die studie te kyk, sowel as die dokumentering van die navorsing (De Vos et al., 2011:420). Betroubaarheid is verseker deur die data wat ingesamel is, op 'n logiese, sistematiese, sowel as georganiseerde wyse voor te stel (BYLAE G). Daar is dus toegesien dat die dokumentering van die studie 'n logiese verloop het. Verder is wetenskaplike navorsingsartikels, joernale, en boeke bestudeer vir die samestelling van die literatuurstudie ten einde die studie se betroubaarheid te verseker.

1.10. ETIESE KLARING

Etiek word deur Engelbrecht (1997:67) verduidelik as operasionalisering van professionele waardes. Die waardes word deur middel van 'n etiese kode uiteengesit wat 'n professionele persoon se gedrag beoordeel. Mouton (2015:238) noem dat etiek gebruik word om wat reg en verkeerd is in navorsing uit te wys.

Etiese norme en standarde was dus belangrik om te volg in hierdie studie ten einde te verhoed dat deelnemers se regte en waardes geskaad word. Daar is op die volgende etiese aspekte gefokus word vir die doeleindes van hierdie studie:

1.10.1. Reg tot privaatheid, vertroulikheid, en vrywillige deelname

Die reg tot privaatheid, vertroulikheid, en vrywillige deelname van deelnemers is uiters belangrik. Outonomie behels dat individue se deelname in navorsing vrywillig is asook dat hul ingeligte toestemming moet gee. Geen dwang mag gebruik word om deelnemers deel van die navorsing te maak nie (Joubert, Hartell & Lombard: 2016:77). Die deelnemers was ingelig dat hulle op enige tydstip kan onttrek uit die studie.

Babbie (2001:472) verduidelik dat vertroulikheid beteken dat die navorser en sekere personeellede bewus sal wees van die identiteit van die deelnemers. Die navorser, asook hierdie personeellede, moet toegewyd wees aan vertroulikheid. Vir die doeleindes van hierdie studie was slegs die navorser bewus van die identiteite van die deelnemers. Die deelnemers se privaatheid was beskerm deurdat hul name en ander identifiserende besonderhede nie in die studie bekend gemaak is nie. Geen inligting wat ingesamel is, was met die spesifieke deelnemer in verband gebring nie. Ingesamelde inligting is gestoor in 'n geslote kas in die navorser se kantoor. Hierdie inligting was slegs toeganklik vir die navorser en supervisor. Data op die navorser se persoonlike rekenaar was beskerm deur 'n wagwoord wat slegs aan die navorser bekend was.

1.10.2. Ingeligte toestemming

De Vos et al. (2014:117) verduidelik dat dit belangrik is om inligting oor die studie met die deelnemers voor die onderhoud te bespreek. Die doel van die navorsing, tydsraamwerk van die studie, verwagtinge van die deelnemers, voor- en nadele van die deelname aan die studie, moet bespreek word sodat deelnemers ingelig is voordat hulle vrywillig toestemming gee om aan die studie deel te neem. Die navorser het dus vooraf die titel van die studie verduidelik. 'n Volledige en duidelike uiteensetting was ten opsigte van die rol en take van die deelnemers verduidelik alvorens die toestemmingsvorm geteken was (bylaag 2). Die deelnemers het al die inligting oor die studie ontvang en het aangedui dat hulle dit verstaan en het daarna skriftelike toestemming gegee in 'n vorm wat al die bogenoemde inligting ook verduidelik het.

1.10.3. Publikasie van bevindings

Die tesis word outomaties gepubliseer, wat die etiese riglyne van die universiteit volg, en op hierdie wyse word die spesifieke etiese kwessie aangespreek. Bevindings van navorsing moet ook gepubliseer word volgens De Vos et al. (2011:126). Die riglyne vir publikasie van die studie sal gevolg word dienooreenkomstig die beleid van die Universiteit van Stellenbosch. 'n Afskrif van die verslag word ook vereis deur die spesifieke kinder- en gesinsorgorganisasie. De Vos et al., (2014:126) moedig navorsers aan om uitdagings en tekortkominge eerlik in die studie uit te wys. Die studie se beperkinge en uitdagings sal uitgewys word om geloofwaardigheid te verseker.

1.11. BEPERKINGE VAN DIE STUDIE

Die beperkinge van hierdie studie is dat die semi-gestruktureerde onderhoude slegs gevoer was met maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste in die Wes-Kaapse metropool en omgewing lewer. Hierdie studie se bevindings kan dus nie veralgemeen word in die Suid-Afrikaanse konteks nie. Dit word dus aangemoedig dat soortgelyke studies oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste elders in Suid-Afrika gedoen word om hierdie studie se oordraagbaarheid te bevorder.

1.12. AANBIEDING

Die navorsingstudie word in vyf hoofstukke aangebied. Hoofstuk een is die inleiding tot die studie en verduidelik die wyse waarop hierdie studie uitgevoer is. Die tweede hoofstuk fokus op internasionale asook Suid-Afrikaanse beleid en wetgewing wat kinderbeskermingsdienste rig. In hoofstuk drie word die assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste bespreek, asook die uitdagings wat tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ervaar word. Hoofstuk vier is die empiriese studie rakende die bevindings van maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Laastens bevat hoofstuk vyf die gevolgtrekkings en aanbevelings van hierdie studie.

HOOFSTUK 2

INTERNASIONALE, STREEKS- EN NASIONALE (SUID-AFRIKAANSE) BELEID EN WETGEWING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

2.1. INLEIDING

Gesinne word universeel beskou as een van die belangrikste elemente waar sonder 'n samelewing nie kan funksioneer nie. Ouers moet in die kind se basiese behoeftes vervul. Daarby is daar sekere funksies wat ouers se verantwoordelikheid is, soos om emosionele stabiliteit aan kinders te voorsien. Oor die jare het dit egter gebeur dat sosiale strukture, organisasies soos byvoorbeeld dagsorg en nasorg en welsynsinstanties sommige van die verantwoordelikhede van ouers oorgeneem (Bezuidenhout, 2013:3).

Dienslewerende instansies in Suid-Afrika, soos welsynsinstanties wat dienste aan kinders, die jeug en gesinne bied moet binne voorgeskrewe beleid en wetgewing funksioneer op beide internasionale, streeks- en nasionale vlak. Beleid word deur die staat saamgestel om die dienslewering aan kwesbare groepe, soos byvoorbeeld kinders voor te skryf en so te verseker dat kinders beskerm word. In die verlede het kinders geen spesiale beskerming ontvang nie (Van Wyk, 2010:11), maar tans word kinders as volwaardige burgers van die land beskou en word hul menseregte deur verskeie wette beskerm. Dit is hierdie betrokke wetgewing in die hoofstuk bespreek sal word.

'n Individu wat met kinders, die jeug, en gesinne werk moet binne die bepalinge van die land se wetgewing optree. Volgens die Suid-Afrikaanse Kinderwet 38 van 2005 is maatskaplike werkers belangrike rolspelers as dit by die lewering van kinderbeskermingsdienste kom. Die lewering van kinderbeskermingsdienste in Suid-Afrika behels die beskerming en bevordering van die kind se welstand, beskerming teen hongersnood, mishandeling, verwaarlosing, vernedering, diskriminasie, uitbuiting, en enige vorm van fisiese, emosionele en morele benadeling (Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996: 8). Ongeveer 50% van kindersterftes in Suid-Afrika is as gevolg van mishandeling, waar 15% van kinders in hul eerste jaar van hul lewe deur hul moeders verlaat word (Louw & Louw, 2013:407). Dit is dus uiters belangrik dat maatskaplike werkers kinders beskerm om te verseker dat hul toekoms nie negatief beïnvloed word nie.

Navorsers soos Earle (2008:6) en Thorburn (2009:9) noem dat miljoene Suid-Afrikaanse kinders verwyder word as gevolg van mishandeling, verwaarlosing, ouers wat nie geskik is om hul kinders te versorg nie, verhoudingsprobleme in die gesin, en probleme van die kind. In die

proses ervaar ouers met kwesbare kinders ook baie uitdagings wat intervensie en ondersteuning benodig (Nhedz & Makofane, 2015:354). Dit is egter nie slegs kinders wat beskerm moet word nie; daar moet ook gepoog word om ouers se regte te respekteer en ondersteun tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Volgens Richter en Dawes (2008) beskik Suid-Afrika oor toepaslike kinderregte ter beskerming van kinders, maar dat die land steeds van die hoogste syfers in die wêreld het vir aangemelde kindermishandeling, verwaarlosing, en uitbuiting. Unicef bevestig Richter en Dawes se siening en verduidelik dat Suid-Afrika se misdadaasyfer teen kinders die hoogste in die wêreld is (Unicef, 2012:1). Die Suid-Afrikaanse Polisie Diens (SAPD) het in hul 2012-misdaadverslag aangedui dat 60,5% van kinders onder die ouderdom van 15 jaar seksueel mishandel is en dat 63 906 kinderverwante sake in 2012 by die SAPD aangemeld is (SAPD misdaadverslag, 2012).

Die doel van hierdie hoofstuk is om die lewering van kinderbeskermingsdienste binne die Suid-Afrikaanse konteks aan gesinne vanuit 'n internasionale, streeks- en nasionale raamwerk te bespreek ten einde die eerste doelwit van hierdie studie te bereik. Die volgende beleids- en wetgewingsdokumente sal bespreek word met die oog op die lewering van kinderbeskermingsdienste: Die Verenigde Nasies se Konvensie op die Reg van die Kind (VNKRK); die Afrika Handves van die Reg op die Kind (AHRWK); die Suid-Afrikaanse Grondwet 108 van 1996, die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997), die Witskrif van Gesinne (2012), en die Kinderwet 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007.

2.2. INTERNASIONALE BELEID VIR DIE LEWERING VAN KINDER-BESKERMINGSDIENSTE

2.2.1. Die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind

In 1989 het die Verenigde Nasies die Konvensie op die Regte van die Kind bekendgestel. Die Konvensie is gebaseer op die basis dat kinders gebore word met fundamentele regte en vryhede, maar dat hul meer spesifieke en spesiale behoeftes het as gevolg van hul kwesbaarheid (Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind, 1989). Welbourne (2012:19) se navorsing in die Verenigde Nasies toon dat kinders hedendaags as 'n groep op hul eie gedefineer word met hul eie spesiale regte. Volgens Welbourne vervul die Konvensie die rol van 'n internasionale verteenwoordiger ten einde kinders se welsyn te bevorder.

Op internasionale vlak is die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind die bekendste wetgewing wat kinders se regte onder die ouderdom van 18 jaar

beskerm. Kinderregte is gebaseer op menseregte wat respek ongeag ras, kleur, geslag, klas, godsdiens en opinies vir elke individu insluit. Die Konvensie erken dat elke kind basiese regte het wat onder andere die reg om versorg te word deur ouers binne in 'n gesins- of kulturele sisteem, asook om 'n verhouding met hul ouers te handhaaf, al is hul geskei, insluit. Hierdie Konvensie dien as dus 'n wetlike en bindende dokument, wat die regte van kinders beskerm.

Suid-Afrika het op 29 Januarie 1993 die Konvensie onderteken (Welbourne, 2012:19). Deur die ondertekening hiervan is Suid-Afrika verplig om wetgewing volgens voorskrifte van die konvensie te rig. Suid-Afrika het dus onderneem om kinders te beskerm en te alle tye kinders se regte eerste te plaas. Die Konvensie vereis voorts dat die SA-regering gereeld skriftelike verslag moet doen aan die Konvensie se komitee oor hoe Suid-Afrikaanse kinders se regte beskerm word (Unicef, 2012:1). Visser (2007:239) beklemtoon die belangrikheid van die ondertekening van hierdie dokument; nie net omdat dit die beskerming van kinders in Suid-Afrika verseker nie, maar ook omdat kinders vir die eerste keer as individue beskou word en nie net as gesinslede nie. Kinders se regte word dus voor dié van die gesin geplaas.

2.2.2 Beginsels van die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind

Die volgende beginsels van die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind (VNKRK) moet by die lewering van kinderbeskermingsdienste toegepas word en kan as riglyn dien vir maatskaplike werkers tydens assessering:

- **Geen diskriminasie:** Hierdie beginsel verwys na kinders se uniekheid. Blockland (2011:12) argumenteer dat hierdie beginsel toesien dat daar in geen vorm teen kinders gediskrimineer mag word nie, ongeag hul ras, kultuur, taal, godsdiens, of afkoms.
- **Beste belang van die kind:** Hierdie beginsel word vervat in artikel 3(1) van die VNKRK. Dit staaf dat in alle besluite en aksies met betrekking tot kinders, ongeag of dit gemaak word deur openbare of privaat maatskaplike organisasies, howe, administratiewe magte en wetgewing, die beste belang van die kind altyd eerste oorweeg moet word. Die doel hiervan is dat die kind voordeel moet kan trek uit die besluit wat tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste geneem is.

Logan (2008) argumenteer dat die beginsel nie beteken dat die kind se keuse altyd eerste geplaas moet word nie, maar eerder dat die professionele individue betrokke by die kind, die kind se besluit ondersoek en fasiliteer om in die beste belang van die kind op te tree.

Jones en Walker (2012:19) gaan sover deur te sê dat artikel 3(1) van die VNKRK ouers voorskryf om te alle tye te streef om die beste belang van hul kind eerste te plaas. Dit is dus nie net die maatskaplike werker of die staat se verantwoordelikheid om die beste belang van kinders eerste te plaas nie, maar ook die primêre verantwoordelikheid van ouers.

- **Oorlewing en ontwikkeling:** Artikel 6 van die VNKRK beskryf die reg van die kind tot oorlewing en ontwikkeling. Hierdie artikel maak voorsiening dat die staat die maksimum beskikbare hulpbronne sal benut ten einde die kind in staat te stel om sy volle potensiaal te bereik (Jones & Walker, 2012:19).
- **Deelname:** Die VNKRK beskou die kind as 'n aktiewe deelnemer in die uitoefening van sy/haar se regte. Artikel 12 bied onder andere aan kinders die geleentheid om deel te neem en hulle opinie te lug indien hulle volwasse genoeg is, of na hul 'n sekere ouderdom bereik het. Dus mag kinders sê wat hulle voel wanneer daar besluite oor hul geneem word en moet daaraan aandag gegee word. Dit beteken egter nie dat kinders die reg het om hul ouers voor te skryf oor wat om te doen nie. Hierdie beginsel gaan voorts hand-aan-hand met die beste belang van die kind volgens artikel 7 in die Suid-Afrikaanse Kinderwet en is die regering verplig om die aspek by die lewering van kinderbeskermingsdienste te inkorporeer. Artikel 12 se primêre doel is dus om maatskaplike werkers en ouers aan te moedig om na die kind se opinie te luister. Volgens Unicef (2012) is die voordeel hiervan dat kinders op die wyse tot hul eie ontwikkeling kan bydra. Welbourne (2012:21) argumenteer dat artikel 12 volwassenes aanmoedig om na kinders te luister en om hul so tot die besluitnemingsproses te betrek.

2.3. STREEKSBELEID VIR KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Die Afrika Handves van die Reg en Welsyn van Kinders (AHRWK) en die reg tot beskerming word op streeksvlak uitgevoer. Hierdie beleid is veral van toepassing op kinders binne die konteks van Afrika, as gevolg van diversiteit, en daarom sal dit volgende bespreek word.

2.3.1. Die Afrika Handves van die Regte en Welsyn van die Kind en die reg tot beskerming

Die Afrika Handves van die Regte en Welsyn van die Kind (AHRWK) en die reg tot beskerming is in 1990 deur die Afrika Unie aangeneem en het in 1999 in werking getree. Hierdie handves bestaan uit 54 artikels wat die beskerming van kinders ten doel het. Behalwe

dat die AHRWK daar is om kinderregte te beskerm, neem dit ook die kwesbaarheid van die kind in ag.

Suid-Afrika het hierdie handves in 1997 onderteken, maar eers in Januarie 2000 geïmplementeer. Die AHRWK bied riglyne vir die staat om sosiale, opvoedkundige, en administratiewe stappe te neem om die kind teen enige vorm van mishandeling en verwaarlosing te beskerm. Die ondertekening van die AHRWK het ook 'n belangrike rol in die vorming van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika 108 van 1996 gespeel en veral met die opstel van Hoofstuk 2 wat die Handves van Menseregte bevat.

Volgens Davel (2000:218-219) kan die AHRWK die beste verduidelik word aan die hand van drie beginsels soos vervat in artikel 4, naamlik die beste belang van die kind; geen diskriminasie en; beskerming van kulture en tradisies. Hy argumenteer dat hierdie beginsels 'n kind se fundamentele regte in 'n Afrika-konteks opsom.

2.3.2 Relevante artikels in die Afrika Handves van die Regte en Welsyn van die Kind en die reg tot beskerming

Die volgende artikels is uit die AHRWK geselekteer vir hierdie studie aangesien hierdie artikels die kind teen enige mishandeling en verwaarlosing beskerm. Voorts kan die geselekteerde artikels ook as riglyne vir maatskaplike werkers tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste dien.

2.3.2.1 Artikel 5: Die beskerming van kinders teen geweld.

Alle kinders het die reg om beskerming te ontvang teen enige vorm van geweld wat die volgende insluit, fisies, emosioneel, verbaal, geestelik, seksueel, polities, bende- en gesinsgeweld, en geweld in die gemeenskap. Kinders het ook die reg om beskerm te word teen enige vorm van mishandeling of verwaarlosing, asook die reg om na 'n veilige sentrum in die gemeenskap te vlug, indien nodig. Kinders het ook die reg om beskerm te word teen middelmisbruik deur hulle ouers, families, en gemeenskapslede (AHRWK, 1990:1).

Uit bogenoemde is dit duidelik dat Suid-Afrikaanse kinders teen geweld beskerm moet word. Die werklikheid is egter dat Suid-Afrikaanse kinders daaglik aan primêre geweld (fisiese geweld) of sekondêre geweld (gesinsgeweld) blootgestel word. Beskerming kragtens artikel 5 van die AHRWK word gevolglik bemoeilik deur die hoë voorkoms van geweld in gemeenskappe (Grovert, 2008:5).

2.3.2.2. Artikel 6: Die reg tot 'n gesinslewe: Hierdie artikel verduidelik dat kinders die reg het tot 'n veilige, stabiele en liefdevolle gesin asook die reg tot deelname in die gesin. Kinders het ook die reg om liefde en aanraking van hul ouers en familie te ontvang. Alle kinders het die reg tot klere, behuising, en 'n gesonde dieet. Voorts het hulle die reg tot skoon water, sanitasie, en lewensomstandighede. Laastens het alle kinders wat wees gelaat is, wat nie familie het nie, of vlugteling is, die reg om spesiale beskerming te ontvang en waarvolgens hulle in stabiele en liefdevolle gesinne geplaas sou word (AHRWK, 1990:2). Skrywers soos Sadie-Bosman en Corrie (2010:118) is ook voorstanders daarvan dat die kind die reg het om binne 'n gesinslewe versorg te word. Artikel 6 van die Afrika Handves van die Reg en Welsyn van die Kind stem ooreen met die nasionale norme en standarde vir Kinderbeskerming, soos gestipuleer deur die Kinderwet soos gewysig.

2.3.2.3. Artikel 14: Die reg tot spesiale gesondheidsorg en welsynsbeskerming: Elke kind het die reg om die beste fisiese en geestelike gesondheid te geniet wat deur die staat voorsien moet word.

2.3.2.4 Artikel 18 en 19: Die beskerming van die gesin: Hierdie artikel verduidelik dat die gesin 'n natuurlike eenheid in die samelewing is (AHRWK, 2016:8). Daarom behoort die staat toe te sien dat gesinne ontwikkel en beskerm word. Artikel 19 verduidelik dat elke kind die voorreg sal geniet om deur hul ouers versorg te word. Indien kinders dus van die ouers verwyder word behoort hulle steeds kontak met die ouers te behou (AHRWK, 2016:8). Die norme en standarde vir kinderbeskermingsdienste in hierdie handves asook in die Kinderwet soos gewysig, maak dit duidelik dat, alvorens statutêre intervensie kan plaasvind die kind en/of gesin eers geassesseer word en dan by terapeutiese programme, soos ouerleiding, ingeskakel word. Sadie-Bosman en Corrie (2010:118) is in ooreenstemming met die norme en standarde se bepaling, naamlik dat indien statutêre ingryping plaasvind die maatskaplike werker eers 'n plasing binne die gesinsopset moet oorweeg soos om die kind in pleegsorg te plaas. Daarna is die die maatskaplike werker se taak om aktief te werk om die kind binne haar/sy gesinsopset terug te plaas. Alternatiewe plasing van kinders moet dus nie as 'n langtermyn oplossing beskou word nie.

Die nasionale norme en standarde van die AHRWK maak dit duidelik dat maatskaplike werkers in die Suid-Afrikaanse konteks te alle tye volgens bogenoemde artikels moet

praktiseer. Hierdie handves maak dit duidelik dat 'n kind en gesin eerste by voorkomings- en vroeë intervensie programme moet inskakel voor statutêre ingryping waar die kind uit die gesinslewe verwyder word, plaasvind. Rossouw (2009:22) verduidelik dat die handves riglyne bied vir die hantering van Suid-Afrikaanse kinders binne die verskillende kulture en uitdagings in Afrika, byvoorbeeld die kind se verantwoordelikheid om na sy/haar jonger sibbe om te sien, indien die ouers oorlede is of in 'n ander provinsie werksaam is. Om die kind tot sy volle potensiaal te ontwikkel moet hy/sy dus in 'n stabiele gesinsomgewing versorg word waar liefde en geluk ervaar word.

Davel (2000:222) maak dit duidelik in sy navorsing dat die AHRWK vir kinders en ouers verantwoordelikhede voorskryf. Hy voer aan dat ouers primêr verantwoordelik is vir kinders se versorging en ontwikkeling binne in 'n beskermende omgewing. Daarom moet hul ook te alle tye die beginsel van die beste belang van die kind, soos beskryf in die Verenigde Nasies se Konvensie vir die Regte van die Kind, uitvoer. Ouers kan kinders dissipliner, maar die menslikheid en integriteit van die kind moet in ag geneem word (Davel, 2000:222).

Die AHRWK skryf voor dat Afrika-kindere spesiale beskerming moet geniet as gevolg van die sosio-ekonomiese, kulturele, tradisionele, en ontwikkelingsomstandighede waarin hulle groot word. Die AHRWK is dus ontwikkel om spesiale beskerming en versorging aan kinders te bied omdat kinders van Afrika in 'n meerdere mate aan honger, natuurlike rampe, armoede, en uitbuiting blootgestel word (AHRWK, 1990:1).

Louw en Louw (2013:236) ondersteun die AHRWK. Hulle verduidelik dat maatskaplike werkers tydens die uitoefening van kinderbeskermingsdienste nie die kinders en hul regte in isolasie van die kinders se gemeenskap moet beskou nie.

2.4 NASIONALE BELEID EN WETGEWING VIR KINDERBESKERMINGS-DIENSTE

Die nasionale beleid en wetgewing ter beskerming van kinders in Suid-Afrika is die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika 108 van 1996, Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997), Witskrif vir Gesinne (2012) en die Kinderwet 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007. Hierdie wetgewing word vervolgens bespreek.

2.4.1 Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika 108 van 1996

Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika (die Grondwet) is die gesaghebbendste wet in die land. Dit dien as 'n nasionale dokument en as basis vir alle Suid-Afrikaanse wetgewing

(1996:1243). Die Handves van Menseregte (Hoofstuk 2) van die Grondwet bepaal dat die Suid-Afrikaanse regering binne die raamwerk van menseregte moet optree.

Hierdie handves verseker dat Suid-Afrikaanse burgers oor siviele, politieke, taal, kulturele, maatskaplike, kinder, en ekonomiese regte beskik (Sadie-Bosman & Corrie, 2010:23). Patel (2015: 45) beskryf maatskaplike regte “as die regte wat die Suid-Afrikaanse burger, die geleentheid bied om ‘n minimale status in die gemeenskap te handhaaf. Dit maak voorsiening dat individue na ekonomiese welsyn en na die sekuriteit van die handhawing van ‘n standaardlewe binne Suid-Afrikaanse gemeenskappe kan streef.

Die status van die Suid-Afrikaanse kind het verander in beleid en wetgewing, vanaf “die kind moet slegs gesien en nie gehoor word nie” na die kind wat ‘n onafhanklike burger is met spesiale regte. Dus het die Grondwet die samelewing se siening van die kind verander deur vir hul basiese kinderregte te bied wat toelaat dat die kind kan wees wie en wat hy wil en ook so ‘n bydrae tot die gesinsopset kan maak.

Kinderregte word in artikel 28 van die Grondwet (1996:10-11) bespreek. Dit sluit in die reg tot gesondheidsdienste, basiese voeding, maatskaplike dienste, beskerming, ouerlike en gesinsversorging, toepaslike alternatiewe versorging indien noodsaaklik, en opvoeding (1996: 1255). Artikel 28 voer verder aan dat alle kinders die reg het tot beskerming teen mishandeling, verwaarlosing, kinderarbeid, aanhouding, en uitbuiting in enige vorm.

Die Grondwet, die Verenigde Nasies se Konvensie oor die Regte van die Kind, en die Afrika Handves oor die Regte en Welsyn van kinders, is daarop gemik om die beste belang van die kind eerste te plaas asook om die kind se siening in ag te neem tydens besluitneming. Op 1 Julie 2007 het die Konstitusionele hof ‘n aanbeveling gemaak kragtens artikel 9 van die Grondwet dat in alle gevalle waarop die kind se versorging, beskerming, of welwees gefokus word, die beste belang van die kind te alle tye toegepas word. Die Konstitusionele hof het toegegee dat onsekerheid bestaan oor wat in die beste belang van die kind is en wat die ouers sien as die beste belang van die kind (Sadie-Bosman & Corrie, 2010:23). Hierdie onsekerheid moet egter aan die hand van die bepalings van die Grondwet en die Kinderwet, soos gewysig, (2007:25), naamlik dat kinders menslike regte het met sienings en gevoelens van hul eie, oorweeg word. Hierdie aspek moet dus deurlopend deur die maatskaplike werker in gedagte gehou word tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) is volgens navorsers soos Patel (2015), Sadie-Bosman en Corrie (2010) op die Grondwet gebaseer wat riglyne bied vir maatskaplike werkers om kinderbeskermingsdienste te lewer.

2.4.2 Die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)

Na afloop van Suid-Afrika se eerste demokratiese verkiesing in 1994 is die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn in 1997 bekendgestel aangesien daar tot die besef gekom is dat arm gesinne nie in hul kinders se behoeftes kan voorsien nie. Die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) se primêre rol was om riglyne vir maatskaplike dienslewering na apartheid te bied. Hierdie beleid is gebaseer op die Grondwet asook die benadering van die Verenigde Nasies Wêreld Konferensie vir Maatskaplike Ontwikkeling wat in Maart 1995 plaasgevind het en waartydens Suid-Afrika die Afrika-handves onderteken het (Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 1997:1).

2.4.2.1 Visie en missie van die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)

Die visie van die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) is om 'n welsynsisteem te skep om die fasilitering van menslike kapasiteit te ontwikkel om sodoende selfstandig binne 'n sosio-ekonomiese omgewing te funksioneer (Ministerie van Welsyn en Bevolkingsontwikkeling, 1997:9).

Dit is die missie van die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) om 'n onafhanklike samelewing te dien in vennootskap met rolspelers by wyse van 'n integrerende maatskaplike welsynsisteem ten einde bestaande kapasiteit en postensiaal te ontwikkel en te bevorder.

2.4.2.2 Ontwikkelingsbenadering volgens die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)

Volgens die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) is ontwikkelingsgerigte maatskaplike welsyn vir die eerste keer deur die Verenigde Nasies in 1989 gebruik. Die Witskrif verwys na die implementering van nasionale welsynstrategieë wat op menslike ontwikkeling fokus en is dit hierdie konsep wat by die opstel van Suid-Afrikaanse wetgewing en beleid gebruik word (Midgley, 1995). Die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) bied riglyne vir die staat om op gelyke, mensgesentreerde, demokratiese en 'n toepaslike maatskaplike welsynsisteem te fokus. Die doel van die ontwikkelingsbenadering waarop die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) gebaseer is, is menslike geregtigheid, 'n vreedsame en omgee-samelewing wat maatskaplike regte respekteer, die fasilitering van menseregte, om mense se kreatiwiteit te motiveer, om ondersteuning te bied om mense se ideale te bereik, om menslike kapasiteit en onafhanklikheid te bou, en om samewerking van mense in die sosiale, ekonomiese, en politiese sektore aan te moedig (Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 1997:1).

2.4.2.3 Riglyne ten opsigte van dienslewering van die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)

Die Witskrif bied dus riglyne waarbinne welsynsorganisasies met kwesbare kinders en gesinne kan werk. Bykomend hiertoe is dat rehabilitasie dienste soos voorkomings-, ontwikkelings-, en beskermingsdienste insluit. Welsynsorganisasies bied dus 'n pakket van verskillende dienste aan die gemeenskap.

Die Witskrif bied die volgende riglyne vir die lewering van kinderbeskermingsdienste:

- **Beskerming van basiese welsynsregte:** Die staat moet toesien dat mense wie nie vir hulself kan sorg nie (bv. kinders), maatskaplike ondersteuning ontvang.
- **Gelykheid:** Hulpbronne moet gelyk versprei word en ongelykhede ten opsigte van ras, geslag, en geografie moet uitgesluit word. Die regering sal toesien dat mense met spesiale regte, soos kinders, gelyke sosiale geleenthede ontvang.
- **Geen diskriminasie:** Maatskaplike welsynsdienste en programme sal nie diskriminasie bevorder nie en sal respek vir kinders en gesinne se diversiteit toon.
- **Demokrasie:** Hierdie beginsel is belangrik aangesien dit verduidelik dat kinders deur toepaslike volwassenes verteenwoordig en beskerm moet word. Die maatskaplike werker moet as professionele individu tydens kinderbeskermingsdienste intree en die kind verteenwoordig, beskerm, en sy/haar wense in ag neem aangesien kinders oor die algemeen te jonk is om dit self te doen.
- **Bevordering van lewenskwaliteit:** Die welsynsisteem moet toesien dat die lewenskwaliteit van mense verhoog word, veral vir kwesbare groepe soos kinders.
- **Ubuntu:** Hierdie Xhosa-term kan as volg vertaal word: Mense is mense deur ander mense. Dit verwys daarna dat mense vir mekaar sorg en mekaar se welwees wil bevorder. Met Ubuntu wil die staat toesien dat gemeenskapslede verantwoordelik is vir mekaar.

Die doel van kinderbeskermingsdienste is om gesinne te versterk deur 'n geskikte omgewing te bied waarbinne kinders fisies, emosioneel, en sosiaal kan ontwikkel. Dienste moet ook daarop fokus om die gesin te ondersteun en nie om die gesin se verantwoordelikhede oor te neem nie. Gesinne moet dus met die ondersteuning van die maatskaplike werker leer om onafhanklik te funksioneer (Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 1997:26).

Lombard (2007:295) en ander navorsers soos Patel (2015:196) en Holscher (2008), lewer kritiek ten opsigte van die 1997-Witskrif. Hul argumenteer dat hierdie dokument as 'n

beleidsraamwerk dien om meer ontwikkelingsgerigte dienste te lewer, maar dat die uitvoer daarvan 'n probleem is as gevolg van die transformasie in Suid-Afrika.

2.4.2.4 Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (2013)

In 2013 is die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) veral op die gebied van dienslewering hersien. Een van die redes hiervoor was dat artikels 151 en 152 (verwydering van 'n kind en plasing in alternatiewe sorg) van die Kinderwet 38 van 2005 in 2007 hersien is en die Witskrif dienoreenkomsdig gewysig moes word. Dit sou beleid en wetgewing versoen en moontlike verwarring voorkom (Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 2013:51).

Die vier hoofredes vir die hersiening van die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) was om die volgende doelstellings te bereik: die verwydering van enige verwarring ten opsigte van die ontwikkelingsbenadering (rolle en verantwoordelikhede van maatskaplike werkers); die versterking van die demokratiese maatskaplike welsynkonteks; die bemagtiging en versterking van arm mense en die verbetering van die regering ten opsigte van maatskaplike welsyn (Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Werk, 2013:49).

Wat dienslewering aan gesinne en kinders betref is die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) tydens 2013 hersien sodat ondersteuningsdienste, eerder as statutêre dienslewering, beklemtoon is. Anders as in die verlede word gesinne al meer met ekonomiese stres gekonfronteer, wat gesinsfunksionering, soos die vervulling van die kind se basiese behoeftes, negatief beïnvloed (Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 2013:145).

Daarom is die klem op ondersteuningsdienste aan gesinne kragtens die 2013-Hersiende Witskrif, en word riglyne aan maatskaplike werkers gebied om voorkomingsdienste in die vorm van groepwerk te lewer en om die gesin as 'n eenheid te ondersteun. Connolly en Morris (2012:33) stem saam met die hersiende beleid en bevestig dat hulle sterk voel dat ondersteuningsdienste aan gesinne 'n langtermyn proses is en dat maatskaplike dienslewering tot op hede onsuksesvol was weens kortermyn oplossings. Ook Patel (2015:129) ondersteun hierdie ontwikkelingsbenadering wat 2013-Hersiende Witskrif aangeneem het weens die belangrikheid daarvan in die maatskaplike werkspraktyk. Sy voer aan dat dienste kragtens die 2013-Hersiende Witskrif daarop fokus om menslike kapasiteit te bou, en om maatskaplike geregtigheid en funksionering te bevorder om sodoende mense na produktiewe en vervulde lewens te lei.

Die lewering van voorkomende dienste soos in die 2013-Hersiende Witskrif het ook aanleiding gegee tot veranderinge ten opsigte van die hantering van **kinders**. Veranderinge is gemaak om

meer voorkomende dienste aan kinders te bied sodat hulle in die gesinsisteem kon bly eerder as om verwyder te word. Voorbeelde van die uitwerking van hierdie veranderinge is dat maatskaplike werkers 'n voorkomende bevel kan aanvra sodat die gesin kan deelneem aan terapie en ouerleidingsessies voor die kind verwyder sou word.

Die Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (2013:151) plaas verder ook sterk klem op die gemeenskap wat betrokke moet raak by die sorg en beskerming van kinders en dat meer gemeenskapshulpbronne benut moet word.

In haar studie bevind Patel (2015:196) dat die Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (2013) nie deur al die welsynorganisasies toegepas word nie as gevolg van onsekerheid oor die implementering daarvan (Patel, 2015:196).

Volgens Connolly en Morris (2012:33) lewer die meeste Suid-Afrikaanse maatskaplike werkers steeds dienste op 'n statutêre vlak al het die beleid en wetgewing al verander. Gevolglik ondersteun hulle die hersiening van die Kinderwet en die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) aangesien hul van mening is dat die wysiging maatskaplike werkers sal dryf om ouers positief te bemagtig om hul kinders binne 'n gesinsopset te versorg.

Patel (2015:45) ondersteun ook die hersiening van die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (2013) omdat die welsynsisteem in die verlede grotendeels gedomineer is deur rehabiliterende en gespesialiseerde intervensie, wat nie noodwendig geskik was in alle aangemelde sake nie. Die 1997-Witskrif het ook veroorsaak dat maatskaplike werkers verward was oor sekere rolle en verantwoordelikhede wat hul tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste moes vervul, veral statutêre dienste (Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 2013:49). Die Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Werk (2013) fokus meer om 'n balans tussen rehabiliterende, beskermende, voorkomende en ontwikkelingsintervensies teweeg te bring.

2.4.3 Die Witskrif vir Gesinne (2012)

Die Witskrif vir Gesinne (2012) het ontstaan aangesien die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) die gesin se regte en verantwoordelikhede geïgnoreer het en meer op individue en hul probleme gefokus het (Witskrif vir Gesinne, 2012:7). Daar was dus geen beleid wat die ouers en gesin as 'n eenheid beskerm het nie. Die eerste dokument vir gesinne was die Nasionale Beleid en Raamwerk vir Gesinne, en is in 2001 deur die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling saamgestel. Die Witskrif vir Gesinne (2012) is hieruit ontwikkel.

Gesinne beïnvloed die wyse hoe die samelewing gestruktureer en georganiseer word en hoe dit funksioneer. Walker (2012:77) argumenteer dat tydens die lewering van

kinderbeskermingsdienste die ouers se regte geïgnoreer word. Omdat ouers se behoeftes dus nie vervul word nie gaan die probleem in die gesin, soos gesinsgeweld en middelmisbruik, eenvoudig voort tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Daarom moet dienste nie slegs op die vervulling van die kind se behoefte fokus nie, maar ook op die vervulling van die ouers se behoeftes ten einde die gesin te versterk.

Gevolgtlik is die Witskrif vir Gesinne (2012) se doelwitte om duidelike riglyne daar te stel vir die bevordering van die gesinslede, die versterking van die gesin as 'n sisteem, die versterking van die rol van die staat en maatskaplike werkers, en vir die bevordering van gesonde huishoudings wat tot die optimale ontwikkeling van gesinslede kan lei. Die Witskrif vir Gesinne (2012) vereis dus van die maatskaplike werker om dienste te lewer om die gesin te versterk.

2.4.3.1.Visie en missie van die Witskrif vir Gesinne (2012)

'n Gesin word eers volgens die Witskrif vir Gesinne (2012) gedefinieer om die visie en missie van hierdie dokument in konteks te plaas. 'n Gesin is 'n groep in die samelewing wat verbind is deur bloed, aanneming, pleegsorg, en die huwelik; en waar hulle fisies saam woon (Witskrif vir Gesinne, 2012:9).

Dit is die visie van die Witskrif vir Gesinne (2012) om aan goeie funksionerende gesinne wat liefdevol, vreedsaam, veilig, stabiel en ekonomies self-funksionerend is, ondersteuning te bied in die vorm van versorging, hetsy fisies, emosioneel, fisiologies, finansieel of intellektueel.

Dit is die Witskrif se missie om aktiwiteite, programme, projekte, en planne te verseker wat goeie funksionerende gesinne sal bevorder, ondersteun, en versorg (Witskrif vir Gesinne, 2012:9).

In Suid-Afrika leef meer as twee derdes van die sewe miljoen kinders onder die armoedelyn, waar die gesinne se maandelikse huishoudelike inkomste minder as R604 is (Hall, 2013:90). Hierdie Suid-Afrikaanse gesinne kan dus nie die basiese behoeftes van hul kinders vervul nie. Dit veroorsaak dat hierdie kinders onder andere kwesbaar is vir verwaarlosing, en emosionele en/of seksuele mishandeling (Matthias & Zaal, 2009:291). Die Witskrif vir Gesinne (2012) is juis daar om ondersteuning te bied aan gesinne, sodat daar in die gesin se basiese behoeftes voldoen kan word om maatskaplike probleme soos mishandeling en verwaarlosing te voorkom.

2.4.3.2.Strategieë van die Witskrif vir Gesinne (2012)

Ingevolge die Witskrif vir Gesinne (2012:37-43) is twee strategieë geïdentifiseer ten einde stabiliteit in kinders en gesinne se lewens teweeg te bring en te verhoed dat gesinne disintegreer.

Die strategie om 'n gesonde gesinslewe te bevorder is een van dié twee strategieë en dra by tot die hoofokus van die Witskrif vir Gesinne, naamlik om te verhoed dat gesinne verbrokkel. Hierdie beleid wil positiewe verhoudings en waardes bevorder om die gesin en omgewing te versterk. Die aksies om hierdie strategie te bereik, is dat maatskaplike werkers die diverse gesinstipes en waardes respekteer tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, veral binne die Suid-Afrikaanse konteks met verskillende kulture. Voorts moet die maatskaplike werker, ongeag die tipe gesin of die struktuur van die gesin, ouerskap en verhoudingsondersteuning bied met die fokus om die kind se sosiale en emosionele ontwikkeling en verantwoordelike ouerskapvaardighede aan te spreek. Die maatskaplike werker kan dus deur voorkomingsdienste die gesinslewe bevorder in die vorm van gesinsberaad, werkswinkels, en rehabilitasie, en so moontlike verwydering van die kind voorkom. Die gesin moet ten einde leer om as 'n eenheid te funksioneer wat hul probleme self oplos.

Met die tweede strategie, naamlik om die gesin te versterk, moet 'n gesins-gefokusde benadering deur kinderbeskermingsorganisasies aangeneem word, eerder as 'n individuele-gefokusde benadering. Hierdie gesins-gefokusde benadering moet op nasionale vlak ontwikkel word. Beskermingsdienste moenie net daarop fokus om die kind te beskerm en ontwikkel nie, maar moet ook die ouers se regte en die gesin ontwikkel. Ander maniere waarop ouers ondersteun kan word is deur die ontwikkeling van ouerskapvaardighede die bevordering van die gesinseenheid, die voorsiening van geskikte gesondheidsorg, en die versterking van gemeenskapsondersteuning aan gesinne (Witskrif vir Gesinne, 2012:34).

Die maatskaplike werker se rol is om die gesin aan te moedig om hul gemeenskap te erken en te ondersteun. Dit is belangrik aangesien die gemeenskap die eerste respons is wanneer die gesin 'n krisis ervaar. Kinderbeskermingsorganisasies moet ook die beginsels van 'Ubuntu' in gemeenskappe aanmoedig, sodat gemeenskapslede verantwoordelikheid vir gesinslede aanvaar, hul respekteer, en hul in krisisste ondersteun.

Die lewering van statutêre dienste moet dus, volgens die Witskrif vir Gesinne (2012), die laaste opsie wees. Indien statutêre dienste egter gelewer moet word, verduidelik die Witskrif vir Gesinne dat al die kinderbeskermingsorganisasies dieselfde protokol moet volg. Tans ontbreek

hierdie protokol egter in Suid-Afrika (Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 2012:151). Die Witskrif vir Gesinne (2012) maak dit ook duidelik dat nie net die kind omvattende ondersteuningsdienste moet ontvang nie, maar ook die res van die gesin, insluitend die ouers, wat ook sekere regte geniet, maar wat, soos Patel (2015) in haar navorsing bevind het, meestal geïgnoreer word.

Schofield, Moldestad, Hojer, Ward, Skillbred, Young en Havik (2011:75) argumenteer dat Suid-Afrikaanse ouers verwaarloos word deur maatskaplike werkers tydens die statutêre proses. Hierdie navorsers voel sterk dat maatskaplike werkers nie na gesinne se behoeftes luister nie en meer op die stem van die kind fokus. Volgens hulle is dit belangrik dat maatskaplike werkers altyd tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste moet onthou dat die doel van hul werk is om gesinne bymekaar te hou en dat verwydering die laaste opsie moet wees. Strydom (2010:192) kom tot die gevolgtrekking dat gesinsinstandhoudingsdienste gesinne bemagtig om kinders se optimale ontwikkeling te bereik en om verwydering te voorkom. Swart (2012:24) argumenteer dat dienste moet fokus om die gesin te versterk, gesinslede saam te hou, en om ouers aan te moedig om verantwoordelikheid te neem vir die versorging van hul kinders. Sauls en Esau (2010:21) is van mening dat deur ondersteuningsdienste aan gesinne te lewer die maatskaplike werker ook meer positiewe samewerking van die gesin sal ontvang.

Die maatskaplike werker kan dus die gesin versterk en ondersteun deur die volgende dienste te lewer; individuele berading; verbinding van die gesin met gemeenskapsbronne; ouerskap kursusse; en die aanleer van kommunikasievaardighede (Magagula, 2009:96).

2.4.4 Die Kinderwet 38 van 2005

Die Kinderwet is 'n gesaghebbende dokument wat sterk fokus op die ontwikkelingsbenadering. Die doel van die Kinderwet is om duidelike riglyne aan maatskaplike werkers en ander professionele individue wat met kinders werk, te bied, ten einde kinders se regte te beskerm en om sorg en beskerming te bied. Volgens De Villiers (2008:59) maak die Kinderwet dit ook duidelik dat die maatskaplike werker die verantwoordelikheid het om ook die ouers tydens kinderbeskermingsdienste te ondersteun.

Hoofstuk 1 van die Kinderwet spreek die beste belang van die kind aan deur te bepaal dat die kind altyd eerste geplaas moet word tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Volgens artikel 7, moet die volgende faktore in ag geneem word wanneer daar op die beste belang van die kind gefokus word: die aard van die ouer-kind verhouding; die effek wat veranderinge op die ouer-kind verhouding op die kind sal hê; die

behoefte van die kind om in die sorg van die ouers of in kontak met hulle te bly; die kind se fisiese en emosionele sekuriteit; enige kroniese siektes of gestremdhede van die kind; en die behoefte van die kind om in 'n stabiele gesin versorg te word.

Ife (2008:59) bevraagteken die moontlikheid dat 'n maatskaplike werker weet wat die beste belang van die kind is. Hy voer aan dat die werker ten alle tye die kind se wense moet respekteer, maar ook professioneel in die beste belang van die kind moet optree. Hy verduidelik dat indien die maatskaplike werker nie 'n volledige assessering uitvoer nie, die werker nie in die beste belang van die kind kan optree nie (Ife, 2008:60). Albertyn en Nortje (2014:417) argumenteer dat Suid-Afrikaanse wetgewing erken dat die kind die reg het om aan die besluitnemingsproses deel te neem, maar dat dit 'n werklikheid is dat mishandelde en verwaarloosde kinders oor die algemeen nie hul gevoelens verbaliseer nie. Indien die maatskaplike werker dus nie die kind se opinie kon vasstel nie, is dit moontlik dat daar nie die kind se beste belang opgetree word nie.

Samsonsen en Turney (2017:116) argumenteer dat die beginsel “om in die beste belang van die kind op te tree”, in elke saak verskillend deur werkers geïnterpreteer word. Hierdie navorsers lewer kritiek teen hierdie beginsel deur te argumenteer dat dit duidelik gestel word dat die werker in die kind se beste belang moet optree, maar dat daar nie duidelikheid is oor wat die werker te doen staan om in sekere situasies in die kind se beste belang op te tree nie. 'n Relatiewe oplossing vir Samsonsen en Turney is dat maatskaplike werkers hul professionele oordeel moet gebruik om in die beste belang van die kind op te tree. Professionele oordeel is 'n vaardigheid wat aangeleer word en sal in die volgende hoofstuk bespreek word.

Connolly en Morris (2012:25) voel sterk dat statutêre sisteme formele magte het binne die wetgewing om kinders te beskerm. Hulle argumenteer dat hierdie wetlike sisteme, soos byvoorbeeld die Kinderwet hoogs geformuleerde en gereguleerde sisteme is, wat voldoende beskerming aan kinders kan bied.

2.4.4.1. Kinderwet 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007

Die Kinderwet is in 2007 gewysig om meer op vroeë intervensie en ander proaktiewe dienste te fokus. (Gauteng Departement van Maatskaplike Ontwikkeling, 2011). Met die wysiging van die wet is die volgende onder andere aangespreek: kinders se konstitusionele regte, die sorg en beskerming wat aan kinders verleen word; raamwerke vir kinderhofverrigtinge; en nuwe misdade wat ten opsigte van kinders geïdentifiseer is (Sadie-Bosman & Corrie, 2010:165).

Die artikels van Die Kinderwet wat gewysig is, is die volgende:

- **Artikel 105(1):** Hierdie artikel skryf vir kinder- en gesinsorganisasies voor hoe om kinderhofverrigtinge uit te voer en hofbevele te implementeer. Dienslewering deur hierdie organisasies moet eers fokus op voorkomende dienste, vroeë intervensie, en laastens die verwydering van kinders (Staatskaset, 2008:40).
- **Artikel 105(5):** Die artikel bied verdere riglyne aan kinder- en gesinsorganisasies deur te verduidelik dat kinders se veiligheid eerste beskerm moet word. Dit skryf voor dat 'n maatskaplike werker 'n aanvanklike assessering moet uitvoer, indien daar na aanleiding van die assessering tot die gevolgtrekking gekom word dat die kind in ernstige gevaar is in die sorg van die ouers, moet die kind verwyder word en 'n kinderhofondersoek ingestel word. Indien die kind nie in onmiddellike gevaar in die ouers se sorg verkeer nie, moet die maatskaplike werker vroeë intervensiedienste lewer.
- **Artikel 105(5)(e)** forseer die kinder- en gesinsorganisasies om 'n verslag aan die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling oor die beweerde mishandeling of verwaarlosing te voorsien sodat die ouers/oortreders op die Nasionale Kinderbeskermingsregister geplaas kan word (Staatskaset, 2008:46).
- **Artikel 105(7)(a)(b)** verleen aan maatskaplike werkers die reg om 'n voorkomende hofbevel van die Kinderhof aan te vra wat ouers verplig om by terapie, mediasie, voorkomings- en vroeë intervensie, gesinshereningsdienste, rehabilitasiedienste en gedragsveranderingsprogramme in te skakel (Staatskaset, 2008:46).

2.4.4.2. Die Kinderwet 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007 se nasionale norme en standaarde

Die nasionale norme en standaarde is ook gewysig vir voorkomende en vroeë intervensiedienste in artikel 147(2). Hierdie gewysigde norme en standaarde skuif die fokus na terapeutiese programme, gesinsversterking en assessering van gesinne om probleme op te los en kinders te beskerm (Staatskaset, 2008:58). Die gewysigde wet wil dus gesinne bymekaar hou en ondersteun ten einde verwydering te verhoed.

Gevolgtlik maak die Kinderwet soos gewysig voorsiening in artikels 150-15, dat 'n hofbevel uitgereik mag word vir gesinne om verpligte gesinsversterkingsprogramme by te woon, terwyl die kind in die sorg van die ouers verkeer. Hierdie programme kan in die vorm van rehabilitasie, ouerskapopleiding en woedebeheer aangebied word. Verskeie navorsers soos Krane, Davis, Carlton en Mulcahy (2010:158), Mashigo (2007:91), en Matthias en Zaal

(2009:296) toon dat maatskaplike werkers in Suid-Afrika onvoldoende kontak met hierdie tipe gesinne het as gevolg van hoë gevalleladings en kinders dus meer blootgestel word aan mishandeling en verwaarlosing.

Ten spyte van die praktiese tekortkominge is navorsers soos Krane, et al., (2010) ten gunste van die gewysigde bepalings van die die Kinderwet soos gewysig wat bepaal dat ouers by voorkomingsprogramme moet inskakel om sodoende die verwydering van die kind te voorkom. Patel (2015:211) verskil van hierdie skrywers aangesien sy van mening is dat die Kinderwet soos gewysig nie geskik is om kinders te beskerm nie, aangesien hierdie voorkomingsprogramme nie in plek gestel is nie. Patel (2015:211) voer verder ten opsigte van die beskerming van kinders aan dat die Kinderwet soos gewysig slegs op die individu (die kind) fokus, en nie op die gesin as geheel nie. Sy voel sterk dat die Kinderwet soos gewysig vir ouers laat voel dat hulle nie goed genoeg is om na hulle kinders om te sien nie. Die doel volgens haar is dus om ouers 'uit te vang' en nie te ondersteun nie. Die maatskaplike werker gaan dus die proses binne deur die ouers verkeerd te bewys en nie die gesin te help nie. Schmid (2012) ondersteun Patel se siening en voer aan dat die Kinderwet soos gewysig fokus op statutêre dienste en nie op die ontwikkelingsbenadering nie en dat die rol en regte van ouers nie in ag geneem word nie. Schmid (2012) is van mening dat die Kinderwet soos gewysig Suid-Afrikaanse kinders in die steek laat en getransformeer moet word.

2.5. KINDERS WAT SORG EN BESKERMING BENODIG

Die Kinderwet, soos gewysig, omskryf die konsep sorg en beskerming met verwysing na die kind, en bepaal dat die kind voldoende en beskikbare bestaansmiddele moet ontvang vir basiese versorging (Kinderwet, 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007:11).

Binne die Suid-Afrikaanse konteks stipuleer artikel 150 van die Kinderwet, soos gewysig, wanneer 'n kind sorg en beskerming benodig en 'n maatskaplike werker geregtig is om die kind uit die gesinsisteam te verwyder.

Die Kinderwet, soos gewysig, maak dit duidelik dat nie enige maatskaplike werker en welsynsorganisasie in Suid-Afrika kinders kan beskerm en verwyder nie. Die Kinderwet, soos gewysig, verwys na hierdie organisasies wat kragtens artikel 107 dienste lewer. Artikel 107 verduidelik dat die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling die organisasies moet aanwys en registreer. Slegs maatskaplike werkers wat by artikel 107-organisasies werksaam is, mag kinders volgens artikel 150 van die Kinderwet, soos gewysig, beskerm. Sodanige maatskaplike werkers moet geregistreer wees en ten alle tye volgens artikel 150 van die Kinderwet soos gewysig, en die wet se nasionale norme en standarde optree.

Hoofstuk 9 en artikel 150(1) van die Kinderwet bied streng riglyne vir alle Suid-Afrikaanse maatskaplike werkers wat moet vasstel wanneer 'n kind sorg en beskerming nodig en dus verwyder moet word. 'n Kind nodig sorg en beskerming wanneer die kind wees of sonder enige sigbare ondersteuning gelaat is; gedrag toon wat nie deur die ouers beheer kan word nie; op straat lewe of werk; verslaaf is aan 'n afhanklike substans; uitgebuit word of in omstandighede leef wat die kind kan uitgebuit; blootgestel word aan omstandighede wat die kind se fisiese, geestelike, en sosiale welstand in gevaar kan stel; fisies en geestelik verwaarloos word; opsetlik mishandel, verneder en uitgehonger word.

Indien die kind aan enige van bogenoemde omstandighede blootgestel word moet die maatskaplike werker ondersoek instel om te bepaal of sorg en beskerming noodsaaklik is. Sadie-Bosman en Corrie (2010:171) stem saam met artikels 151 (8), 152(1), 152(2) en 152(3) van die Kinderwet, soos gewysig, en verduidelik dat indien 'n kind sorg en beskerming nodig die aangewysde maatskaplike werker die kind moet verwyder en die ouers binne 24 uur van die verwydering in kennis stel. Die ouers, kind, tydelike versorgers van die kind in alternatiewe sorg, asook die maatskaplike werker, moet binne 24 uur van die verwydering van die kind, voor die voorsittende beampte in die landdroskantoor in die geografiese area waar die kind woonagtig is, voorkom. Dit is ook belangrik dat die maatskaplike werker 'n vorm 37 aan die naaste Departement van Maatskaplike Ontwikkeling voorsien oor die verwydering. Hierdie saak sal deur hul gemonitor word en indien nodig sal die ouers se name op die register geplaas word. Bogenoemde artikels dien dan ook as raamwerk by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Mathews, Abrahams, Jewkes, Martin en Lombard (2012:1) het in hulle studies gevind dat daar in Suid-Afrika, wat as 'n ontwikkelende land geklassifiseer is met 50 miljoen mense, tot sowat drie kinders per dag blootgestel word aan mishandeling en verwaarloosing wat tot hul dood lei. Dit lewer 'n syfer van 5.5 per 100 000 kinders wat so sterf. Mathews, et al. (2012: 1) asook Richter en Dawes, (2008) voer verder aan dat dit uiters moeilik is om die aard van kindermishandeling en verwaarloosing vas te stel weens verskillende kulture en omdat sake nie aangemeld word nie. Navorsers soos Conradie (2003) en Richter en Dawes (2008) argumenteer voorts dat die meerderheid van die sake wat aangemeld word nooit suksesvol afgehandel sal word nie, aangesien slegs 7% van sake van kindermishandeling in Suid-Afrikaanse howe voorkom. Dit beteken dus dat 93% van die sake nie voorkom nie en kinders nie uit hul omstandighede verwyder word nie. Reeds in 2005 het 'n studie aangedui dat 4.2 miljoen Suid-Afrikaanse kinders nie in hulle ouers se sorg verkeer nie (Save the Child, 2005:5).

Die beskerming van kinders is volgens Walker (2012:xii) moeilik vir maatskaplike werkers aangesien die terme *kinderbeskerming* en *beveiliging van kinders* as dieselfde beskou word, maar dat dit twee totaal verskillende konsepte behels wat verskillende vorme van dienslewering behels. Verskillende wette verwys ook op verskillende maniere na hierdie twee terme, wat tot verdere verwarring by die lewering van kinderbeskermingsdienste bydra (Patel, 2015:56). Walker (2012:xii) verduidelik byvoorbeeld dat dit *kinderbeskerming* is wanneer statutêre dienste gelewer word en dat dit dus die verwydering van die kind deur die Kinderhof behels.

Met *beveiliging van kinders* word verwys na vroeë intervensiedienste, waar die kind in die sorg van die ouers aanbly, maar waar ondersteuningsdienste gelewer word soos ouerskapkursusse, rehabiliteringsdienste, en individuele berading (Walker, 2012:xii). Indien maatskaplike werkers tussen hierdie twee terme in wetgewing kan onderskei, sal dit bydra daartoe dat dienste beter gelewer word.

Walker (2012: 61) argumenteer dat maatskaplike werkers by die lewering van kinderbeskermingsdienste krities bewus moet wees van enige beleid en wetgewing wat vereistes stel vir dienslewering. Volgens Walker (2012:61) moet maatskaplike werkers ook die balans tussen die gesag van wetgewing, en die regte van kinders en gesinne by die lewering van kinderbeskermingsdienste, kan handhaaf.

Samsonsen en Turney (2017: 119) bewys in hul studies dat kinderbeskermingsdienste kompleks is en lande dit boonop verskillend benader. Kritiek word ook deur Milner en O'Byrne (2009:206) gelewer met hul argument dat wetgewing vir die beskerming van kinders baie kompleks is, beleide baie spesifiek is, en die riglyne te breed is. Milner en O'Byrne (2009:206) gaan voort en kritiseer dat daar by die beskerming van kinders nie samewerking tussen die kind, gesin, en werker is nie en professionaliteit nie 'n hoë prioriteit vir baie werkers is as dit by die beskerming van kinders kom nie.

Samsonsen en Turney (2017: 119) beveel aan dat die konsep van kinderbeskerming in twee kategorieë, naamlik kinderbeskerming of dienslewering geplaas moet word alvorens assessering voltooi en dienste aan die gesin gelewer word. Hulle gaan voort dat, indien die aard van dienslewering vooraf geïdentifiseer is, die assessering en beskermingsdienste meer effektief aangebied sal word. Dus word die korrekte dienste vanuit die staanspoor gelewer en tyd word nie onnodig gemors nie.

Johnson en Yanca (2010:403) verduidelik dat die beskerming van kinders die welsynsisteem se verantwoordelikheid is. Hierdie beskerming sluit in die beskerming van kinders wat

uitgehonger word; fisiese, opvoedkundige en mediese verwaarlosing van kinders; asook fisiese, seksuele, en emosionele mishandeling van kinders. Johnson en Yanca argumenteer voorts dat kinders slegs beskerm kan word indien daar volledige ondersoek ingestel word. Hulle argumenteer verder dat die maatskaplike werker se taak is om die kind te beskerm, maar terselfde tyd ook die gesin as eenheid, so ver moontlik, te behou (Johnson & Yanca, 2010:403).

Navorsers soos Munro (2000) en Walker (2012:83) argumenteer dat die beskerming van kinders in enige land, maatskaplike werkers verwar aangesien daar te veel template, prosesse, onpraktiese databasisse, en burokrasieë is, wat dit uiters moeilik maak om kindermishandeling en verwaarlosing te assesser en te identifiseer.

2.6. EKOLOGIESE PERSPEKTIEF TEN OPSIGTE VAN KINDERBESKERMINGS- DIENSTE

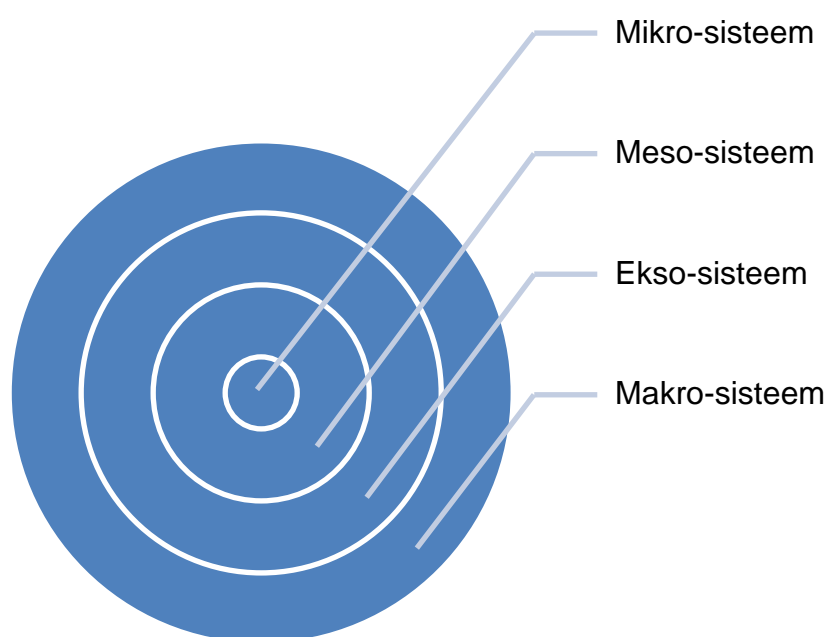
Die ekologiese perspektief is uiters belangrik tydens kinderbeskermingsdienste as gevolg van verskeie redes. Een van hierdie redes is dat dit primêr fokus op die impak van die sosiale en, soms die fisiese, omgewing van die kind se funksionering en wat die kind aanleer (Corwin, 2012:1). 'n Ander rede waarom die ekologiese perspektief belangrik is by die lewering van kinderbeskermingsdienste is dat verskillende sisteme in die kind se lewe, die kind beïnvloed, wat die gesin, breër familie, skool, buurt en samelewing insluit (Bronfenbrenner, 2005).

Dit is duidelik vanuit die ekologiese perspektief dat mense hul eie omgewings skep om hul menslikheid te ontwikkel. Die omgewing volgens Bronfenbrenner (2005: 145) speel 'n reaktiewe rol in die menslike ontwikkeling. Individue beskik oor die vermoë om hul omgewing te skep, te vorm, aan te pas, te selekteer en te herbou sodat ontwikkeling kan plaasvind. 'n Individue kan volgens Bronfenbrenner nie sonder 'n omgewing ontwikkel nie en hierdie twee aspekte werk saam in vennootskap. Die gesin word beskou as die grootste menslike komponent wat die magtigste en die mees ekonomiese sisteem is waarbinne mense kan skep en verander. Die hart van die samelewing is die gesin. Indien die gesondheid van die samelewing behou wil word moet daar maniere gevind word om die hart van die samelewing (gesin) te versorg. Ouers se rol is dus om die kind te leer om hul omgewing te transformeer en te verander. Hul moet leer om hul omgewing vir hulle te laat werk. Die invloed van die ouer generasie in die samelewing speel ook 'n integrale deel in die ontwikkeling van die kind en sonder hierdie invloed kan die kind nie in die omgewing groei nie (Bronfenbrenner, 2005:261).

Die gesin het ook sy eie kwesbaarheid en daarom is dit uiters belangrik dat die gesin eksterne ondersteuningsisteme binne die gemeenskap moet handhaaf (Bronfenbrenner, 2005:260). Bronfenbrenner (2005:25) het die volgende diagram ontwikkel om die ekologiese perspektief te illustreer:

Na aanleiding van bogenoemde navorsing kan daar duidelik gesien word dat die ekologiese perspektief die beste kinderbeskermingsdienste beskryf. Die rede hiervoor is dat die kind nie in isolasie beskerm kan word nie en dat die omgewing 'n rol speel in beskerming.

Bronfenbrenner (2005) het die volgende diagram ontwikkel om die ekologiese perspektief te illustreer:

Figuur 2.1. Ekologiese sisteem

Die diagram stel voor dat 'n individu se lewe uit 'n reeks sirkels (sisteme) bestaan wat almal interaktief is. Die intiemste sirkel is die individuele sirkel (mikro-sisteem) wat uit die kind se genetika, persoonlike ontwikkeling, en ondervindinge bestaan. Die tweede sirkel (meso-sisteem) sluit die kind se huis en gesin in. Volgens Fontes (2008:2) en Bronfenbrenner (2005:46) is die derde sirkel (eko-sisteem) die etniese kultuur waar godsdiens en kultuur die kind beïnvloed en ontwikkel. Die vierde sirkel (makro-sisteem) is die sosiale sirkel wat uit vriende, bure, skole, en diensverskaffers soos kinder- en gesinsorgorganisasies bestaan. Die laaste sirkel bestaan uit die breër sosiale sisteme, wat die nasionale beleid en wetgewing van ons land soos byvoorbeeld die Kinderwet, insluit (Fontes, 2008:3).

Die ekologiese perspektief word deur Trevithick (2012:322) beskryf as 'n oriëntasie in maatskaplike werk en ander professies waar die klem geplaas word om mense te verstaan binne hul omgewing en die aard van hul interaksies. Zastrow (2010:24) argumenteer dat 'n individu soos met interne faktore, probleme kan met omgewingsfaktore kan ervaar. Hierdie perspektief fokus op mense se ontwikkeling en aanpassing in hulle interaksies binne die omgewing. Die ekologiese perspektief is vir Kelimeler (2017:369) 'n sistematiese struktuur wat die maatskaplike werker instaat stel om 'n breë ondersoek in te stel wat verskeie faktore van die menslike ontwikkeling soos die fisiese, emosionele, sosiale, kognitiewe en geestelike dimensies asesseeer.

Volgens Zastrow (2010:25) fokus die ekologiese perspektief ook op die gesin se probleme en behoeftes, insluitend kommunikasieprosesse en disfunksionele verhoudingspatrone. Omdat hierdie perspektief holisties op die gesin fokus om sodoende die hele gesin te 'genees', word dit as die geskikste benadering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste beskou.

Navorsers soos Ryke, Strydom en Botha (2008:23) argumenteer dat alle mense oor interne wysheid en die kapasiteit om te transformeer beskik, al word hul aan risiko's blootgestel. Daarom voer hierdie navorsers aan dat, indien die kind en gesin beskerming moet geniet en moet verander, moet die omgewing waarin hul, hulself bevind, sterk wees met gemeenskapslede wat daarna moet streef om mekaar te ondersteun (Ryke, Strydom & Botha, 2008:23). Vanuit bogenoemde is dit duidelik dat die ingryping van kinderbeskermingsdienste voorkom kan word indien die gemeenskap sterk funksioneer en mekaar ondersteun in transformasie.

Verskillende navorsers soos Germain en Gitterman (1995) en Jack (2011) ag die ekologiese perspektief as fundamenteel in maatskaplike werk aangesien dit lewensveranderinge vir individue kan bring. Hierdie navorsers se motivering is dat ondersteuningsisteme en -netwerke geïdentifiseer kan word om veranderinge in die gesin teweeg te bring. Daar is verskeie voordele van die gebruik van die ekologiese perspektief tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, volgens Munro (2010) en Trevithick (2012:326). Eerstens is dit 'n voordeel aangesien dit op die individue in die breër konteks fokus en 'n geleentheid voorsien om die sosiologiese perspektief tydens kinderbeskermingsdienste te benut. 'n Ander voordeel tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste is dat hierdie perspektief die breër sosiale en kulturele aspekte analiseer om die impak van die staat se wetgewing en beleid te identifiseer. Laastens, moedig die ekologiese perspektief die ontwikkeling van gelyke verhoudings tussen die maatskaplike werker en gesin aan om 'n betekenisvolle verhouding te skep, waarbinne albei partye saam kan werk (Trevithick, 2012:326).

Jack en Gill (2003) en Trevithick (2012:326) noem dat daar sekere beperkings van die ekologiese perspektief is wat probleme vir die maatskaplike werker kan veroorsaak. Beperkinge soos die kompleksiteit van die gesin en samelewing, en kulturele- en omgewingsfaktore maak dit uiters moeilik vir die maatskaplike werker om die werklike probleem te identifiseer en om intervensiebeplanning te doen; indien maatskaplike werkers nie opleiding ontvang het om binne hierdie komplekse perspektief op te tree nie, kan dit tot onsekerheid lei; indien daar nie beskikbare hulpbronne in die gemeenskap geïdentifiseer is nie sal die suksesvolle benutting van hierdie perspektief tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste misluk.

Die verskillende sisteme van die ekologiese perspektief word vervolgens bespreek:

2.6.1. Mikro-sisteem van die gesin

Volgens Bronfenbrenner (2005:515) is die mikro-sisteem 'n milieu waarin die gesin op 'n gegewe tydstip optree. Hy voer aan dat die mikro-sisteem ook uit komplekse verhoudings bestaan tussen die ontwikkelende gesin en die omgewing waarin die gesin funksioneer (2005:515). Daar word ook binne hierdie sisteem op die verskillende aktiwiteite, rolle en interpersoonlike verhoudings wat 'n ontwikkelende individu en gesin ervaar binne in 'n een-tot-een omgewing met sekere fisiese- en materialistiese elemente (Bronfenbrenner, 2005:145).

Collins, Jordan en Coleman (2007:220) argumenteer dat wanneer kinderbeskermingsdienste by gesinne gelewer word, die klem moet lê op die onmiddellike verhoudings in die gesin; dus wat op die mikro-sisteem funksioneer. Die eerste stel verhouding is klein en begin met die primêre versorger, gewoonlik die biologiese moeder. Dit brei dan uit soos die kind groot word en sluit die volgende stel verhoudings mense in soos die biologiese vader, sibbe, en eksterne familieledes. Hierdie gesinsverhoudings in die mikro-sisteem is belangrik vir die kind as gevolg van die ontwikkeling in vaardighede soos om te leer om te sosialiseer en respek aan ander te toon.

Volgens die Witskrif vir Gesinne (2012:37) bied die mikro-sisteem stabiliteit vir die gesin. Hierdie sisteem fokus ook op individuele persoonlikhede van gesinslede, op emosionele erkenning aan volwassenes, en speel 'n belangrike rol in die sosialisering van kinders. Walker (2012:84) beskou hierdie sisteem as die binnekring van die ekologie en verken met die individuele ouer hoe hul die interaksie tussen ouer en kind beïnvloed.

Arney en Scott (2011:12) verduidelik dat die ouer-kind verhouding afhanklik is van die kind se positiewe kinderontwikkeling. Die ouers moet dus oor die nodige vermoëns beskik om op 'n deurlopende en effektiewe wyse in die kind se behoeftes te vervul. Hierdie navorsers plaas klem op die aanpasbaarheid van ouers, ten opsigte van hul kind se ontwikkeling. Hierdie aspek moet ook deur maatskaplike werkers in ag geneem word tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, veral wanneer die kind verwyder word uit die gesinsopset.

Connolly en Morris (2012:2) verduidelik dat die kinderjare voorbereiding is vir volwassenheid. Dus is dit die gesin se verantwoordelikheid om 'n omgewing te skep waar optimale groei en ontwikkeling kan plaasvind. Dit is ook buite die gesin waar die kind se ontwikkeling beïnvloed word deur televisie, die ouers se werk en die gemeenskap se kohesie.

Bronfenbrenner (2005:202) argumenteer dat indien die maatskaplike werker begrip toon vir die gesin se invloed op die kind se ontwikkeling, beter dienste gelewer sal word.

Bogenoemde navorsing dui daarop dat die maatskaplike werker oor kennis moet beskik oor kinders en gesinne wat betref hulle ontwikkeling, verhoudings, karaktereenskappe, en emosies tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Bogenoemde aspekte van die kind en gesin moet geassesseer word om 'n holistiese prentjie van die gesin se omstandighede te skep om so die aard van kinderbeskermingsdienste te bepaal.

2.6.2 Meso-sisteem van die gesin

Hierdie sisteem word gekenmerk deur 'n stel mikro-sisteme van die ontwikkelende kind oor 'n spesifieke tydperk. Dit verwys na die verhouding tussen twee of meer omgewings of ruimtes waar die kind en gesin aktiewe deelnemers is (Bronfenbrenner, 2005:46). Kelimeler (2017:370) beskryf die meso-sisteem as die sisteem wat uit verhoudings met die gesin se onmiddellike omgewing bestaan. Collins, Jordan en Coleman (2007:224) verduidelik dat hierdie sisteem meestal bestaan uit die verhouding tussen die ouers en die skool van die kind. Voorbeelde hiervan kan uit die kind se vroeë lewensjare gekry word. 'n Baba se verbintnisse sal byvoorbeeld met die huis (ouers) en dagsorg of dagsorgmoeder wees. 'n Voorskoolse kind se verbintnissesal met vriende wees, 'n kleuterskool, die kleuterskool juffrou, breër familieledede, broers en susters en die huis. 'n Veertienjarige tiener se verbintnisse het met die huis, skool, woonbuurt, en sy portuurgroep te doen. Indien hierdie sisteem sterk is sal die kind tot sy maksimum kan ontwikkel. Dit sluit aan by navorsers wat verder argumenteer dat 'n gesin nie 'n eiland is nie, en ondersteuning nodig het van ander sisteme soos die skool en eksterne familieledede. Familieledede en sosiale netwerke kan die gesin bystaan tydens krisistye (Collins, Jordan & Coleman, 2007:224).

Hierdie sisteem is belangrik tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste, aangesien die maatskaplike werker moet bepaal deur watter ander sisteme die kind en ouers ondersteun kan word, maar ook beïnvloed kan word. Hierdie sisteme kan ook benut word deur maatskaplike werkers tydens die plasing van kinders indien die kind verwyder word. Die kind kan dan in 'n sisteem geplaas word waaraan hy gewoond is en waarmee die ouers gemaklik is.

Die Witskrif vir Gesinne (2012:37) beskou die meso-sisteem as belangrik aangesien die gesin stabiliteit ontwikkel deur hul verskeie funksies en take in die gesin. Hierdie beleid argumenteer dat die gesinslede strategieë ontwikkel om saam te funksioneer, huistake te verrig, konflik op te los en om by veranderinge aan te pas, soos byvoorbeeld die geboorte van 'n nuwe baba of 'n sterfte in die familie. Soos voorheen bespreek voer die Witskrif vir Gesinne (2012) sterk aan dat die kind ten alle tye in die sorg van die gesin moet bly, en dat verwydering die laaste opsie moet wees. Aspekte soos bo genoem is voorbeelde van moontlike veranderinge wat in 'n gesinsopset kan plaasvind en is belangrik vir die maatskaplike werker tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste wanneer bepaal moet word of die probleem slegs een keer plaasgevind het as gevolg van die verandering en of dit 'n langtermyn probleem is.

2.6.3. Ekso-sisteem van die gesin

Bronfenbrenner (2005:46) definieer die ekso-sisteem as 'n omgewing wat nie die ontwikkelende gesin insluit nie, maar dat dit geleenthede is wat die omgewing van die gesin kan insluit. Hierdie konteks beïnvloed dus nie die gesin direk nie. Visser (2007:25) verduidelik dat die eko-sisteem die gemeenskapsvlak voorstel, soos byvoorbeeld die mediese, opvoedkundige, en ontspanningshulpbronne in die samelewing. Evans (2000:115) argumenteer dat hierdie hierdie formele hulpbronne ook verantwoordelik kan wees vir die gesin se welsyn en ontwikkeling. Kelimeler (2017:370) is van mening dat die ekso-sisteem die gesin direk kan ontwikkel deur faktore soos die werksplek van die ouers.

Die gesin funksioneer dus nie direk in die ekso-sisteem nie, maar die uitwerking van die ekso-sisteem het rimpeleffek na die gesinslede. Hierdie sisteme is gewoonlik sisteme waarmee die gesin kontak het, soos byvoorbeeld die werk van die ouers, kerke, maatskaplike diensnetwerke, bure en die plaaslike munisipaliteit. Die aksies van al hierdie sisteme kan 'n positiewe uitwerking op die gesin hê (Collins, Jordan & Coleman, 2007:226). Die maatskaplike werkers moet kennis dra van die positiewe uitwerking wat die eko-sisteme op die gesin kan hê om sekere voorkomende dienste en hulpbronne in plek te stel tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Hierdie sisteme kan waardevol wees vir die maatskaplike werker indien die kind nie dadelik uit die gesinsopset nie verwyder hoef te word nie. Dit is ook hierdie

sisteme wat die ouers kan ondersteun om die nodige veranderinge te maak om hul kind in hul sorg te hou.

Bogenoemde sisteme kan egter ook 'n negatiewe uitwerking op die gesin hê. 'n Voorbeeld hiervan is die uitwerking van armoede in die gemeenskap met die gevolg dat daar beperkte hulpbronne is. 'n Ouer kan ook byvoorbeeld stres by die werk ervaar en dit dan by die huis op die kind uithaal.

Die ekso-sisteem fokus ook op die gemeenskapslede en hul interaksie met mekaar. Patel (2015:126) argumenteer dat baie gemeenskapslede mekaar wil help, maar dat hul nie weet hoe om ondersteuning te bied tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste aan 'n gesin nie. Daar is dus 'n gaping en 'n geleentheid vir maatskaplike werkers om gemeenskapslede op te lei om kindermishandeling en verwaarlosing binne gemeenskappe te verminder. Dit is dus uiters belangrik dat maatskaplike werkers die gemeenskap waarin die gesin woonagtig is assesser ten einde hulpbronne te identifiseer om dienslewering vir die gesin te vergemaklik.

Johnson en Yanca (2010:114) beskou die maatskaplike werker wat kinderbeskermingsdienste lewer ook as 'n ekso-sisteem in die kind en gesin se lewe. Hulle argumenteer dat 'n maatskaplike werker betrokke is met 'n besluit oor 'n kind se lewe, veral by die lewering van kinderbeskermingsdienste, wanneer hulle moet besluit of die kind verwyder gaan word uit die gesin of nie.

2.6.4. Makro-sisteem van die gesin

Die makro-sisteem bestaan uit organisasies asook oortuigings van sisteme en leefstyle (Bronfenbrenner, 2005:47). Louw en Louw (2013:29) verduidelik dat die makro-sisteem die breedste sisteem is en waardestelsels van individue insluit. Duyan (2010) en Kelimeler (2017:370) is van mening dat die makro-sisteem met die kulturele konteks van die gesin bind, soos die oosterse en westerse kulture, en nasionale, ekonomiese, en politiese kultuur.

Bronfenbrenner (2005:515) verduidelik dat die makro-sisteem die interaksies binne die ander sisteme van die ekologiese ontwikkeling van 'n gesin beïnvloed. Dit bestaan uit verskillende sub-kulture en is Suid-Afrika uniek juis as gevolg van die verskeidenheid kulture teenwoordig in die land (AHRWK, 1990:2). Connolly en Morris (2012:2) verduidelik dat kinders en gesinne deur kulturele en sosiale kontekste gedefinieer word. Hierdie konteks is baie belangrik wanneer die diversiteit van gesinne in ag geneem moet word met die lewering van kinderbeskermingsdienste. Maatskaplike werkers moet ook kennis dra van die verskillende

kulture in Suid-Afrika om te verhoed dat hul aanstoot gee aan 'n gesin as gevolg van hul kulturele waardes.

Die gemeenskap speel 'n baie belangrike rol in die makro-sisteem van die gesin en tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind (2003:1) ondersteun die siening dat die gemeenskap ook verantwoordelikheid moet aanvaar vir die versorging en beskerming van kinders. Die gesin moet ondersteuning van die gemeenskap ontvang. Die Konvensie voer aan dat die gesin 'n fundamentele groep in die samelewing is, dat dit natuurlik is vir die gesin om te groei, en dat die gemeenskap ondersteuning moet bied en moet funksioneer in die samelewing. Indien die gesin negatief ontwikkel kan die gesin die gemeenskap ook negatief beïnvloed byvoorbeeld as een van die gesinslede 'n misdadig pleeg. Die Konvensie voer ook aan dat die gemeenskap 'n omgewing van vrede, geluk, liefde, en begrip moet skep waarbinne die gesin kan ontwikkel (VNKRK, 2003:3).

Arney en Scott (2001:37) bevind in hul studie dat sterk gesinne tot die funksionering van die gemeenskap bydra, en dat sterk gemeenskappe op hul beurt die welsyn van gesinne beïnvloed. Defrain en Asay (2007) het 'n kwalitatiewe studie in 18 lande geloods om gemeenskapsterktes te implementeer by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Daar is tot die volgende gevolgtrekkings gekom. 'n Ondersteunende omgewing waar gesinne belangrik geag word en waar mense bereid is om ander te help is gewoonlik hulpvaardig teenoor gesinne wat deur moeilike tye gaan of wie se behoeftes nie vervul kan word nie. Gesinne wat nie in hul basiese behoeftes kan vervul nie, kan nie alleen verander nie en hul het die hulp van die gemeenskap nodig. Die gemeenskap moet dus vir hul leiding en ondersteuning bied totdat hul onafhanklik kan funksioneer. So moet die gemeenskap in 'n ondersteunende rol vir beide die gesin en maatskaplike werker tydens kinderbeskermingsdienste optree.

Vanuit die voorafgaande is dit duidelik dat die ekologiese perspektief is geskik om as teoretiese raamwerk tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste te dien, aangesien dit die kind binne 'n reeks sisteme plaas wat hom/haar beïnvloed (Bronfonbrenner, 2005). Spray en Jowett (2012:68) ondersteun vir Bronfonbrenner en brei uit dat die ekologiese perspektief fokus op die individu se interaksie met die omgewing. Die ekologiese perspektief fokus ook op negatiewe faktore, soos diskriminasie, wat die gesin kan beïnvloed. Terselfertyd identifiseer die perspektief op positiewe netwerke wat die gesin in krisistye kan ondersteun (Spray & Jowett, 2012:7). Die laaste rede waarom die ekologiese perspektief geskik is vir assessering is omdat dit fokus op die sosiale kapasiteit van verhoudings wat in die gemeenskap, in die buurt, of in die samelewing plaasvind (Visser, 2007:63).

Die aanname kan gemaak word dat die ekologiese perspektief die maatskaplike werker instaat stel om die gesin, nie net binne hul huidige situasie nie, maar ook binne hul omgewing te verstaan, wanneer die nodige assessering gedoen en gepaardgaande kinderbeskermingsdienste gelewer word.

2.7. SAMEVATTING

Wetgewing en beleidsdokumente in Suid-Afrika is op internasionale wetgewing soos die Verenigde Nasies se Konvensie op die Reg van die Kind (VNKRK) asook die Afrika Handves van die Reg en Welsyn van Kinders (AHRWK) gebaseer. Hierdie wetgewing en beleidsdokumente bied vir Suid-Afrikaanse kinders spesiale regte en beskerming.

Behalwe internasionale reg en beleid is daar in Suid-Afrika die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika 108 van 1996, wat spesiale regte aan kinders toe-eien. Die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) asook die Witskrif vir Gesinne (2013) fokus daarop om die gesin te versterk en ten alle tye die kind binne 'n stabiele gesinsopset te versorg. Dit spreek ook die belangrikheid van die gemeenskap se ondersteuning by kinderbeskermingsdienste aan. Ten laaste bied die Kinderwet van Suid-Afrika 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007, die maatskaplike werker raamwerke aan om te bepaal of 'n kind sorg en beskerming nodig het, en om ondersteuning aan die ouers te bied in sulke gevalle. Hierdie Suid-Afrikaanse wetgewing en beleidsdokumente fokus daarop dat kinders optimaal in hul omgewing moet kan funksioneer.

Om by bogenoemde uitgangspunt aan te sluit kan geïdentifiseer word dat die ekologiese perspektief kindermishandeling en -verwaarlosing as die resultaat van interafhanklike faktore van die individu, gesin, en omgewing beskou. Dit is ook duidelik dat die maatskaplike werker se primêre rol is om tydens assessering, en alvorens beskermingsdienste gelewer word, na die breër prentjie van die gesin se omgewing te kyk. Die ekologiese perspektief is dus die geskikste benadering om 'n holistiese beeld van die kind, gesin, en omgewing; dus al die sisteme waarbinne die gesin funksioneer, te vorm wanneer kinderbeskermingsdienste gelewer word.

In die volgende hoofstuk word assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste aangespreek.

HOOFSTUK 3

DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

3.1. INLEIDING

Assessering is een van die hooftake van maatskaplike werkers. Die assesseringsfase in die maatskaplike dienslewering kan gesien word as wetenskap en as kuns (Henley, 2016:10; Parker & Bradley, 2014). Assessering is deels 'n kuns aangesien dit volkome deur die kreatiwiteit en vaardighede van die assessor (maatskaplike werker) beïnvloed word, en dit is deels wetenskaplik vir die rede dat assessering in 'n bepaalde struktuur met stappe uitgevoer moet word sodat dit meetbaar en betroubaar kan wees (Henley, 2016:10; Parker & Bradley, 2014). Assessering is vir Walker (2012:103) die fondament van die maatskaplike werkproses, wat die toon vir verdere kontak aangee en wat die eerste geleentheid is vir maatskaplike werkers om met individue te werk.

Samsonsen en Turney (2017:113) argumenteer dat 'n algemene taak tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste in die Weste, assessering is wat na 'n aanmelding volg. Hierdie navorsers voel sterk dat 'n goeie kwaliteit assessering 'n belangrike rol speel in die uitkomst van kinders wat sorg en beskerming benodig, en daarom is dit essensieel dat werkers die assesseringsfase verstaan en korrek uitvoer (Samsonsen & Turney, 2017:113).

Maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer word met uitdagings gekonfronteer soos om die ouers se probleme te verstaan, asook hoe dit die gesin beïnvloed en terselfdertyd te fokus om die kind in moontlike alternatiewe sorg te plaas (Mainstone, 2014:67). Navorsers soos Kirton (2009) en Samsonsen en Turney (2017:113) voel dat die uitvoering van 'n assessering 'n komplekse taak is wat, indien dit nie korrek uitgevoer word nie, die gesin in gevaar kan stel. Holland (2010) en Samsonsen en Turney (2017:113) is eens in hul studies deur te argumenteer dat assessering een van die mees kontroversiële en komplekse areas is in die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Assessering word daarom deur Mainstone (2014:67) beskryf as 'n taak wat die komplekse struikelblokke van inligting beskryf en ontsyfer. Assessering moet 'n gesamentlike proses wees wat die geheelbeeld van die gesin se geskiedenis, huidige omstandighede, en verwagtinge vir die toekoms deurgee. Die maatskaplike werker se verhouding met die gesin raak deel van

die gesin se storie en het 'n groot invloed op die kwaliteit van die assessering en verdere intervensie (Mainstone, 2014:67).

Die eerste doelwit vir hierdie hoofstuk is om assessering te definieer; daarna sal op die verskillende assesseringsvorms en stappe van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste gefokus word. Ten slotte sal die vaardighede wat maatskaplike werkers tydens die assesseringsproses moet toepas, bespreek word.

3.2. DEFINISIE EN DOEL VAN ASSESSERING

Thompson (2009:72) **definieer** die term assessering as 'n taak om inligting in te samel om 'n prentjie te skets oor die probleem wat fokus op sterktes en ook watter kwessies aangespreek moet word. Dit is die eerste fase in die hulpverleningsproses, en verdere intervensie sal op die assessering se inligting gebaseer word. Volgens Thompson is die assessering nie slegs die insameling van inligting nie, dit is 'n holistiese taak om 'n oorhoofse prentjie te skets oor die situasie en daar word ook soms daarna verwys as 'n helicopter visie (Thompson, 2009:72). Connolly en Morris (2012:55) verduidelik dat assessering die gesin se probleme aanspreek en as 'n deurlopende proses hanteer moet word, en nie as 'n enkele geïsoleerde aangeleentheid nie.

Die **doel** van assessering volgens Trecithick (2011:126) is hoofsaaklik om individue te help en te ondersteun om die kwaliteit van hul lewens te bevorder. Dit kan soms meebring dat individue beperkte en radikale veranderinge in hul lewens moet maak. Spies (2017:201), DePanfilis en Saul, (2003) argumenteer dat daar 'n verskil is tussen 'n ondersoek en assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. 'n Ondersoek fokus op die kindermishandeling wat plaasgevind het, maar 'n assessering fokus daarop om die kind se veiligheid en risiko's te evalueer en te bepaal watter dienste aangebied moet word om kindermishandeling te voorkom.

3.3. ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Met kinderbeskermingsdienste moet die maatskaplike werker bepaal of die kind in gevaar is of nie en word dit in die assesseringsfase gedoen (Milner & O'Byrne, 2009:182). Assessering deur kinderbeskermingsdienste word deur die wetgewing en beleid van elke land gedryf, maar word ook deur gapings in die eintste wetgewing en beleid beïnvloed. Dit kan kinders se lewe nog meer in gevaar stel (Milner & O'Byrne, 2009:183). Gevolglik is dit uiters belangrik dat maatskaplike werkers hul assessering op feite baseer.

Devine (2015:72) dui aan dat assessering van gesinne by die lewering van kinderbeskermingsdienste aansienlik verander het. Maatskaplike werkers fokus al hoe meer

daarop om die gesin in 'n breër konteks te assesseer as om op slegs een insident tydens 'n ondersoek te fokus (Devine, 2015:72). Sou daar slegs aan een insident aandag geskenk word, sou die kompleksiteit van die gesin se probleme nie geasseseer word nie (Devine, 2015:72). Devine waarsku verder dat maatskaplike werkers nie gesinne eenvoudig as dieselfde moet klassifiseer tydens die assesseringsfase nie (Devine, 2015:72).

Daar is 'n duidelike onderskeid in hoe maatskaplike werkers 'n assessering benader en in werklikheid uitvoer (Beckett 2010:25). Beckett verduidelik dat hy in sy studies in Engeland ondervind het dat kleiner kinder- en gesinsorgorganisasies 'n gebrek het aan formele assesseringshulpmiddels en dat assessering nie deel is van die proses van beskermingsdienste nie. In sy studie vra hy hoe die organisasie dan weet watter stappe om te neem ten opsigte van die kliënt se situasie? Hy argumenteer dat assessering nie die insameling van inligting is nie, maar dat assessering opsigself 'n oordeel is wat die maatskaplike werker met die inligting wat ingesamel is, maak (Beckett, 2010:26). Aangesien wetgewing en beleid in Suid-Afrika ook vaag is oor die protokol van assessering sou die argument ook van toepassing wees op die plaaslike konteks.

Beckett (2010:31) argumenteer verder dat maatskaplike werkers assessering moeilik vind aangesien dit gegrond is op 'n oordeel wat hul oor 'n gesin uitspreek. Dit is nie die insameling van inligting waarmee maatskaplike werkers probleme ervaar nie, maar eerder om die oordeel te maak wat hul as moeilik beskou. Beckett ondersteun Schon (1991:22) se siening dat maatskaplike werkers by die oordeel van 'n geval 'n wetenskaplike redenasie wil voer om hul oordeel of besluit te ondersteun. Beide hierdie navorsers verduidelik dat maatskaplike werkers nie wetenskaplik kan optree nie aangesien mense en hul probleme so uiteenlopend is (Beckett, 2010:31). Verdere kritiek wat Beckett (2010:31) lewer ten opsigte van maatskaplike werkers se assesseringsvermoëns is dat maatskaplike werkers tydens die assesseringsproses hul hande in die lug wil gooi en verklaar dat assessering te moeilik is, juis omdat hulle nie 'n besluit oor kinders wat in gevaar lewe nie, wil neem nie. Beckett stel dus voor dat protokol in plek gesit word by organisasies om die implementering van assesserings te vergemaklik vir maatskaplike werkers, en dat die nodige ondersteuning gebied word om die situasie gesamentlik en professioneel te oordeel (2010:31).

3.4. PROTOKOL VIR ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDER-BESKERMINGSDIENSTE

Odendal en Gouws (2005:897) definieer protokol as gebruiklike voorskrifte en reëls van behandeling of intervensie, in die maatskaplike werkproses. Die doel van 'n protokol is om 'n

standaardriglyn te bied vir maatskaplike werkers om assessering uit te voer. Dus sal hierdie beskrywing van 'n protokol vir die doeleindes van hierdie studie gebruik word by assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die standardisering van assessering bied nie slegs beskerming vir die kind nie, maar verseker ook dat suksesvolle dienste gelewer word. Die voordeel van 'n protokol by die lewering van kinderbeskermingsdienste is dat 'n standaard gehandhaaf word en dat maatskaplike werkers nie verskillende wyses gebruik om die gesin te asseeser nie.

Vir Milner en O'Byrne (2009:20) is die standardisering van assessering egter problematies. Hulle rede is dat verskillende beleide en wetgewing assessering verskillend definieer en omskryf wat maatskaplike werkers verwar oor hoe om 'n assessering uit te voer. Milner en O'Byrne (2009:20) argumenteer dat daar weens die verskillende definisies en omskrywings van assessering, nie 'n enkele protokol geformuleer word nie, maar dat dit makliker is om twee tipes protokol vir assessering te skep. Die eerste protokol vir assessering moet fokus op risiko's en veiligheid en die tweede protokol vir assessering moet fokus op risiko's en behoeftes van die gesin (Milner & O'Byrne, 2009:20).

Die volgende is protokol wat in Engeland en Europa tydens assessering by kinderbeskermingsdienste gevolg word (Munro, 2011 & Beckett, 2010:25).

Indien 'n saak van mishandeling of verwaarlosing ten opsigte van kinders aangemeld word is die volgende stappe verpligtend:

- Die werker stel ondersoek in.
- 'n Aanvanklike assessering word gedoen
- 'n Kern-assessering word voltooi.
- Gesamentlike beplanning word gedoen met 'n gesinskferensie.
- Intervensie geskied.
- Die dienslewering word elke ses maande evalueer tot dat die probleem opgelos is.

In die Suid-Afrikaanse konteks word kinderbeskermingsdienste deur nie-regeringsorganisasies asook die staat uitgevoer. Hierdie verskillende organisasies benader assessering verskillend en elkeen volg sy eie protokol. Binne die Suid-Afrikaanse konteks is daar dus geen eenvormige manier van assessering of vasgestelde riglyne vir maatskaplike werkers nie. Spies (2017:201) se navorsing het die gebrek aan 'n universele assesseringsprotokol in die land bevestig.

Tans bestaan daar twee vorms, (vorm 22 en 23) (Kinderwet, wet 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007:123), wat kragtens die Kinderwet, soos gewysig, deur maatskaplike werkers

ingevul moet word tydens die Kinderhofondersoek se assessering, asook na afhandeling van die saak in die Kinderhof. Hierdie vorms dien as protokol by assessering en volgens die vorms kan die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling bepaal of die kind sorg en beskerming of ondersteuningsdienste ontvang het. Artikel 151 van die Kinderwet, soos gewysig, skryf vereistes voor vir wanneer 'n kind sorg en beskerming nodig het en is dit die enigste vorm van protokol wat tans bestaan. Artikel 151 bied ook nie riglyne vir hoe die assessering uitgevoer moet word nie. Voorts maak die Kinderwet ook slegs voorsiening daarvoor dat slegs maatskaplike werkers of beamptes van die Suid-Afrikaanse Polisie (SAPD) kinders vanuit die sorg van hul ouers mag verwyder. Die Kinderwet, soos gewysig, bied wel 'n basiese riglyn aan maatskaplike werkers deur te stipuleer dat indien, die kind verwyder word, die kind, ouers, asook maatskaplike werker binne 24 uur na die aanmelding voor die Kinderhof, voor die voorsittende beampte moet verskyn. Die voorsittende beampte sal dan besluit of die kind inderdaad vanaf die gesin verwyder moet word en in alternatiewe sorg geplaas moet word, terwyl 'n kinderhof-ondersoek deur die maatskaplike werker uitgevoer word. Kragtens die Kinderwet word die maatskaplike werker Kinderhof 90 werksdae gegun om ondersoek in te stel oor die huislike omstandighede van die kind.

Behalwe bogenoemde het elke organisasie hul eie protokol vir assessering. Navorsers soos Glen (2014:15) en Kelly en Barnard (2000:267) het dus navorsing oor assessering in die Suid-Afrikaanse konteks uitgevoer en bevind dat daar geen standaardprotokol vir assessering in Suid-Afrika bestaan nie.

Die Nasionale Departement van Maatskaplike Ontwikkeling is sedert 2014 wel in die proses om veiligheids- en risiko-assesseringsriglyne en hulpmiddels op te stel en poog die Departement voorts om maatskaplike werkers op 'n nasionale vlak in assessering op te lei. Die idee is dat die riglyne deur alle kinderbeskermingsorganisasies toegepas sal word. Tans gebruik maatskaplike werker verskillende assesseringsvorms en hulpmiddels wat oneffektief is en probleme vir multi-professionele spanne veroorsaak. Dié situasie beklemtoon die noodzaak vir so 'n uniforme dokument. Die idee is dat die riglyne as hulpmiddel sal dien om eerstens in die assessering te bepaal of die kind veilig is in hy/sy omgewing, bv. in die ouers se sorg. Indien die kind nie veilig is nie, sal die kind sorg en beskerming ontvang en daarna sal 'n kern-assessering voltooi word, om verdere dienslewering te bepaal vir die kind en gesin. Die gedeelte van die hulpmiddel wat oor risiko-assessering gaan sal fokus op die rede waarom kindermishandeling plaasgevind het, om sodoende verdere risiko's te verminder en om die aard van dienslewering te bepaal (Spies, 2017:116 - 202). Die Nasionale Departement van

Maatskaplike Ontwikkeling het alreeds in 2017 met die opleiding van verskillende kinderbeskermingsorganisasies begin om hierdie assesseringsprotokol te implementeer.

Samsonsen en Turney (2017:113) en Calder (2004) argumenteer dat, terwyl assesseringsraamwerke, prosedures, en hulpmiddels die besluitnemingsproses ondersteun, dit ook 'n risiko skep dat dit die werker nie in staat stel om krities en analities te dink nie. Die vermoë om krities en analities te dink is uiters belangrik wanneer kinderbeskermingsdienste gelewer word aangesien die 'korrekte' antwoord vinnig gegee moet word ingeval van onsekerheid. Dus moet die maatskaplike werker 'n assesseringsprotokol volg en terselfertyd ook 'n professionele oordeel kan maak.

3.5. ASSESSERINGSVORMS BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGS-DIENSTE

Assessering is in Latyn *assessum* en beteken om vas te stel, 'n skatting, of oordeel te maak oor 'n waarde of die evaluering of assessering van 'n situasie (Walker, 2012:170). Met die lewering van kinderbeskermingsdienste kan assessering om te bepaal of die kind sorg en beskerming benodig verskeie vorms aanneem. Daar bestaan dus 'n verskeidenheid metodes wat gebruik kan word om kritiese inligting by gesinne in te samel. Hierdie assesseringsvorms word as volg bespreek.

3.5.1. Vraagstellingsvorm van assessering

'n Vraagstelling is een van die maniere waarop 'n maatskaplike werker 'n gesin kan assesseer. Dit is die wyse waarop iemand ondervra word of na iets verneem (Eksteen, 2010: 592). Vraagstelling stel maatskaplike werkers in staat om 'n wye reeks vrae te vra om inligting in te samel (Henley, 2016:15; Milner & O'Byrne, 2009:53). Die maatskaplike werker se hoofdoel met hierdie vorm van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste is om 'n formaat van vrae te vra, te luister, en die antwoorde te proses (Milner & O'Byrne, 2009:53). Dus volg die maatskaplike werker 'n vasgestelde agenda om die aard van die gesin te assesseer en vergelyk met teorieë om 'n besluit oor statutêre dienslewering te neem.

Die kritiek teen hierdie vorm van assessering, volgens Henley (2016:15), is dat die maatskaplike werker (assessor) as 'n deskundige beskou word wat mense ondervra en besluite namens hul maak. Die gesin kan hierdie tipe vorm van assessering as negatief ervaar aangesien hul slegs vrae beantwoord en daar nie ondersoek ingestel is oor die redes vir sekere besluite wat geneem is nie (Couldshed & Orme, 2012). Dis is dus duidelik uit bogenoemde navorsing dat die gesin nie 'n veranderingsagent tydens die assesseringsfase is nie en daar nie 'n

gemaklike gesprek tussen die werker en gesin plaasvind nie. Dit kan ook die proses van verhoudingsbou beïnvloed.

3.5.2. Prosedurele vorm van assessering

Die term prosedureel, is afkomstig van die term *procedures* wat deur Eksteen (2010: 392) as 'n vorm waarop daar in 'n saak opgetree word, gedefinieer word. Hierdie vorm van assessering vind plaas wanneer die maatskaplike werker 'n reeks assesseringsdokumente gebruik om dan 'n besluit te neem (Henley, 2016:15). Coulshed & Orme (2012) ondersteuning vir Milner & O'Byrne (2009:53) met die verduideliking dat die prosedurele vorm van assessering gebruik word by die lewering van kinderbeskermingsdienste, veral by statutêre dienste, en by sake byvoorbeeld egskedings, wat deur die hof verwys word.

Binne die Suid-Afrikaanse konteks word hierdie tipe assesseringsvorm meestal gebruik waar maatskaplike werkers 'n kinderhofverslag (vorm 38) gebruik om die inligting in te samel en daarvolgens 'n besluit te neem. Die Kinderwet, soos gewysig, maak dit wel duidelik watter inligting ingesamel moet word kragtens verskillende regulasies en artikels, soos byvoorbeeld artikels 151 en 152. So 'n kinderhofverslag soos beskryf in die Kinderwet, soos gewysig, word by die Kinderhof ingedien sodat die voorsittende beampte 'n besluit oor die kind se verwydering kan neem.

Tans bestaan daar ook twee ander vorms, (22 en 23) (Kinderwet, wet 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007; 123), wat kragtens die Kinderwet, soos gewysig, deur maatskaplike werkers ingevul moet word tydens die Kinderhofondersoek se assessering, asook na afhandeling van die saak in die Kinderhof. Hierdie vorms dien as protokol by assessering en volgens die vorms kan die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling bepaal of die kind sorg en beskerming of ondersteuningsdienste ontvang het (Spies, 2015:672).

Daar is wel kritiek teenoor hierdie vorm van assessering aangesien die assessering slegs op sekere aspekte fokus en dus beperkend is. Die gevolgtrekking kan gemaak word dat maatskaplike werkers die assessering slegs as 'n riglyn gebruik om inligting in te samel in die afwesigheid van protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

3.5.3. Narratiewe vorm van assessering

Die term narratief verwys na die vertelling van 'n storie. Coulshed en Orme (2012) asook Henley (2016:15) beskryf hierdie vorm van assessering as 'n assessering wat op die gesin se sosiale situasie fokus. So word die gesin ook as 'n deskundige beskou. Die doel van hierdie tipe assessering is om saam met die kliënt 'n gemeenskaplike behoefte te identifiseer. Johnson

en Yanca (2010:145) ondersteun hierdie vorm van assessering aangesien die gesin die geleentheid gegun word om ten volle aan die assessering deel te neem en aangesien dit verhoudingsbou tussen die gesin en die maatskaplike werker vergemaklik.

3.5.4. Uitrustingsvorm van assessering

Uitrusting verwys daarna om inligting tussen die maatskaplike werker en die gesin uit te ruil. Die uitrusting tydens assessering neem die narratiewe vorm van assessering 'n stappie verder deurdat die gesin as deskundiges beskou word tydens die gee van inligting en die maatskaplike werker as 'n deskundige beskou word met die gee van oplossings (Henley, 2016:15). Navorsers soos Milner en O'Byrne (2009:53) glo dat mense deskundiges is oor hul eie lewens en eerstehands inligting oor hul probleme met die maatskaplike werker kan uitrusting. Dit behels tipies dat die gesin die aard van die probleem verduidelik en dat die maatskaplike werker die oorsaak van die probleem kan identifiseer en aanspreek.

Die maatskaplike werker moet tydens die gebruik van hierdie vorm van assessering oor die vaardigheid beskik om die gesin aan te moedig om hul storie te vertel (Couldshed & Orme, 2012 en Henley, 2016:15). Die doel van hierdie vorm van assessering volgens Johnson en Yanca is ook om inligting in te samel oor die gesin se sosiale situasie (2010:145). Daarom moet die maatskaplike werker tydens die gebruik van die uitrustingsvorm met assessering volg wat die gesinslede bespreek en nie poog om enige afleidings te maak oor wat hul woorde beteken nie (Milner & O'Byrne, 2009:53).

3.5.5. Risiko-assessering

'n Risiko word gedefinieer as 'n waagstuk of waar daar 'n moontlikheid van skade bestaan (Eksteen, 2010:410). Die doel van hierdie vorm van assessering, volgens Adams (2012:262) is om te besluit of 'n deeglike assessering uitgevoer moet word. Die werker moes dus enige aanmelding rakende kinderbeskerming assesser. Henley (2016:17) argumenteer dat 'n risiko beide 'n positiewe of negatiewe uitkoms vir 'n gesin kan inhou.

In Engeland maak maatskaplike werkers van 'n aanvanklike assessering gebruik. Navorsers soos Bannister (1999) en Van Zyl (2001) beskou die aanvanklike assessering as 'n onmiddellike risiko assessering. Kritiek teen die gebruik van hierdie vorm van assessering van risiko's volgens Soniat en Micklos (2011) en Henley (2016:16) is dat verskeie maatskaplike werkers risiko op verskillende maniere definieer. 'n Risiko vir een gesin is nie noodwendig 'n risiko vir 'n ander gesin nie. Hierdie navorsers argumenteer ook dat daar ook enige vorm aanneem, soos bendegeweld in 'n gemeenskap of alkoholmisbruik van 'n ouer.

Minimol (2016:121) skryf dat daar met assessering op beide die risiko's en sterkpunte van die gesin gefokus moet word sodat spesifieke aktiwiteite opgestel word om toe te laat dat die gesin onafhanklik kan leef. Navorsers soos Nelson (2012) en Henley (2016:16) voer aan dat die enigste wyse hoe risiko's gemeet en assesseer kan word is wanneer die werker die geïdentifiseerde risiko's van die gesin deurlopend moet assesseer en monitor, ook deur die intervensie proses.

Spies (2017:672) het haar studies op 'n assesseringsprotokol gebaseer aangesien daar geen assesseringsprotokol bestaan het nie. Haar studies is in 2010 deur die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling aanvaar en opleiding is ten opsigte van hierdie assesseringsprotokol aangebied.

Die eerste stap van Spies se assesseringsprotokol is om 'n risiko-assesseringsdokument te voltooi om te bepaal of die kind aan die risiko blootgestel gaan word of nie (Spies, 2017:672). Die risiko-assessering bestaan verder uit 'n aktuarieel- en konsensus-gebaseerde assessering wat die ernstigheidsgraad van die risiko bepaal (Wilson et al., 2008:118).

Die tweede stap is om 'n veiligheidsassessering uit te voer. Hierdie stap van die assesseringsprotokol is die belangrikste volgens Spies (2017:672) aangesien hierdie tipe assessering bepaal of die kind in onmiddellike gevaar verkeer. Die maatskaplike werker se doel met hierdie assesseringsdokument is om te bepaal of die kind verwyder moet word en of dit nodig is vir verdere intervensiebeplanning (Spies, 2017: 672).

3.5.6. Sterkte gebaseerde assessering

Johnson en Yanca (2010:123) beskryf 'n sterkte as dit waarin 'n individu goed is. Eksteen (2010:490) verwys na sterkte as krag, duursaamheid, en talrykheid. 'n Voorbeeld hiervan is 'n moeder wat baie vriendelik is. Haar vriendelike aard is haar sterkte en het 'n positiewe invloed by die versorging van haar kinders. Compton, Galaway en Cournoyer (2005:215) verduidelik dat 'n sterkte gebaseerde assessering geskik is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste aangesien dit op die gesin se sterktes fokus wat die gesin motiveer om samewerking te gee. Die maatskaplike werker moet tydens die assessering van die gesin erkenning gee aan hierdie sterkpunte. Voorts moet die maatskaplike werker die gesinslede glo, en hul help om die gesin se begeertes te ontdek. Hierdie vorm van assessering moet ook fokus plaas op persoonlike sowel as die omgewingsterktes van die gesin. Compton et al. (2005:215), verduidelik verder dat die sterktes wat geasseseer word multi-dimensioneel van aard moet wees en die gesin se uniekhede ontdek moet word ten spyte van die moontlike skade. Die belangrikste aspek van hierdie vorm van assessering is dat dit 'n gesamentlike aktiwiteit tussen

die maatskaplike werker en gesinslede is. Die maatskaplike werker moet ook daarteen waak om die probleem te diagnoseer en moet ten alle tye op die assessering fokus.

In die praktyk is dit egter algemeen dat kwesbare gesinne waarmee daar gewerk word tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste nie glo dat hul oor sterktes beskik nie. Daarom stel Compton et al., (2005:206) voor dat die maatskaplike werker geduldig moet wees en spesifieke onderhoudstegnieke moet gebruik tydens die sterkte gebaseerde assessering.

Die maatskaplike werker moet saam met die gesin poog om sterktes in die gesin te identifiseer. Die voordeel daarvan is dat, indien die gesin self daarin slaag sal hul selfvertroue waarskynlik toeneem wat tot moontlike oplossings kan bydra (Compton et al., 2005:206).

3.5.7. Ontwikkelingsgerigte assessering

Ontwikkeling word deur Eksteen (2010:348) gedefinieer as wanneer kennis meegedeel word, of as iets groei. Navorsers soos Erikson (1978) en Louw en Louw (2007:309) beskryf ontwikkeling as veranderings waardeur elke individu in sy lewe (spesifieke stadiums) sal beweeg, soos byvoorbeeld die kleuterfase of die adolossente fase. Individue beweeg in en uit verskillende lewensfasies volgens Erikson, wat fokus op emosionele ontwikkeling en verhoudinge. As gevolg van hierdie voortdurende veranderinge is dit uiters belangrik dat die maatskaplike werker kan vasstel en assesser in watter ontwikkelingsfase elke gesinslid is. Compton et al., (2005:354) argumenteer dat, indien die ontwikkelingsfasies van gesinslede nie geassesseer word nie, die probleem nie opgelos kan word nie, aangesien elke ontwikkelingsfase die probleem kan skep of beïnvloed.

Met inagnome van die verskillende vorms van assessering kan die gevolgtrekking gemaak word dat gesinne en individue verskillend en uniek in hul behoeftes en sterktes is en assesseringsvorms dienoreenkomstig aangepas moet word by die tipe gesin. 'n Ander gevolgtrekking is dat assesserings verskillende vorme kan aanneem en dat 'n maatskaplike werker kennis moet dra van al die verskillende vorme en kombinasies van assesserings ten einde 'n holistiese assessering te voltooi waarbinne alle moontlike aspekte ondersoek is.

3.6. STAPPE IN DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Assessering is die proses waardeur inligting gebruik word om besluite ten opsigte van 'n probleem te neem en aan te dui hoe die probleem opgelos gaan word (Milner & O'Byrne, 2009:65). Assesserings is kompleks van aard en moet in stappe aangepak word ten einde suksesvol te wees. Milner & O'Byrne (2009:65) argumenteer dat dit belangrik is dat

maatskaplike werkers assessering beskou as 'n aktiwiteit met stappe wat voortdurend aangepas kan word. Statistieke in Engeland toon dat maatskaplike werkers slegs die teorieë waarmee hul gemaklik is gebruik en nie aanpasbaar is tydens assessering by kinderbeskermingsdienste nie. Dit het tot gevolg dat assesserings onsuksesvol plaasvind (Milner & O'Byrne, 2009:65).

Turney et al. (2012:209) is van mening dat as maatskaplike werkers 'n goeie assessering wil voltooi daar op die volgende aspekte gekonsentreer moet word:

- die kind moet sentraal in die ondersoek wees;
- volledige, akkurate, en relevante inligting moet verkry word;
- die gesin se sosiale geskiedenis moet kronologies voltooi word;
- daar moet van 'n verskeidenheid betroubare bronne gebruik gemaak word; en
- konneksies tussen die ingesamelde inligting en intervensie moontlikhede moet gemaak word.

Tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste moet die stappe in assessering met die volgende aktiwiteite gepaardgaan, versameling van data, analisering van data, identifisering van doelwitte, en beplanning. 'n Duidelike en spesifieke diensplan sal tot suksesvolle assessering lei, wat weer aanleiding kan gee tot suksesvolle intervensie (Compton et al. (2005:74). Navorsers soos Milner en O'Byrne (2009:4) is in ooreenstemming met bogenoemde aktiwiteite soos deur Compton et al. (2005:74) voorgestel.

Die stappe van Compton et al. (2005:79) is behulpsaam vir die maatskaplike werker wat voortdurend inligting moet insamel om 'n uitkoms te identifiseer. Voorts is die stappe ook geskik by die lewering van kinderbeskermingsdienste aangesien die maatskaplike werker die assessering nie eenmalig kan voltooi nie, maar dit eerder op 'n deurlopende en holisties basis met die ekologiese perspektief as grondslag aanpak.

Die stappe word vervolgens bespreek.

3.6.1. Voorbereiding vir die taak – beplanning vir die assessering

Volgens Milner en O'Byrne (2009:61) is voorbereiding die opstel van 'n lys bronne wat ondervra kan word asook vrae wat aan die gesin gestel sal word. Met effektiewe voorbereiding kan die maatskaplike werker 'n onderhoud met die gesinslede voer om die nodige inligting in te samel.

'n Maatskaplike werker kan nie 'n assessering doen sonder deeglike beplanning nie. Beplanning geskied tydens die voorbereidingsproses vir assessering en moet doelgerig op

die assessering fokus. Beplanning word gedefinieer as om iets uit te dink sodat 'n plan kan werk (Eksteen, 2010: 53).

Spray en Jowett (2012:60) voer aan dat die beplanning vir assessering deur 'n span bespreek moet word. Hulle identifiseer die volgende spesifieke beplanningstake wat die maatskaplike werker voor die assessering moet uitvoer:

- Identifiseer op watter spesifieke areas gefokus sal word;
- Identifiseer watter partye, gesinslede, en professionele individue, betrokke sal wees;
- Hoe lank die assessering gaan neem;
- Bespreek moontlike hipoteses en oplossings;
- Identifiseer watter maatskaplike benadering toegepas gaan word; en
- Dui aan watter spesifieke tegnieke en hulpmiddels gebruik gaan word.

3.6.2. Die insameling van inligting en ondersoek van die probleem

Die maatskaplike werker se belangrikste taak tydens assessering is om inligting in te samel wanneer die probleem saam met die gesin ondersoek word. Wanneer inligting ingesamel word moet dit oor die aangemelde probleem gaan. Daar mag verskille voorkom om in die inligting, maar dit moet ook aangespreek word. Byvoorbeeld, die bure van die probleemgeval sal die rede waarom die ouers die kind verwaarloos anders beskou as die ouers van die kind. Laastens kan die maatskaplike werker voorafbepaalde teorieë gebruik om die inligting te vergelyk (Henley, 2016:14). Inligting word gewoonlik by wyse van vrae ingesamel, die maatskaplike werker sal byvoorbeeld tydens die assessering by kinderbeskermingsdienste kan vra: "Is daar 'n probleem, en indien wel, is dit ernstig?"

'n Tipiese dag vir die maatskaplike werker volgens Spray en Jowett (2012:35) is dat die maatskaplike werker hom/haarself aan die betrokkenes moet voorstel en die werker se werksbeskrywing asook werkgewer se inligting verduidelik. Dan sal die maatskaplike werker met die gesin kommunikeer om al die inligting in te samel oor die lede van die huishouding, asook die kinders wat in die woning woonagtig is. As deel van die gesprek sal die maatskaplike werker bepaal wat die gesin se verwagtinge en gevoelens oor die besoek is. Die maatskaplike werker sal ook verduidelik wat die assessering behels en sy/haar die rol en verantwoordelikhede. Die maatskaplike werker moet genoeg tyd gee vir die gesinslede om vrae te vra indien daar onsekerhede is.

Adams (2012:262) verduidelik dat die doel van data-insameling is om te bepaal of verdere dienste nodig is. Die maatskaplike werker moet dus bepaal of die gesin ondersteuningsdienste

of statutêre dienste nodig. Die maatskaplike werker se doel na die insameling en ondersoek van inligting is om te bepaal wat die graad van beskerming is wat beskikbaar is vir die kind en of dit nodig is om die kind in alternatiewe sorg te plaas (Van Zyl, 2001:81) bronverwysing kan nie aan einde van sin en begin wees nie. Voeg hulle dan eerder saam aan begin of einde

Compton et al. (2005:213) verduidelik dat die werker data-insamelingsinstrumente soos observasie en vraelyste kan gebruik om geskikte data in te samel. Milner en O'Byrne ondersteun Compton et al. se siening en beklemtoon dat data-insameling een van die belangrikste stappe in die assesseringsproses tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste is, aangesien die doel is om vas te stel of die kind verwyder moet word al dan nie.

Milner en O'Byrne (2009:188) verduidelik dat die werker op hierdie stadium van assessering geen data as nutteloos of onbelangrik moet beskou nie aangesien 'n besluit ten opsigte van die beskerming van die kind nog nie geneem is nie. Al die data moet op rekord geplaas word om later te prioritiseer. Tydens hierdie stap moet die ernstigheidsgraad van die aanmelding sowel as die tydperk en herhaling van die probleem en die kwesbaarheid van die gesin assessee word.

In Suid-Afrika het die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling gedurende 2010 in samewerking met Spies (2010) 'n veiligheidsassessering en risiko-assesseringshulpmiddel as 'n gestandaardiseerde protokol by die lewering van kinderbeskermingsdienste ontwikkel. Die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling het sedert 2017 maatskaplike werkers by verskeie kinder- en gesinsorgorganisasies opgelei om hierdie assesseringsprotokol te benut ten einde te bepaal of kinders verwyder moet word of nie. Die veiligheids- en risiko-assesseringsdokumente moet dus tydens die inligtingsinsamelingsstap voltooi word, sodat toepaslike beplanning gedoen kan word. Hierdie twee assesseringsdokumente moet in oorleg met die Kinderwet, soos gewysig, uitgevoer word, wat tot gevolg sal hê dat alle maatskaplike werkers dieselfde inligting insamel by kwesbare gesinne. Onlangse studies deur Price-Robertson en Bromofield (2011:1-2) beklemtoon die belangrikheid van hierdie tipe assessering aangesien dit die maatskaplike werker help om gevalle van risiko vlakke van die gesin te prioritiseer. Hierdie laaste stuk lees nie reg nie.

Adams (2012:263) verduidelik dat die ingesamelde inligting van die assessering in oorleg met ander professionele individue, soos die voorsittende beampte van die Kinderhof, en die supervisor van die maatskaplike werker en kollegas, geraadpleeg moet word om die aksie strategieë te identifiseer. Volgens Adams (2012:263) is 'n ekologiese benadering die beste om toe te pas. Die maatskaplike werker moet dus tydens hierdie stap 'n holistiese assessering

voltooi wat nie net die behoeftes van die kind nie maar ook die behoeftes van die gesinslede identifiseer om die geheel van die kind en gesin se situasie te verstaan en om die nodige aksie strategieë op te stel.

3.6.3. Analisering van die ingesamelde inligting

Die derde stap in die assessering met die lewering van kinderbeskermingsdienste is om die ingesamelde inligting te analiseer. Die doel hiervan is om vas te stel watter inligting gebruik kan word om 'n oplossing te vind. Analisering word gedefinieer as die proses om stellings en situasies te verstaan deur 'n holistiese prentjie te skep oor hoe die situasie ontstaan het en om dan sekere idees oor die situasie te bied (Milner & O'Byrne, 2009:4). Henley (2016:14) verwys na analisering as die taak waar die werker die gesin beter moet verstaan deur die ingesamelde inligting te verwerk.

Milner en O'Byrne (2009:62) verduidelik dat die werker moet vas stel hoe ernstig die situasie is en hoe die gesin in hierdie omstandighede funksioneer. Soos vasgestel is met die eerste stap in die assesseringsproses, kon die maatskaplike werker nie enige inligting as nutteloos beskou nie, maar moet die maatskaplike werker in hierdie fase die inligting 'sif' vir dit wat bruikbaar is en en dit wat nutteloos is ten einde sorg en beskerming vir die kind te bied. Hierdie 'sif' proses kan geskied deur die inligting by eksterne bronne te verifieer om te bepaal of dit oor egtheid beskik. Die maatskaplike werker kan ook die vorm 38 (kinderhofverslag) as 'n raamwerk gebruik oor watter inligting geskik is of nie.

3.6.4. Doelwit identifisering

Milner en O'Byrne (2009:4) verduidelik dat doelwitte geïdentifiseer moet word sodat besluite en aanbevelings oor die beskerming van die gesin geneem kan word. Die gesin en maatskaplike werker moet hierdie doelwitte saam identifiseer en op so 'n manier dat die gesin die geleentheid gegun word om hul insette te lewer. Milner en O'Byrne (2009:62) verduidelik dat 'n gesinskonsferensie 'n goeie idee is om die doelwitte te bespreek. Die gesinslede moet ook ingelig word dat dié doelwitte evalueer gaan word (Milner & O'Byrne, 2009:62).

McCarthy (2010:98) ondersteun bogenoemde navorsers se siening oor doelwit identifisering en voer aan dat maatskaplike werkers doelwitte moet formuleer wat uitkoms-gebaseerd is terwyl daar op risiko faktore gefokus word.

Henley (2016:14) is oortuig dat hierdie stap baie eenvoudig is en slegs een taak van die maatskaplike werker vereis, naamlik om die doelwit te identifiseer wanneer die assessering gefinaliseer is. Die spesifieke doelwit van 'n assessering by die lewering van

kinderbeskermingsdienste sal wees om die inligting te vergelyk met artikel 150(1) van die Kinderwet, soos gewysig, ten einde te bepaal of die kind sorg en beskerming nodig of nie. Indien die kind nie sorg en beskerming nodig nie, moet ondersteuningsdienste gebied word aan die gesin kragtens artikel 7 van die Kinderwet, soos gewysig en wat reeds in hoofstuk 2 bespreek is.

Wanneer doelwitte identifiseer word is dit ook belangrik om dit van uit die ekologiese perspektief aan te pak. Die rede hiervoor is dat die maatskaplike werker en gesinslede doelwitte op al die sisteme waarin die gesin funksioneer, moet identifiseer, vir holistiese ontwikkeling en groei (Adams, 2012:263). Dit beteken dus dat die maatskaplike werker en die gesin doelwitte kan formuleer vir die kind (mikro-sisteem); die skool, en ouers se werk vir finansiële doeleindes (meso-sisteem); en die inskakeling by ondersteuningsprogramme soos ouerleiding of gerehabiliteerde programme vir die ouers (makro-sisteem) in die breër samelewing. Deur die formulering van doelwitte op alle vlakke van die funksionering van die gesin, stel die maatskaplike werker die gesin in staat om holisties te verander en ondersteuning te ontvang.

3.6.5 Beplanning vir verdere dienslewering

Soos voorheen bespreek behels beplanning om 'n plan uit te dink sodat dit in werking gestel kan word (Eksteen, 2010:53). Tydens assessering moet effektiewe beplanning gedoen word deur die werker om die krisis waarmee die gesin gekonfronteer word te assesser en 'n intervensie plan op te stel (Johnson & Yanca, 2010:242).

Navorsers, soos Mainstone (2014) waarsku maatskaplike werkers om nie 'n terapeutiese rol in hierdie stap van die assessering aan te neem nie. Mainstone (2014) argumenteer dat indien die maatskaplike werker albei take tydens assessering uitvoer die optrede die gesin sal verwar. Albei prosesse moet dus nie saam uitgevoer word nie. Eers nadat assessering om die probleme te identifiseer vir die intervensie plan plaasgevind het, kan die probleem aangespreek word in die terapeutiese proses. Mainstone som hierdie proses op as "Assessering eksploreer die verlede, maar dit voorspel toekomstige gedrag" (Mainstone, 2014:97).

Indien daar na afhandeling van die assessering bevind is dat die kind nie sorg en beskerming nodig nie moet beplanning steeds geskied. Walker (2012:76) het in sy navorsing gevind dat ouers verlore gevoel het nadat hul kind geassesseer is en bepaal is dat die kind nie verwyder hoef te word nie. Ouers het verduidelik dat geen verdere beplanning en intervensie noodwendig geskied as die kind nie sorg en beskerming nodig nie, en geen ondersteuningsdienste gelewer word nie. Die gesin het wel probleme en dit moet aangespreek

word deur ondersteuningsdienste. Volgens Walker (2012:76) is hierdie tydperk die kritiese tyd waartydens die maatskaplike werker die gesin in kennis moet stel oor die toekomstige dienste wat gelewer gaan word. Indien geen toekomstige beplanning geskied nie is daar 'n risiko dat die kind later verwyder kan word.

Dit is dus van uiterse belang dat die korrekte inligting deur werkers ingesamel moet word vir die assesseringsfase om suksesvol te wees. Dit is ook duidelik dat 'n maatskaplike werker se vaardighede die assesseringsfase kan beïnvloed en dat 'n kombinasie van verskillende vorms van assessering benut moet word om 'n holistiese beeld van die gesin te verkry. Daar bestaan verskeie assesseringshulpmiddels ter ondersteuning van 'n maatskaplike werker om inligting in te samel, welke assesseringshulpmiddels volgende bespreek sal word.

3.7. ASSESSERINGSHULPMIDDELS BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Maatskaplike werkers kan 'n verskeidenheid van assesseringshulpmiddels tydens die assesseringsfase benut. In hierdie afdeling sal daar op die genogram; eko-kaart; kultuurgram; en SWOT-analise gefokus word.

3.7.1. Genogram

Die genogram is 'n grafiese wyse om ondersoek in te stel deur die kind en/of gesin se gesinsprobleme oor drie generasies by wyse van 'n familieboom voor ter stel (Zastrow, 2010: 228). Die maatskaplike werker en gesin voltooi die aktiwiteit saam tydens assessering. Die genogram se doel is om gesinspatrone te identifiseer en begrip daarvoor te ontwikkel (Zastrow, 2010:228). Zastrow (2010:225) verduidelik dat die genogram die maatskaplike werker en die gesinslede help om 'n beter begrip te ontwikkel oor die problematiese emosionele en gedragpatrone, soos byvoorbeeld alkoholmisbruik of gesinsgeweld wat oor generasies kan voorkom.

Navorsers soos Koprowska (2014:115) en Parker en Bradley (2014:55) erken die belangrikheid van die genogram tydens assessering en beskou dit as 'n identifiserende bron van netwerke bestaande uit individue en instellings met wie die gesin interaksies het, wat later as 'n ondersteunende bron kan dien. Parker en Bradley (2014:52) argumenteer ook dat die voltooiing van die genogram nie slegs vir die maatskaplike werker tot voordeel is nie, maar dat dit kan help om die gesinslede se angstigtheid te verminder deur 'n werkende verhouding met die gesin te skep. Die rede hiervoor dat assessering sensitief vir die gesin kan wees, dus as die maatskaplike werker saam met die gesin oor generasies ondersoek doen en stories aanhoor kan

die gesinne se angs verminder. Tydens die proses kan die maatskaplike werker die einste generasies se invloed en verhoudings identifiseer.

McGoldrick, Gerson en Petry (2008) stel voor dat maatskaplike werkers met die gebruik van die genogram eers op die onmiddellike probleem moet fokus waarna daar na die lewensomstandighede van die gesinlede asook die geskiedenis aanbeweeg kan word, om dan die onderhoud in konteks te plaas. Die genogram is dus effektief in die eerste en tweede stappe van die assesseringsfase, waartydens die maatskaplike werker vir die assessering asook die insameling en ondersoek van die probleem beplan. Voorts is die genogram ook op die ekologiese perspektief gebaseer aangesien dit alle belangrike rolspelers en gesinslede in al die sisteme van die gesin identifiseer en gebruik om inligting in te samel.

3.7.2. Ekokaart

Die ekokaart word dikwels deur maatskaplike werkers in assessering gebruik. Ann Hartman (1978) is die primêre ontwerper van hierdie assesseringshulpmiddel wat die maatskaplike werker en gesin help om insig in die kind se probleem en belangrike interaksies met ander sisteme op 'n gegewe tydstip in die gesin se lewe, te ontwikkel. Die doel van die ekokaart is onder andere om die gesin in die sosiale omgewing te skets deurdat albei partye 'n holisitese en ekologiese blik op die gesin se natuurlike verhoudings met groepe, organisasies, en ander familie lede en individue kry (Zastrow, 2010:225).

Soos reeds bespreek in die vorige hoofstuk is die gebruik van die ekologiese perspektief tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste toepaslik, aangesien dit op die gesin binne verskillende sisteme in die samelewing fokus. Die ekokaart is dus 'n geskikte assesseringshulpmiddel omdat dit volgens Parker en Bradley (2014:60) ook op die ekologiese perspektief gebaseer is. Parker en Bradley argumenteer dat die gebruik van die ekokaart as assesseringshulpmiddel die maatskaplike werker toelaat om vas te stel hoe die gesinslede mekaar op 'n daaglikse basis beïnvloed. Hierdie assesseringshulpmiddel identifiseer ook hoe sisteme in die samelewing, soos sosiale media, politiese probleme, die breër samelewing, asook verhoudings met sisteme, die gesin beïnvloed (Parker & Bradley, 2014:60).

Spies (2017:202) argumenteer dat die assessering holisties moet wees aangesien 'n stel komplekse faktore, soos die gesin en die sosiale omgewing waarbinne die kind funksioneer 'n rol speel in die kind se bestaan. Dit is uiters belangrik, veral tydens kinderbeskermingsdienste, om na die sosiale omgewing van die kind te kyk, aangesien kindermishandeling en verwaarloosing 'n resultaat van risiko's is waaraan die kind binne sy breër sosiale konteks blootgestel was (Marguire, 2002; Spies, 2017:202). Dus moet die maatskaplike werker nie net

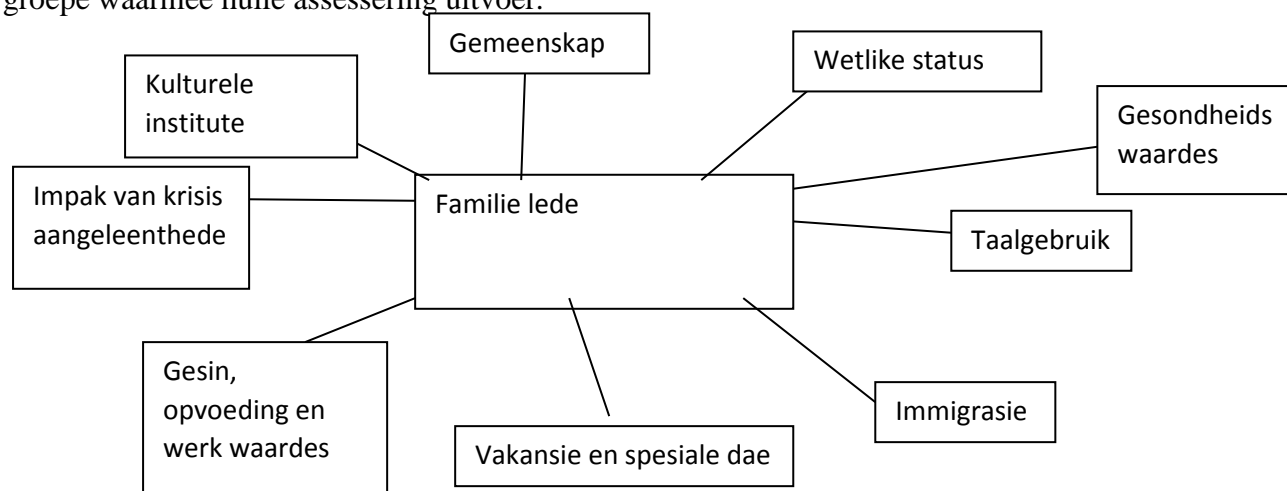
op die kind fokus tydens die assessering nie, maar 'n eko-kaart moet benut om die familie en omgewing te assesser.

Die ekokaart is effektief om te gebruik tydens al vyf stappe van die assesseringsfase. Die rede hiervoor is dat die ekokaart die maatskaplike werker in staat stel om die verskillende leefstyl-aspekte (substansmisbruik), die gesin se betrokkenheid by verskillende organisasies (kerk, skool, en werk), en individue (vriende en familieledede), te assesser en inligting in te samel. Die maatskaplike werker sal ook die ekokaart se inligting gebruik om doelwitte te formuleer en om 'n ondersteuningsnetwerk vir die gesin daar te stel, soos byvoorbeeld die kerk, skool, en eksterne familieledede. Indien die kind verwyder sou word, kan die ekokaart ook gebruik word om te identifiseer na wie die betrokke kind vir alternatiewe versorging kan gaan. Die ekologiese perspektief is inderwaarheid die teoretiese raamwerk vir die ekokaart aangesien die ekokaart die gesin se vier sisteme in hul onmiddellike omgewing identifiseer en eksploreer.

3.7.3. Kultuurgram

Die kultuurgram is 'n relatiewe nuwe assesseringshulpmiddel volgens Parker en Bradley en is op dieselfde basis as die ekokaart en genogram gebaseer (2014:64). Hierdie assesseringshulpmiddel is as gevolg van verskillende kulture en tradisies, juis geskik vir die uitdagings wat maatskaplike werkers tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste in die Suid-Afrikaanse konteks ervaar.

Parker & Bradley (2014: 64) verduidelik dat die kulture-gram ontwerp is om maatskaplike werkers instaat te stel om die betekenis en impak van die kultuur op die gesin en gesinslede te assesser. Laird (2008) argumenteer dat hierdie assesseringshulpmiddel sensitief is teenoor die kultuur en etniese agtergrond van die gesin. Hierdie navorser argumenteer verder dat maatskaplike werkers moet bewustheid ontwikkel oor die verskillende kulture en diverse groepe waarmee hulle assessering uitvoer.

Figuur 3.1. Kultuurgram

Die volgende faktore is geïdentifiseer (soos in die diagram) waarop die maatskaplike werker moet fokus tydens die gebruik van die kultuur-gram (Parker & Bradley, 2014: 65): Assesseeur of die immigrant wettig of onwettig is in die land, interme of die immigrant 'n werkspermit of permanente verblyfsreg het, wat deur Binneland se Sake in Suid-Afrika, uitgereik is. Dit is ook belangrik dat die werker identifiseer wat die gesin se huistaal is en indien nodig moet 'n tolk gereël word. Die werker moet ook eksploreer oor die gesin se kontak met kulturele institute, gesondheidsoortuigings en vakansie dae of spesiale vieringe. Parker & Bradley (2014; 65) verduidelik ook dat dit belangrik is tydens die assessering van die gesin te identifiseer wat die impak van die krisis en belangrike geleenthede wat plaasgevind het in die gesin asook die waardes van die gesin oor opvoeding en werk.

Die gebruik van die kultuurgram verplig die maatskaplike werker om oor uitstekende kommunikasievaardighede te beskik weens sensitiwiteit wat kan bestaan oor verskillende kulture. Dus moet die maatskaplike werker volgens hierdie navorsers vir die gesin verduidelik waarom inligting oor die kultuur ingesamel word, waarvoor hierdie inligting gebruik gaan word, en wie toegang tot die inligting gaan hê. Maatskaplike werkers moet duidelike vrae vra, nie haastig wees nie en sal soms hul vrae moet herhaal, aangesien Engels, wat gewoonlik die voertaal is, dalk die gesin se tweede of derde taal is (Parker & Bradley, 2014:65). 'n Tolk kan ook gebruik word sodat die gesin hulself in hul taal kan uitdruk.

Congress (1994) glo dat die kultuurgram gesinslede kan bemagtig om hul eie kulturele agtergrond waar te neem en te benut vir die identifisering van eksterne institute wat tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste ondersteuning vir die gesin kan bied. Compton et al. (2005:339) lewer kritiek teen maatskaplike werkers in die assesseringsproses aangesien hul gesinne se kultuur ignoreer, minimaliseer en probeer verstaan uit hul eie raamwerk uit.

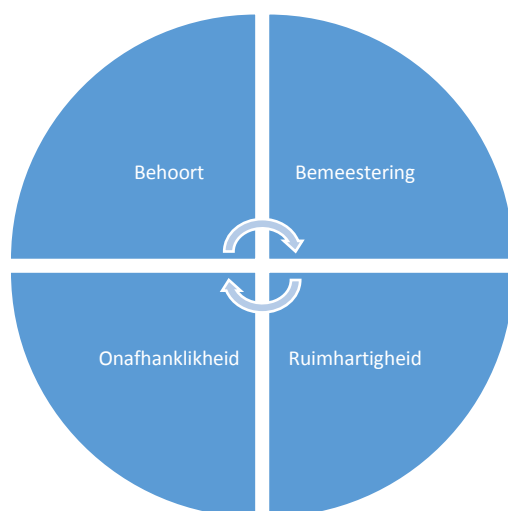
In Suid-Afrika is dit belangrik dat maatskaplike werkers 'n gesin se kultuur assesseeur aangesien hul kultuur 'n invloed het op hoe die gesin funksioneer en probleme oplos. Navorsers soos Compton et al. (2005:187) voel dat maatskaplike werkers kultuur bevoegd moet wees, met ander woorde die werker moet respek toon vir die individu se kultuur, taal, ras, en geloof. Compton et al.(2005:187) voel sterk dat indien die werker nie die kultuur van die gesin kan verstaan nie of nie hul taal kan praat nie 'n kultuurgids benut moet word. 'n Kultuurgids is iemand waarna die maatskaplike werker kan gaan om raad te vra oor die gesin se kultuur en wyse waarop hul kommunikeer (Compton et al., 2005:187). Hulle dui aan, dat 'n kultuurgids tydens assessering by kinderbeskermingsdienste aangewend kan word om meer inligting ten opsigte van die kultuur te bied, sodat die maatskaplike werker ook die regte van die gesin en kultuur repsekteer. Hierdie beginsel kan aan die hand van 'n voorbeeld illustreer word: A is

die biologiese moeder van 'n Xhosa kind en het nooit met die biologiese vader getrou nie, in so 'n geval en volgens die Xhosa-kultuur, het die biologiese vader geen reg op die kind nie, en het die grootvader aan moederskant seggenskap oor waar die betrokke kind moet woon. Hierdie is in stryd met die bepalings van die Kinderwet, soos gewysig. 'n Kultuurgids kan in so 'n geval meer ondersteuning aan die maatskaplike werker bied sodat sy eers met die grootvader aan moederskant kontak maak en nie oneerbeidig teenoor die kultuur optree nie.

3.7.4. Sirkel van Hoop

Verskeie kinderbeskermingsorganisasies in Suid-Afrika gebruik die Sirkel van Hoop as hulpmiddel met die assessering van kinders. Die Sirkel van Hoop het in Amerika ontstaan en is aanvanklik vir mediese redes ter illustrasie van die volmaaktheid van die lewe aangewend (Brendto, Brokenleg & Van Bockern, 2004:1). Die Sirkel van Hoop se doel is om die ontwikkelingsbehoefte van die kind te verstaan, om sterktes te identifiseer, en om inligting in te samel oor hoe om die gebreekte sirkel weer met intervensie heel te maak (Brendto et al., 2004:2). Brendto et al. (2004:1) argumenteer dat hierdie assesseringshulpmiddel min beperking het en die kind tydens die gebruik van hierdie assesseringshulpmiddel bemagtig word.

Die Sirkel van Hoop is op die sterkte-perspektief gebaseer en die kern van die hulpmiddel is om die holistiese selfbeeld van die kind te assesser op die volgende vier vlakke; behoort, bemeestering, onafhanklikheid, en ruimhartigheid (Brendto et al., 2004:1).

Figuur 3.2. Sirkel van Hoop

Die maatskaplike werker sal dus tydens die assessering 'n reeks vrae aan die kind of gesin stel wat gebaseer is op voorgenoemde vier vlakke. Die eerste vlak, behoort, assesser die hegte

verhoudings in die gesin en verbintnisse met mense. Die tweede vlak, bemeestering, assesseer die gesinslede op 'n individuele vlak ten opsigte van elkeen se deursettingsvermoë en kapasiteit. Die derde vlak, onafhanklikheid, assesseer die gesinslede se interne beheer en dissiplinerig. Die laaste vlak, ruimhartigheid, assesseer of die gesinslede omgee vir mekaar, vir ander, en vir hul deelname.

Die gebruik van hierdie assesseringshulpmiddel is effektief tydens die tweede en derde stap van die assesseringsfase, waartydens die maatskaplike werker identifiseer waar die betrokke kind geplaas kan word indien hy/sy verwyder moet word, waar die kind optimaal kan ontwikkel en ook funksioneer. Die maatskaplike werker sal ook die Sirkel van Hoop kan gebruik om die mikro- en meso-sisteem van die ekologiese perspektief te ondersoek ten opsigte van die kind se behoort, bemeestering, onafhanklikheid, en ruimhartigheid.

3.7.5. Die SWOT-analise

'n Swot-analise fokus op die hulpbronne van 'n gesin tydens die assesseringfase. Die identifisering van hulpbronne vorm 'n integrale deel van enige assessering, maar daar is min navorsing oor hoe maatskaplike werkers besluite neem hetsy tydens of na assessering, oor hoe om die gesin te ondersteun en die probleem op te los (Henley, 2016:4; Joosten, 2014). Assessering kan slegs suksesvol wees indien die maatskaplike werker oor die vaardighede beskik om effektiewe inligting (wat die hoofokus van assessering is) in te samel.

Dayle voer aan dat 'n SWOT- en/of SLOT-analise gebruik moet word tydens die aanvanklike assessering (2006:115). Dit laat die maatskaplike werker toe om die gesin se potensiaal op die basis van interne sterktes (S) en swakpunte (W) te eksploreer, terwyl eksterne geleenthede (O) en bedreigings (T) in ag geneem word. Die SLOT-analise fokus ook op die gesin se beperkinge (limiete – L).

Sterktes	Swakpunte
Geleenthede	Bedreigings

Figuur 3.3. Die SWOT-analise

In ideale omstandighede kan die maatskaplike werker die analise aan die gesin verduidelik en kan hulle dit as gesin analiseer en voltooi. Die voordeel van die gebruik van die SWOT-analise is dat dit die gesin se sterktes asook die optredes van die verlede insluit. Hierdie

assesseringshulpmiddel bied 'n geleentheid aan die gesin om eerlik oor hul omstandighede te dink en om eienaarskap daarvan te neem (Dayle, 2006:157).

Die SWOT-analise kan effektief deur die maatskaplike werker gebruik word om inligting in te samel, te analiseer, en doelwitte te formuleer met behulp van die vyf stappe van die assesseringsfase asook op al vier sisteme van die ekologiese perspektief.

Dit is dus duidelik dat 'n assessering nie suksesvol sal wees sonder die gebruik van assesseringshulpmiddels nie. Ten einde moet die assesseringshulpmiddels die werker instaat stel om die huidige probleem, die konteks waarin die probleem ervaar word, die sterktes van die kind en gesin, en die ontwikkelings- en geskiedkundige inligting te identifiseer.

3.8. VAARDIGHEDE WAAROM MAATSKAPLIKE WERKERS MOET BESKIK TEN OPSIGTE VAN ASSESSERING

Vaardighede is uiters belangrik tydens die assesseringsfase in kinderbeskermingsdienste aangesien dit behels hoe daar met gesinne gekommunikeer word. Maatskaplike werkers moet hulself daagliks voorberei om vreemde gesinne te besoek en hul privaatlewens binne te dring ten einde 'n assessering te voltooi. Cook (2017:431) verduidelik dat werkers oor toepaslike vaardighede moet beskik om die eerste tuisbesoek suksesvol af te handel, om 'n verhouding met die gesin en kind te begin, om 'n assessering te begin, en om sensitiewe gesprekke oor ernstige aantuigings te voer.

Beckett (2010:35) verduidelik dat die insameling van inligting tydens die assessering uit 'n reeks gesprekke tussen die gesin en maatskaplike werker bestaan. Dus moet maatskaplike werkers oor spesifieke vaardighede beskik om geskikte inligting tydens gesprekvoering met gesinne in te samel. Beckett (2010: 35) noem ook dat die inligting wat die gesin bekend maak verskil afhangende van wie die vrae vra en in watter konteks dit gevra is.

Behalwe dat maatskaplike werkers oor die vaardigheid moet beskik om met vreemde mense te werk, moet hul ook goed kan organiseer en inligting op 'n sistematiese en rasonale wyse kan versamel (Parker & Bradley, 2014:19).

Die maatskaplike werker moet die volgende vaardighede gebruik om die samewerking van die gesinslede tydens assessering te verkry, asook om die assessering suksesvol te voltooi.

3.8.1. Kommunikasievaardighede

Die maatskaplike werker begin die eerste onderhoud met 'n tuisbesoek waartydens hy/sy met die gesin kommunikeer. Little (2008:187) is van mening dat kommunikasie een van die

belangrikste elemente is waarsonder verhoudings nie gebou of kan ontwikkel nie. Indien die maatskaplike werker dus goeie kommunikasietegnieke tydens die assesseringsfasas aanwend sal 'n sterk band tussen die werker en gesinslede gevestig word (Little, 2008:183). Tipe kommunikasietegnieke wat Little (2008:184) voorstel en waarmee 'n mens verhoudings kan bou is die volgende; om te luister, om te deel, om te vertel sonder om te 'preek', en om soms stiltes te gebruik. Die gemene deler wat hierdie tegnieke suksesvol maak is om te weet wanneer om dit aan te wend (Little, 2008:184).

Forrester (2008) se navorsing toon dat maatskaplike werkers direk met gesinne moet kommunikeer tydens assessering en dat die werkers nie die gesinne moet oordeel nie. Forrester verduidelik dat die maatskaplike werker sy/haar teoretiese kennis en praktiese ervaring moet gebruik om eerlik te kommunikeer (Forrester, 2008). Die maatskaplike werker moet volgens Dayle (2006:90), poog om ten alle tye positiewe boodskappe na die gesin te stuur.

Compton, et al., (2005:145) argumenteer dat werkers op die gesin se vlak moet kommunikeer. Hierdie navorsers moedig werkers aan om in direkte rede met die gesinne te praat en intens te luister na wat die gesin kommunikeer.

Vraagstellings kan ook 'n vorm van assessering wees en word as 'n kommunikasievaardigheid beskou. Henley (2016:12) verduidelik dat maatskaplike werkers 'n reeks toepaslike vrae moet stel wat afhanklik is van die assessering. Martin (2011) asook Henley (2016:12) argumenteer dat oop vrae die meeste benut moet word tydens assessering aangesien die gesin meer inligting sal bied.

Sommige maatskaplike werkers voel dat sekere vrae nie aan gesinslede tydens die assesseringsfase gerig kan word nie. Dance en Allnock (2013) asook Henley (2016:33) bevind in hul studies dat werkers van mening is dat sekere vrae te sensitief is. Die soort vrae dring in die gesin se privaat lewe in en die maatskaplike span voel ongemaklik om dit te vra. Dit is dus weereens duidelik dat, indien daar 'n standaard-protokol vir die assessering vir maatskaplike werkers by die lewering van kinderbeskermingsdienste is sal maatskaplike werkers gemakliker wees om sekere vrae aan 'n gesin te rig.

Na bogenoemde inligting is dit dus duidelik dat die voordele van goeie kommunikasie onvervangbaar is en dat dit 'n groot verskil in 'n gesin se lewe kan maak.

3.8.2. Verhoudingsbouvaardighede

Verhoudingsbou is waar die maatskaplike werkers die gesin ontmoet en leer ken ten einde die verhouding tussen werker en gesin te vergemaklik.

Beide die ouers en kinders ervaar 'n intense gevoel van angst wanneer 'n maatskaplike werker hul in verband met 'n aanmelding kontak. In gevalle waar die kind 'n verduideliking ten opsigte van die ouers se verkeerde gedrag moet bied, voel kinders dat hulle gestraf of verwerp gaan word. Van Zyl noem dat maatskaplike werkers tydens die assessering die kind se vrese oor geheimsinnigheid en dreigemente dadelik moet aanspreek (2001:81). Die maatskaplike werker se doel is om die kind te verseker dat die ouers die kind gaan glo ongeag die mishandeling of verwaarlosing, wat plaasgevind het. Die maatskaplike werker moet ten alle tye gebruik maak van oop kommunikasie met beide die kind en ouers om 'n vertrouensverhouding op te bou. Munro noem dat kinderbeskermingsdienste 'n enorme emosionele impak op beide die kind en gesin het (2008:14). Indien die maatskaplike werker nie die emosies van verskillende gesinslede konstruktief erken en aanspreek nie, sal dit 'n negatiewe uitwerking op die omgewing, die gesin, en hul welstand tot gevolg hê. Daarom is dit belangrik dat die maatskaplike werker reeds by die eerste kontak sessie onsekerhede moet aanspreek om 'n vertrouens- en professionele verhouding met die gesin te bou en om die maksimum samewerking tydens assessering te kry.

Die maatskaplike werker moet tydens die assessering 'n vennootskap met ouers, versorgers, en kinders bou. Volgens Munro (2008:19) moet die maatskaplike werker die ouers as vennote eerder as oortreders in die assessering sien. Dit is ook belangrik dat die maatskaplike werker erken as hy/sy 'n fout begaan het, aangesien misverstande uit die weg geruim moet word om die verhouding te handhaaf (Munro, 2008:81).

Kwesbare gesinne en kinders kan maklik 'n afhanklike verhouding met die maatskaplike werker ontwikkel. Daarom argumenteer Dayle (2006:94) dat die maatskaplike werker vanaf die eerste onderhoud duidelike, streng grense vir die gesin-en-maatskaplike werker se verhouding moet stel (2006:94).

Devine (2015:75) argumenteer dat assessering by sekere maatskaplike kwessies soos kindermishandeling en -verwaarlosing meer probleme inhou vir die verhoudingsproses tussen die maatskaplike werker en die gesin. Volgens Compton et al., (2005:145) moet die volgende aspekte gebruik word om 'n gemaklike verhouding vas te stel; werkers moet oor die vermoë beskik om warm verhoudings eerder as vyandige verhoudings te kweek; en daar is empatie vir die gesin en hul situasie.

Biestek (1957:25) het beginsels identifiseer vir verhoudingsbou tussen 'n maatskaplike werker en hy/sy kliënt. Hy voer aan dat die volgende beginsels belangrik is vir verhoudingsbou:

- Individualisering: Die erkenning en begrip dat elke kliënt uniek is en oor verskillende kwaliteite beskik.
- Uitdrukking van gevoelens: Die werker moet die kliënt aanmoedig om sy/haar gevoelens te verbaliseer en uit te druk, veral negatiewe gevoelens. Die werker moet dus 'n gemaklike en vertrouens omgewing skep, sodat die kliënt sy gevoelens kan uitdruk.
- Beheerde emosionele betrokkenheid: Die maatskaplike werker moet sensitief wees teenoor die kliënt se gevoelens en hom/haar aanvaar, deur 'n doelgerigte en toepaslike respons te bied.
- Aanvaarding: Die werker moet ten alle tye met die kliënt werk, vir wie en wat hy/sy is, met sterktes en swakhede.
- Nie-veroordelende houding: Die werker moet ten alle tye daarteen waak om die kliënt te laat voel dat die werker die kliënt verantwoordelik hou vir die probleem en blameer.
- Konfidensialiteit: Die kliënt se inligting is sensitief en daarom moet die werker nie daaroor praat met ander nie-professionele individue nie.

Biestek (1975:103); en Shahid en Monoj (2014:5) voel sterk dat die maatskaplike werker nie die kliënt afhanklik moet maak nie, maar eerder die klient moet aanmoedig om self hul besluite te neem om so hul eie probleme in die toekoms op te los.

Laastens is dit belangrik om kennis te neem dat die uitkoms van 'n assessering direk afhanklik is van die maatskaplike werker se pogings om 'n professionele verhouding met die gesin te ontwikkel (Spies, 2017:202). Die maatskaplike werker bou dus 'n verhouding met 'n gesin deur drie aspekte naamlik, empatie; respek; en opregtheid.

3.8.3. Waarnemingsvaardighede

Waarneming is nog 'n element waaroor die maatskaplike werker moet kennis dra tydens assessering by kinderbeskermingsdienste. Helm (2010:56). verduidelik dat waarneming 'n sentrale aspek in assessering is. Hy verduidelik dat waarneming die werker in staat stel om 'n beeld te vorm van 'n dag in die gesin se lewe. Volgens Helm (2010:57) kan waarneming geskied deur die maatskaplike werker wat 'n tuisbesoek, 'n besoek aan die skool, of 'n besoek aan die dagsorgfasiliteit aflê. Die voordeel van waarneming tydens assessering is dat die maatskaplike werker die kind en gesin in konteks kan plaas. Dus word die gesin nie net by die

kantoor, wat klinies is nie, maar ook in die gesin se natuurlike omgewing, waar hulle die gemaklikste is, bestudeer en evalueer. Dit is ook uiters belangrik om die gesinsdinamika en -interaksie met mekaar waar te neem asook die interpersoonlike verhoudings (Helm, 2010:57).

Om verbale kommunikasie waar te neem moet die maatskaplike werker die kind en gesin vir 'n onderhoud besoek. Vir nie-verbale kommunikasie kan die maatskaplike werker veral tydens die voltooiing van 'n assessering fokus op die volgende, lyftaal; inhoud van sinne aan die begin en einde van gesprekke; veranderinge in gesprekke; assosiasie in gesprekke; terugkerende verwysings; en gapings.

3.8.4. Professionele oordeel as 'n vaardigheid

Cook (2009), Brandon (2009), en Samsonsen en Turney (2017) is almal van mening dat professionele oordeel 'n uiters belangrike vaardigheid is waarvoor maatskaplike werkers tydens assessering moet beskik. Hierdie navorsers stem in dat indien die maatskaplike werker nie oor toepaslike professionele oordeel beskik nie 'n swak assessering uitgevoer word en kinders oorgelaat word in risiko-situasies waar hul moontlik verwaarloos en mishandel kan word (Cook, 2009:432). Maatskaplike werkers moet dus hul eie professionele oordeel gebruik en nie bloot volgens 'n vasgestelde denkpatoon 'n besluit neem nie. Braudhurst (2010) en Cook (2009:432) argumenteer dat maatskaplike werkers se professionele oordeel tydens die lewering van dienste (bv. die voltooiing van 'n assessering) deur die toename in regulasies en administratiewe sisteme beïnvloed word.

Samsonsen en Turney (2017:117) is van mening dat professionele oordeel aangeleer kan word aangesien dit onmoontlik is vir die maatskaplike werker om vooraf te beplan hoe hy/sy gaan optree, weens die onvoorspelbare en moeilike aard van kinderbeskermingsdienste. Dit sal dus nie vir die werker moontlik wees om altyd op dieselfde wyse op te tree en sy/haar professionele oordeel konstant in elke assessering en situasie toe te pas nie.

Cook (2009:433) en Luitgarden (2009:250) verduidelik dat professionele oordeel oor 'n tydperk van herhalende situasies aangeleer word. Die maatskaplike werker leer patrone aan om situasies vinnig te begryp en met mekaar te vergelyk. Die patrone wat op hierdie manier deur die werker aangeleer word ten einde 'n professionele oordeel te vorm speel 'n belangrike rol tydens die assesseringsproses omdat al die moontlike veranderlikes en uitkomstes in ag geneem moet word (Cook, 2009:433).

Wat assessering betref kan maatskaplike werkers dit slegs 'reg' kry indien hulle krities, en analities dink, assesseringshulpmiddels aanwend en professionele oordeel inspan om 'n assessering van hoogstaande kwaliteit te voltooi (Samsonsen & Turney, 2017:119).

3.9. STRUIKELBLOKKE BY ASSESSERING

Die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) verduidelik dat daar verskeie uitdagings rondom maatskaplike dienslewering bestaan. Volgens die Witskrif is bestaande maatskaplike dienste gefragmenteer, wat beteken dat die standaard van dienslewering regoor Suid-Afrika nie dieselfde is nie. Verder noem die Witskrif dat daar 'n tekort aan gekwalifiseerde en opgeleide personeel is om maatskaplike dienste te lewer (Republiek van Suid-Afrika, 1997:62).

Die maatskaplike werk professione, wat hoofsaaklik vir die beveiliging van kinders verantwoordelik is, is onder druk as gevolg van 'n tekort aan menslike en ander hulpbronne wat nodig is om maatskaplike dienste te lewer (Strydom, 2010:195). Dit is ook algemene kennis dat die kinderbeskermingsveld in Suid-Afrika onder geweldige druk is (Böning & Ferreira, 2013:519). Die gebrek aan menslike en ander hulpbronne waarbinne maatskaplike welsynsdienste gelewer word veroorsaak dat wetlike verantwoordelikhede, wat die maatskaplike werker teenoor kwesbare persone het, nie nagekom kan word nie. Die tekort aan hulpbronne in die maatskaplike werk professione verhinder omvattende assesserings tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, omdat daar nie professionele verantwoordelikheid vir alle kinders in die statutêre sisteem geneem kan word nie.

Hulpbronaafhanklikheid verwys na die mate waartoe 'n organisasie van hulpbronne afhanklik is ten einde dienste te lewer en doelwitte te bereik (Alter & Hage, 1993 in Graddy & Chen, 2006:536). Daar kan tussen twee soorte hulpbronne onderskei word, naamlik organisatoriese en gemeenskapshulpbronne. Voorbeelde van gemeenskapshulpbronne is rehabilitasiesentrums vir biologiese ouers wat rehabilitasie benodig ten einde hul weer in staat te stel om met hul kinders herenig te word (Nhedz & Makofane, 2015:367). Die realiteit is egter dat hierdie tekort aan hulpbronne wat nodig is vir dienslewering aan biologiese ouers daartoe lei dat hulle in sommige gevalle nie hul kinders teruggeplaas kan kry nie (Alpert, 2005:364).

Die tekort aan gemeenskapshulpbronne in Suid-Afrika belemmer dienslewering aan pleegsorggesinne. In Suid-Afrika beskerm beleid (soos die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn en die Geïntegreerde Maatskaplike Diensleweringmodel) en wetgewing (soos die Handves van Menseregte en die Kinderwet) om kwesbare gesinne te bemagtig om selfstandig te funksioneer. Die realiteit is egter dat daar 'n geweldige tekort aan hulpbronne is om uitvoering aan hierdie beleid en wetgewing te gee ten einde kwesbare gesinne in staat te stel om

selfstandig te funksioneer ten einde optimale welstand van die gesinne te verseker. Die gevolg is dat die regte van ouers geskend word weens 'n gebrek aan hulpbronne.

Volgens Eksteen (2010:410) en Adams (2012:262) is 'n verdere struikelblok vir maatskaplike werkers die feit dat risiko's in Suid-Afrika nie gestandaardiseer is nie. Voorts het die woord "risiko" verskillende betekenisse in verskillende omgewings vir gesinne en maatskaplike werkers soos byvoorbeeld hoe armoede in verskillende areas op verskillende maniere omskryf word.

In 2009 is daar beweer dat Suid-Afrika elke drie maande tussen 50 en 60 maatskaplike werkers verloor (Kasiram, 2009:648). Die gevolg is dat daar altyd 'n uitdaging van onstabieleit asook 'n gebrek aan ervaring binne die konteks van maatskaplike dienslewering is (Hölscher, 2008:119). Volgens Ngwenya en Botha (2012:215) is 'n verdere gevolg van maatskaplike werkers wat die beroep verlaat dat die agterstand in terme van aanmeldings toeneem wat weer aanleiding daartoe gee dat maatskaplike werkers in Suid-Afrika oorweldig word met 'n massiewe werkslading sodat hulle gevolglik nie effektiewe assesserings kan voltooi nie.

Maatskaplike werkers wat assessering tydens kinderbeskerming voltooi ervaar daaglikse struikelblokke of uitdagings. Dit word as volg bespreek.

'n Struikelblok vir maatskaplike werkers in die assesseringsfase vind plaas wanneer ouers nie hul samewerking gee nie (Devine 2015:80). Noodsaaklike inligting kan nie altyd ingesamel word nie. 'n Ander voorbeeld van 'n struikelblok volgens Turney et al. (2012:209) is in die geval waar bronne wat ter inligting deur die maatskaplike werker ingesamel is, nie altyd betroubaar is nie. Die nadeel hiervan is dat inligting nie kragens artikels 7 en 151 van die Kinderwet, soos gewysig, geverifieer kan word vir doeleindes van die Kinderhof nie.

Soos voorheen in die hoofstuk bespreek is daar geen standaardprotokol of stappe wat universeel deur maatskaplike werkers in Suid-Afrika gebruik word nie. Verskillende stappe wat verskillende organisasies voorskryf en maatskaplike werkers toepas verwar die gesin en maatskaplike werker wanneer assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste verrig word.

3.10. SAMEVATTING

Assessering is 'n kern taak vir enige maatskaplike werker. Assessering moet, soos ander vaardighede geoefen word vir die maatskaplike werker om dit korrek te kan toepas. Die assessering van die maatskaplike werker is afhanklik van professionele interaksie en

ondersteuning. Dit is ook 'n feit dat 'n goeie assessering die fondasie is vir die lewering van goeie intervensie.

Assessering is die belangrikste stap in die maatskaplike werksproses. Indien maatskaplike werkers die assesseringsstap verkeerd benader en nie voltooi nie sal die res van die stappe (intervensie, evaluering, en beëindiging) nie suksesvol en effektief kan plaasvind nie. Assessering is 'n primêre taak wat tydens beskermingsdienste moet voltooi word om ten einde beter intervensie dienste aan die gesin te lewer. Dit is dus noodsaaklik dat maatskaplike werkers oor voldoende kennis en vaardighede moet beskik om die assesseringsfases suksesvol deur te voer.

Binne hierdie konteks is dit ook belangrik om die effek van die ekologiese perspektief waar te neem, omdat die ekologiese perspektief toelaat dat individue hul eie omgewings skeep waarbinne hul ontwikkel en op hul eie funksioneer en kan die assessering soveel beter binne die raamwerk van die ekologiese perspektief plaasvind.

HOOFSTUK 4

MAATSKAPLIKE WERKERS SE PERSPEKTIEF OOR ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

4.1. INLEIDING

Assessering is 'n sentrale komponent van die lewering van effektiewe kinderbeskermingsdienste. Adams (2012:262) verduidelik dat assessering moet plaasvind om aan die behoeftes van gesinne te voorsien. Hierdie hoofstuk fokus op die laaste doelwit van die studie naamlik om maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste te ondersoek, en data wat vanuit die semi-gestruktureerde onderhoude verkry is, aan te bied. Figure en tabelle is gebruik om die data te illustreer. Verder is temas, sub-temas, kategorieë en narratiewe gebruik om maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste te analiseer en interpreteer.

4.2 EMPIRIESE STUDIE

Die empiriese studie word bespreek deur na die navorsingsmetode, loodsstudie, populasie en steekproef, data-insameling, en data ontleding te verwys voordat die bevindinge van die navorsing geanaliseer en geïnterpreteer word.

4.2.1 Navorsingsmetode

Die navorsingsmetode vir die doel van die studie is kwalitatief, alhoewel die identifiserende inligting kwantitatief verwerk is. Die navorser het van 'n semi-gestruktureerde onderhoudskedule gebruik gemaak wat hoofsaaklik uit kwalitatiewe en kwantitatiewe vrae bestaan om sodoende data in te samel.

4.2.2 Loodsstudie

Die doel van 'n loodsstudie is om te bepaal of die instrument vir data-insameling voldoende is vir die insameling van die data. De Vos et al. (2011:394-395) bevestig dat die loodsstudie belangrik is, aangesien die vrae wat deur die navorser opgestel is, getoets word sodat die navorser verbeteringe aan die semi-gestruktureerde onderhoudskedule kan aanbring om sodoende die kwaliteit van die finale ondersoek te verbeter.

Die loodsstudie is gedoen nadat die semi-gestruktureerde onderhoudskedule deur die navorser opgestel is. Twee deelnemers is by die loodsstudie betrek. Veranderinge is na afloop van die loodsstudie aangebring voordat die empiriese data ingesamel is.

4.2.3 Populasie en steekproef

Maree (2012:69) verduidelik dat die verskil tussen 'n populasie en 'n steekproef belangrik is vir navorsingsdoeleindes. 'n Populasie is al die mense waarin die navorser belangstel om na te vors. Dit is egter 'n duur en tydrowende proses. 'n Steekproef word deur Maree (2012:69) beskryf as 'n kleiner groep mense wat die oorspronklike populasie verteenwoordig. Hierdie studie se steekproef bestaan uit 22 deelnemers en vir die doel van die studie is daar op nieraarskynlikheidssteekproefneming gefokus. Nieraarskynlikheidssteekproefneming bied nie aan deelnemers 'n gelyke kans om aan die studie deel te neem nie (Unrau, Gabor & Grinnell, 2007:280).

Die navorser besluit oor die kriteria vir insluiting van deelnemers. Die voorafbepaalde kriteria vir die insluiting van deelnemers is belangrik vir die studie om suksesvol te wees (De Vos et al., 2011:392). Die kriteria vir insluiting in hierdie studie is:

- Maatskaplike werkers in diens van kinder- en gesinsorgorganisasies.
- Maatskaplike werkers wat spesifiek kinderbeskermingsdienste aan kwesbare gesinne lewer.
- Maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer vir 'n tydperk van ten minste een jaar.

4.2.4 Data-insamelingsmetode

Die proses van data-insameling sal verduidelik word deur te verwys na die voorbereiding van datainsameling, die insameling van data, asook die navorsingsinstrument.

4.2.5 Voorbereiding vir data-insameling

Voorbereiding vir data-insameling is gedoen deur die doel van die studie aan deelnemers te verduidelik. 'n Inwilligingsvorm, in die taal van die deelnemer se keuse, (sien BYLAE C en D) is aan elke deelnemer verskaf en verduidelik. Hierdie inwilligingsvorm is deur beide die deelnemer en die navorser onderteken.

4.2.6. Insameling van data

Die metode van data-ontleding (-analise) vir hierdie studie is kwalitatief en die data is dus deur nie-numeriese interpretasies en observasies ingesamel.

4.2.7. Navorsingsinstrument

Die navorsingsinstrument wat vir die doel van hierdie studie gebruik is, is 'n semi-gestruktureerde onderhoudskedule. Aangesien die navorser vooraf bepaalde temas geïdentifiseer het, is die semi-gestruktureerde onderhoud relatief buigbaar (De Vos et al., 2011:350-352). Die navorser het hierdie voorafbepaalde temas gebruik om die semi-gestruktureerde onderhoude tydens data-insameling te lei.

4.2.8. Kwalitatiewe data-ontleding (-analise)

Kwalitatiewe data-ontleding (-analise) word gedefinieer as 'n nie-numeriese ondersoek en interpretasie van die navorser se observasies om sodoende onderliggende betekenis en patrone te identifiseer en te ontdek (Babbie, 2007:378 in De Vos et al., 2011:399). Vir doeleindes van hierdie studie is die kwalitatiewe data wat ingesamel is, ontleed en geanaliseer om sekere onderliggende patrone wat in die 'bevindinge van navorsing' bespreek word te identifiseer. 'n Samevatting van al die temas, sub-temas en kategorieë wat na vore gekom het, is ook aangeheg as 'n bylae (sien BYLAE G).

4.3. BEVINDINGE VAN NAVORSING

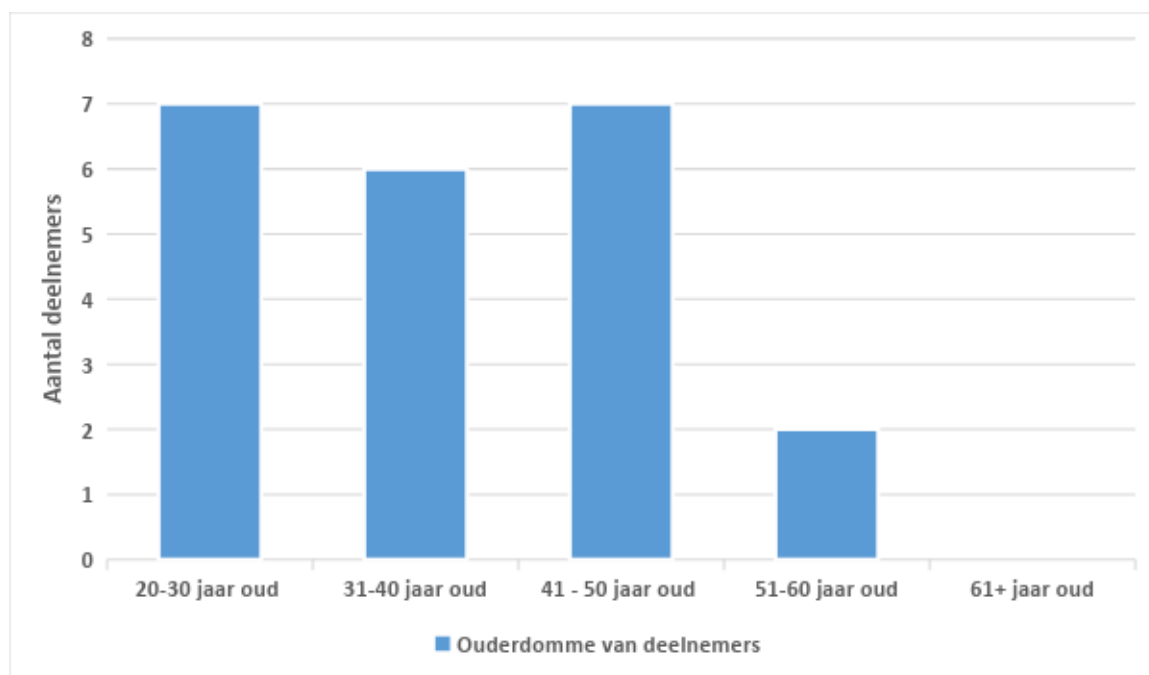
Die bevindinge van die navorsing rakende maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste word vervolgens bespreek en ontleed.

4.3.1 IDENTIFISERENDE BESONDERHEDE

Deelnemers is gevra om hul identifiserende besonderhede aan te dui. Die aspekte word vervolgens bespreek.

4.3.1.1 Ouderdomme van deelnemers

Deelnemers is versoek om hulle ouderdomme aan te dui. Die data word in Figuur 4.1. aangetoon.

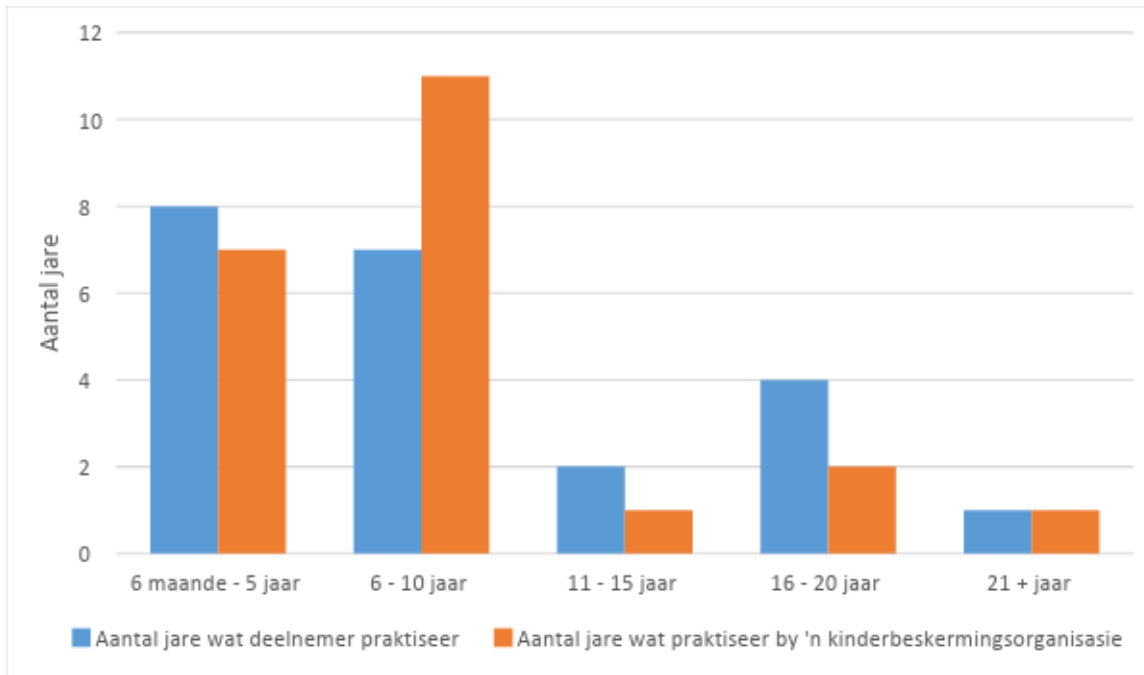
N=22 **Figuur 4.1: Ouderdomme van deelnemers**

Dit is duidelik uit Figuur 4.1. dat die meerderheid (13=59%) van die deelnemers tussen die ouerdom van 31 en 50 jaar is. Deelnemers werk dus al meer as agt jaar in die praktyk van kinderbeskermingsdienste. Verder kan daar gesien word dat sewe (32%) deelnemers tussen die ouderdomskategorie van 20 en 30 jaar val. Daar is twee (9%) deelnemers wat tussen die ouerdom van 41 en 50 jaar oud is. Daar is geen (0%) deelnemers wat bo die ouerdom van 61 jaar oud is nie.

Die bevinding dat die meerderheid deelnemers ouer as 31 jaar is, is teenstrydig met die bevindinge van 'n onlangse Suid-Afrikaanse studie wat bevind dat meer as die helfte van die maatskaplike werkers wat by kinder- en gesinsorgorganisasies dienste lewer, aangedui het dat hul tussen een tot vyf jaar ervaring in die praktyk het (Van der Veen, 2014:72; Pretorius, 2017). In hierdie ondersoekgroep word kinder- en gesinsorgdienste, wat kinderbeskermingsdienste insluit, hoofsaaklik deur ouer en meer ervare maatskaplike werkers in Suid-Afrika gelewer. Hierdie werkers het alreeds 'n professionele aanvoeling oor kinderbeskerming en beskik ook oor die nodige vaardighede vir die identifisering van risiko's van gesinne en of verwydering noodsaaklik is al dan nie.

4.3.1.2. Ervaring in die praktyk en by 'n kinderbeskermingsorganisasie

Deelnemers is versoek om hul aantal jare wat hulle praktiseer en by 'n kinderbeskermingsorganisasie werksaam is, aan te dui. Hierdie data word in Figuur 4.2. aangedui.

N=22 ***Figuur 4.2: Aantal jare ervaring in praktyk en by 'n kinderbeskermingsorganisasie***

- **Aantal jare wat deelnemer praktiseer**

Volgens Figuur 4.2. het agt (36%) van die deelnemers slegs ses maande tot vyf jaar ervaring in die praktyk. Sewe (32%) deelnemers het ses tot 10 jaar ervaring in die praktyk. Figuur 4.2. dui ook aan dat twee (9%) deelnemers ervaring van tussen 11 en 15 jaar in praktyk het. Vier (18%) deelnemers het tussen 16 en 20 jaar ervaring in die praktyk. Die meeste deelnemers het dus meer as ses jaar praktykervaring.

- **Aantal jare wat deelnemer praktiseer by 'n kinderbeskermingsorganisasie**

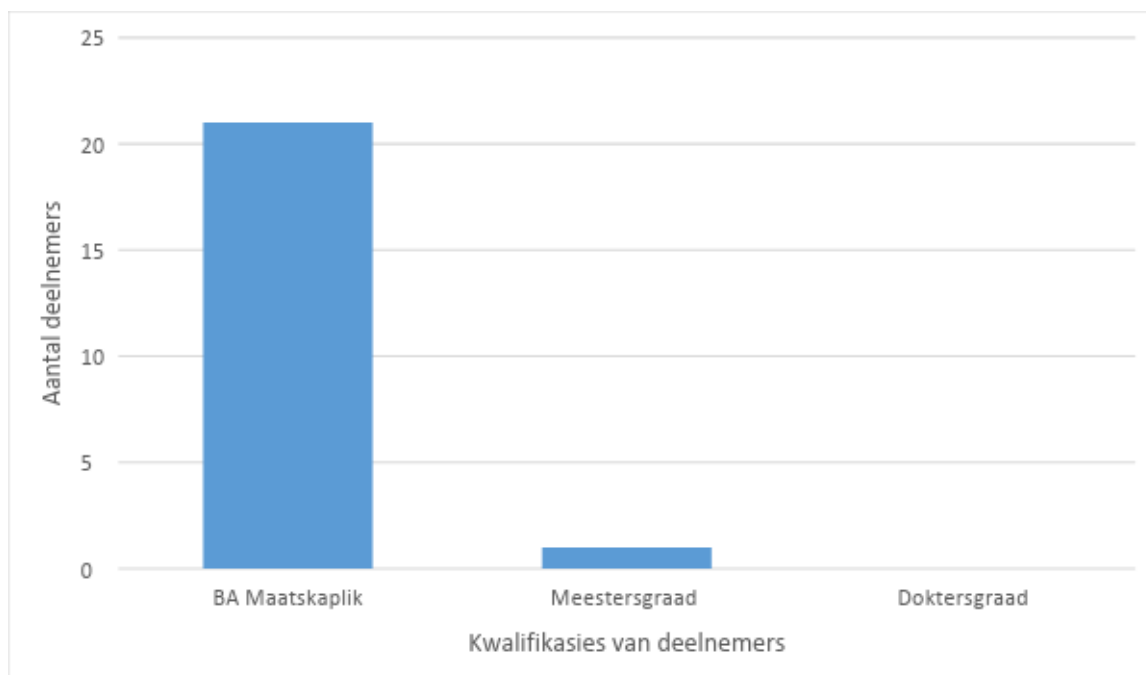
Volgens Figuur 4.2. het sewe (32%) deelnemers ervaring tussen ses maande en vyf jaar by 'n kinderbeskermingsorganisasie. Elf (50%) van die deelnemers het ses tot 10 jaar ervaring by 'n kinderbeskermingsorganisasie. Verder het 'n enkele (4%) deelnemer 11 tot 15 jaar ervaring by 'n kinderbeskermingsorganisasie. Slegs twee (9%) deelnemers het tussen 16 en 20 jaar ervaring by 'n kinderbeskermingsorganisasie. Een (4%) deelnemer het meer as 21 jaar ervaring by 'n kinderbeskermingsorganisasie.

Hierdie data is teenstrydig met ander Suid-Afrikaanse navorsers, soos Strydom (2010) en Pretorius (2017) wat in hul studies bevind het dat jong en onervare maatskaplike werkers met minder as vyf jaar werksondervinding, by die meeste kinderbeskermingsorganisasies is. Dit is dus positief dat die meeste deelnemers in hierdie studie, meer as vyf jaar ervaring in die

kinderbeskermingsveld het aangesien ervaring voordelig is by die lewering van kinderbeskermingsdienste, waar die aard van die werk krisisgedrewe is.

4.1.3.3. Kwalifikasies van deelnemers

Deelnemers is gevra om hul hoogste kwalifikasie aan te dui. Die data word in Figuur 4.3. aangedui:

N=22 ***Figuur 4.3: Kwalifikasies van deelnemers***

Vanuit Figuur 4.3. is dit duidelik dat 21 (95%) deelnemers oor 'n B.A. of B. Maatskaplik (vier jaar) kwalifikasie beskik. 'n Enkele (4%) deelnemer het 'n meesters kwalifikasie verwerf. Literatuur dui aan dat gespesialiseerde, hoë kwaliteit opleiding en onderrig uiters belangrik is vir maatskaplike werkers wat beskermingsdienste aan kwesbare gesinne lewer (Devaney, 2015:224).

4.3.1.4 Indiensopleiding in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Deelnemers is versoek om aan te dui of hul spesifieke indiensopleiding oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ontvang het. Die data word in Tabel 4.1. weergegee.

Tabel 4.1: Indiensopleiding in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Tema 1: Indiensopleiding in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
Geen opleiding ontvang in organisasie	Slegs opleiding op universiteit ontvang	“Nee, <u>net by die university</u>, ja net by die universiteit.” “Net die <u>opleiding</u> wat ek gedoen het tydens my 4 jaar (ok, niks ekstra nie), nee.”
Opleiding ontvang in organisasie	Algemene opleiding binne organisasie ontvang	“Assessing ok, o no <u>I went to last year a course at the head office</u>, Juanita, hmmm, she did a three-day course, hmmm, <u>case work, ja die admin</u> and how you ja, <u>how you best handle cases</u> and some of the <u>tools you could use when assessing the child and the situation.</u>” <i>Assesering ok, nee ek is laasjaar na 'n kursus by hoofkantoor, veldwerk gedoen en admin, en hoe om die sake beste te hanteer, en van die hulpmiddels wat jy kan gebruik as jy die kind en die situasie assesser.</i> “Ons het die <u>assesseringskursusse</u> gehad toe ek begin werk het, hmmm 2010, ja dit was die <u>organisasie se kursus</u>. Dis maar oor die <u>algemeen oor die assesseringstools wat daar is</u>, hoe mens dit implementeer.”
	Spesifieke opleiding buite organisasie ontvang	“<u>ACVV risk assessment workshop gehad</u>. Drie dae kursus in die Paarl. Ons het gekyk hoe om die vorm in te vul, om na die <u>sterktes van die kliënte</u> te kyk hmmm, nou moet ek mooi onthou die sterktes van die kliënte te kyk, hmmm om mooi te kyk na die terme so die risk as jy nou na die vorm kyk na die <u>risk assessment</u> se dit bv hmmm as jy nou van neglect om meer te gaan kyk wat se die hmmm wat is neglect eintlik om nie net om jou eie afleidings wat jy dink is dit.” “<u>ACVV het namens die Departement Maatskaplike Werk in ons streek opleiding oor risiko-assesering gedoen</u>. Ek kan nie spesifiek onthou waaruit die kursus bestaan het nie, <u>maar dit het meestal gefokus op wat is 'n risiko</u>, en dan oor <u>veiligheidsassessering</u> en hoe om getalle by mekaar te tel om te sien of dit 'n risiko is of nie.”

1. Geen opleiding ontvang in organisasie

Die **eerste sub-tema** wat vanuit hierdie studie na vore gekom het, is dat **geen opleiding** oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste in die organisasie ontvang is nie. Die enigste **kategorie** wat deur enkele deelnemers onder hierdie sub-tema aangedui is, is dat daar slegs op **universiteit opleiding** oor assessering ontvang is.

2. Opleiding ontvang in organisasie

Die **tweede sub-tema** wat uitgelig is, is dat **opleiding in die organisasie** ontvang is. Hierdie sub-tema is verder in twee kategorieë verdeel.

Die **eerste kategorie** is deur ongeveer 'n vierde van die deelnemers bevestig wat verduidelik het dat hulle algemene **opleiding oor assessering ontvang het binne hul organisasie**. Die kursus wat aangebied was, was 'n algemene kursus wat gefokus het op administratiewe take van 'n geval asook hoë verskillende gevalle geprioritiseer word. Laastens het die kursus gefokus op die implementering van hulpmiddels tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

In die **tweede kategorie** in hierdie sub-tema het etlike van die deelnemers aangedui dat **opleiding oor assessering buite die organisasie ontvang** is. Deelnemers het aangedui dat die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling in samewerking met 'n ander kinderbeskermingsorganisasie 'n risiko- en veiligheidsassesseringswerkwinkel aangebied het, wat hoofsaaklik op die identifisering van risiko's gefokus het.

Dit wil voorkom asof 'n beperkte aantal deelnemers spesifieke opleiding oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ontvang het. Daar blyk ook 'n gebrek te wees aan deurlopende opleiding oor assessering. Hierdie resultate is teenstrydig met literatuur, wat aandui dat maatskaplike werkers gespesialiseerde opleiding moet ontvang wanneer daar met kwesbare gesinne gewerk word (Pölkki *et al.*, 2012:120).

4.3.2. INTERNASIONALE, STREEKS- EN NASIONALE (SUID-AFRIKAANSE) BELEID EN WETGEWING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Die lewering van kinderbeskermingsdienste in 'n land is sterk geanker in internasionale en plaaslike beleid en wetgewing. Daarom word daar in hierdie afdeling hoofsaaklik op die beleid en wetgewing (internasionaal en nasionaal) waarmee deelnemers vertrou is by die lewering van kinderbeskermingsdienste, gefokus.

4.3.2.1. Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste

Deelnemers is gevra om aan te dui met watter beleid en wetgewing hulle vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

In Tabel 4.2. word sub-temas sowel as kategorieë wat na vore gekom het, uiteengesit.

Tabel 4.2: Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste

Tema 2: Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
1. Internasionale beleid	• Den Haag Konvensie • VNKRK (UNCRC)	“Kyk hier die <u>internasionale wetgewing sal net in plek kom wanneer jy met hmmm, dingese werk met buitelandse kinders werk, die Hague Convention en dan ook die UN.</u>” “Is mos net daai <u>Hague Convention</u> as dit mos kinders is wat mos nou nie van Suid-Afrika is nie, maar ek het nog nie eintlik te doen gehad met sulke soort gevalle nie.”
2. Suid-Afrikaanse wetgewing	• Kinderwet 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007 en spesifieke artikels en regulasies	“Ja, die <u>Kinderwet, die meeste Artikel 151 ...150, kyk dit is mos die hmm, kriteria van, as die kind verwyder moet word.</u>” “<u>Kinderwet, Artikel 151 en die beginsels in die Kinderwet, die beste belang van die kind, altyd.</u>”
3. Suid-Afrikaanse beleidsdokumente	• Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)	“Die Kinderwet en die <u>Witskrif.</u>” “Daar is die <u>Witskrif.</u>”

4. Organistatoriese beleid	• Interne beleidsdokumente	“... die <u>kinderbeskermingsorganisasie se beleid</u>. Ons het al opleiding daarvoor gehad.” “Ons gebruik die Kinderwet en dan die <u>organisasie se beleide</u>.”

1. Internasionale beleid

Die **eerste sub-tema** wat na vore gekom het is die **internasionale beleid** waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Daar was enkele deelnemers wat kennis gedra het van internasionale beleid soos, die **Den Haag- Konvensie**, asook die **Verenigde Nasies se Konvensie op die Reg van die Kind (VNKRK)**. Die deelnemers kon nie die beleidsdokumente soos die Afrika Handves van die Reg op die Kind (AHRWK) identifiseer nie. Deelnemers was ook vaag oor die beleidsdokumente wat hulle wel geïdentifiseer het.

Dit bevinding dat deelnemers oor beperkte kennis van internasionale beleid en wetgewing beskik is kommerwekkend, omdat Suid-Afrika se Handves van Menseregte (Hoofstuk 2 in die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 108 van 1996) asook die Kinderwet 38 van 2005 soos gewysig 41 van 2007 gebaseer is op die Verenigde Nasies se Konvensie op die Regte van die Kind (VNKRK) (1989) asook die Afrika Handves van die Regte van Kinders (AHRWK). Suid-Afrika se regering het albei hierdie internasionale beleidsdokumente onderteken om toe te sien dat kinders se regte in Suid-Afrika beskerm word (Unicef, 2012).

2. Suid-Afrikaanse wetgewing

Die **tweede sub-tema** wat na vore gekom het en wat deur al die deelnemers bevestig is, is dat deelnemers hoofsaaklik vertrouwd is met **Suid-Afrikaanse wetgewing**. Die enigste **kategorie** wat uitgelig is, is die **Kinderwet, soos gewysig, en spesifieke artikels en regulasies**, waarmee deelnemers vertrouwd was. Die meeste deelnemers het ook aangedui dat hul vertrouwd is met spesifieke artikels, soos artikel 150 en 151, tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Deelnemers het ook aangedui dat regulasie 7, die beste belang van die kind, ten alle tye toegepas word.

Dit blyk dat die maatskaplike werkers hoofsaaklik die Kinderwet, soos gewysig, benut by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Suid-Afrikaanse literatuur (Patel, 2015; Spies, 2017) ondersteun hierdie bevinding en dui aan dat die gebruik van regulasie 7, die beste belang van die kind, ten alle tye toegepas word tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die Kinderwet, soos gewysig, bied dus wel riglyne en struktuur by die beskerming van kinders, tydens kinderbeskermingsdienste.

3. Suid-Afrikaanse beleidsdokumente

Die **derde sub-tema** wat na vore gekom het, is dat enkele deelnemers vertrouwd is met **Suid-Afrikaanse beleidsdokumente**. Die enigste **kategorie** wat in hierdie sub-tema na vore gekom het is dat deelnemers met die **Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)** vertrouwd is alhoewel deelnemers nie daarvoor uitgebrei het nie.

Die deelnemers het nie verwys na die Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (2013) of die Witskrif vir Gesinne (2012) nie. Die benutting van die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) is belangrik tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, aangesien hoofstuk sewe en agt veral op die herstrukturering van die maatskaplike diensleweringstelsel fokus en seksie een in hoofstuk agt ook programme, riglyne, en aanbevelings bied met die fokus op kwesbare gesinne en kinders (Hersiende Witskrif vir Maatskaplike Welsyn, 1997).

Die feit dat deelnemers veral nie met die Witskrif vir Gesinne (2012) vertrouwd is nie, benodig aandag. Die Witskrif vir Gesinne (2012) het ontstaan aangesien die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) die gesin se regte en verantwoordelikhede geïgnoreer het en meer op individue en hul probleme gefokus het (Witskrif vir Gesinne, 2012: 7). Daarom is die Witskrif vir Gesinne (2012) saamgestel om gesinne as 'n eenheid te beskerm en te versterk sodat al die gesinslede optimaal kan ontwikkel (Witskrif vir Gesinne, 2012: 9). Deelnemers behoort dus onder andere vertrouwd te wees met hierdie beleidsdokument. Voorts beskik deelnemers slegs oor beperkte kennis van Suid-Afrikaanse beleidsdokumente soos die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997).

4. Organistoriese beleid

Die **vierde sub-tema** wat uitgelig is, is dat deelnemers **organistoriese beleidsdokumente**, benut. Die **kategorie** wat na vore gekom het, is dat **interne beleidsdokumente** benut word. Deelnemers het aangedui dat hul vertrouwd is met die interne beleidsdokumente van die organisasie en dat hul dit toepas.

4.3.2.2. Beste belang van die kind (Artikel 7, Kinderwet, 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007)

Die beste belang van die kind beginsel is belangrik in die assesseringsfase by die lewering van kinderbeskermingsdienste, aangesien hierdie beginsel benut word in besluitneming oor die verwydering van die kind, al dan nie. Deelnemers is gevra om hulle begrip te verduidelik ten opsigte van die beste belang van die kind. In Tabel 4.3 word die data wat bekom is, voorgestel.

Tabel 4.3: Begrip van die term beste belang van die kind

Tema 3: Begrip van die beste belang van die kind		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
Bepaal die beste belang van die kind	Fokus op die kind	“Jy kyk mos wat die <u>beste belang van die kind</u> gaan wees, en nie noodwendig die ouers of enige iemand anders nie, <u>waar die kind die beste gaan baat in ’n plasing.</u>” “Ek sal daarna kyk, <u>heel eerste die kind se veiligheid</u>, en die <u>kind se onmiddellike behoeftes</u> en die <u>kind se emosionele behoeftes.</u>”
	Kind se binding met die ouers	“Natuurlik, hoe is die <u>binding tussen die kind en die biologiese ouers.</u>” “Beste belang van die kind want <u>is daar ’n band tussen die kind en ouers of nie</u>, dit sal ook die alternatiewe plasing en herening beïnvloed.”

1. Bepaal die beste belang van die kind

Die enigste **sub-tema**, wat geïdentifiseer is, is dat deelnemers aangedui het dat hulle **bepaal wat die beste belang van die kind** is. Die **eerste kategorie** wat navore gekom het was die **fokus op die kind**. Die deelnemers het almal op verskillende aspekte ’n siening oor die beste belang van die kind, uitgelig, soos byvoorbeeld om ondersoek in te stel oor waar die beste plasing vir die kind gaan wees. Hoofstuk 1 van die Kinderwet, soos gewysig, behandel die beste belang van die kind en bepaal dat die belang ten alle tye eerste geplaas moet word tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Dit was ook beduidend dat die deelnemers dit korrek verstaan het en as ’n riglyn wat by die lewering van kinderbeskermingsdienste gebruik moet word.

Die tweede kategorie het op die kind se binding met die ouers gefokus. Etlke deelnemers het die binding tussen die ouers en kind as belangrik beskou tydens die toepassing van die beste belang van die kind beginsel. Artikel 7 bied riglyne waarop daar gefokus moet word wanneer maatskaplike werkers op die beste belang van die kind moet fokus, onder andere moet daar gefokus word op die ouer-kind verhouding, die fisiese en emosionele behoeftes van die kind, asook die kind se reg om in 'n stabiele gesin versorg te word. Dit is ook beduidend uit deelnemers se onderhoude dat die beste belang van die kind verskillend geïnterpreteer en prakties uitgeoefen word, soos byvoorbeeld om te fokus op die kind en die ouers se band of verbintenis met mekaar. Laasgenoemde stem ook ooreen met bestaande literatuur (Samsonsen & Turney, 2017: 116).

4.3.2.3. Sorg en beskerming van 'n kind

Artikel 150(1) in hoofstuk 9 van die Kinderwet, soos gewysig, verskaf 'n streng riglyn vir alle Suid-Afrikaanse maatskaplike werkers wanneer 'n kind sorg en beskerming benodig en dus verwyder moet word. Deelnemers is gevra om aan te dui wat hul begrip is van die terme “sorg” en “beskerming” tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Tabel 4.4. sit deelnemers se begrip van sorg en beskerming uiteen.

Tabel 4.4: Begrip van die terme “sorg” en “beskerming”

Tema 4: Begrip van die terme “sorg” en “beskerming”		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
1. Begrip van “sorg van die kind”	Fisiese en emosionele versorging van die kind	“Hmmm, sorg en beskerming, natuurlik hoe die kind <u>versorg</u>, watter <u>liefde</u>, met watter entoesiasme, <u>watter belange</u>, <u>dra jy die kind op jou hart</u>, en met watter <u>gevoel versorg jy die kind</u>, <u>liefde</u>, <u>ondersteuning</u> wat die kind het en nie kry by sy biologiese ouers of haar biologiese ouers nie.” “Dat 'n kind nie mishandel word nie dat die kind versorg met betrekking tot sy <u>daaglikse versorging</u>, <u>genoegsame kos</u> het, <u>geboorte geregistreer</u> is en dat hy deelneem in <u>skoolopleiding</u>.”

2. Begrip van “beskerming van die kind”	• Fisiese veiligheid in huishouding en omgewing	‘Beskerming is om te kyk dat daar wel na die <u>kind se veiligheid gekyk</u> word, hmm daar moet seker gemaak word dat daar die kind se <u>veiligheid beskerm en welstand</u> en sy <u>behoefte voorsien</u> word, so <u>as ’n kind miskien mishandel word of verwaarloos word dan moet daarna gekyk word.</u>’ ‘Die beskerming is om te <u>verhoed dat die kind blootgestel word aan omstandighede wat hom of haar lewe in gevaarstel.</u>’

Vir doeleindes van hierdie studie is dit belangrik om aan te teken dat deelnemers almal die **begrip sorg en beskerming**, in twee aspekte verdeel het. Dit word vervolgens bespreek.

1. Begrip van “sorg van die kind”

Die **eerste sub-tema** wat deur die deelnemers uitgelig is, is die **begrip van “sorg van die kind”**. Die **enigste kategorie, fisiese en emosionele versorging van die kind**, is beskryf. Deelnemers het uitgelig dat daar in die kind se basiese behoeftes vervul moet word, soos byvoorbeeld ouerlike liefde en ondersteuning van die kind. Dit was duidelik dat deelnemers die begrip sorg en beskerming, voldoende verstaan en dit korrek toepas.

2. Begrip van “beskerming van die kind”

Die **tweede sub-tema** wat na vore gekom het was die, **begrip van “beskerming van die kind”**. Die **enigste kategorie** was dat deelnemers die **fisiese veiligheid in die huishouding en omgewing van die kind**, as belangrik geag het. Die meerderheid deelnemers het aangedui dat die kind fisies veilig moet wees in die huishouding, asook in die omgewing.

Die bevinding dat deelnemers vertrouwd was met die begrippe “sorg” en “beskerming” is belangrik, aangesien dié begrippe deurgaans in die Kinderwet, soos gewysig, as belangrik beskou word. Binne die Suid-Afrikaanse konteks stipuleer artikel 150 van die Kinderwet, soos gewysig, wanneer ’n kind sorg en beskerming benodig. Hierdie artikel bied ’n duidelike riglyn vir maatskaplike werkers om ’n oordeel te maak ten opsigte daarvan of ’n kind verwyder moet word of nie. Die deelnemers voer dus die Kinderwet, soos gewysig, se konsep van sorg en beskerming uit waar deelnemers fokus of die kind voldoende en beskikbare bestaansmiddele ontvang vir basiese versorging (Kinderwet, 2007:11).

4.3.2.4. Begrip van ouerlike regte

Beide die Witskrif vir Gesinne (2012:34) en die Kinderwet, soos gewysig, maak voorsiening vir ouers se regte, asook die beskerming van ouers se regte. Daar is by deelnemers verneem wat hulle begrip is van ouerlike regte by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Tabel 4.5: Begrip van ouerlike regte

Tema 5: Begrip van ouerlike regte		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
1.Ouers beskik oor regte	Reg tot toegang tot die kind	“Die ouers het die <u>reg tot toegang tot die kind, as die kind</u> nog in veiligheid is het hul steeds die <u>reg tot toegang</u>, hmm, kontak.” “Hulle het die <u>reg om kontak te hê met die kind</u>, daai is die een wat ons baie kyk, want al word hulle verwyder, hulle het <u>nog altyd die reg om kontak te hê.</u>”
	Nakom van ouerlike verantwoordelikhede	“Ja, hmm kyk want daar is mos artikel 22 en 23 wat die ouerlike regte stipuleer en <u>verantwoordelikhede</u> en of hulle dit nakom.” “En dan ook hul <u>verantwoordelikheid</u> is ook om te help met die kind <u>al is die kind in plek van veiligheid</u>. Dalk kan die <u>ouer die kind nogsteeds na die kliniek neem of sy klere was</u>. Die ouers moet nogsteeds deel van die <u>kind se lewe wees.</u>”
	Reg tot deelname aan die statutêre proses	“Ek <u>lig hul in oor die verwydering</u> en as hul nie tuis is nie, los ek ’n boodskap. Hul weet dan waar hul kind is.” “Ouers het ook die <u>reg tot gesinshereniging</u> en om nogsteeds te <u>besluit oor mediese aspekte.</u>” “Ja hulle het obvious die reg om te weet waar hul kinders is, as hulle nie ingevaar is nie, hmmm en ook ’n <u>reg om deel te wees van die proses van verwydering en waar die kind kan bly.</u>”

2.Ouers se regte word nie eerste gestel nie.	• Kind se regte geniet voorrang	“<u>Ouers het die reg om besluite te neem, maar ek kyk nie na die ouers se regte as ek kinders verwyder nie, die kind kom eerste.</u>” “<u>Ouers het regte, maar dit is laaste wat ek na kyk, die kind kom eerste, ek sal later kyk na die ouers.</u>”

1. Ouers beskik oor regte

Die **eerste sub-tema** wat uitgelig is, is dat **ouers oor regte beskik**. In die **eerste kategorie** het deelnemers op die feit gefokus dat **ouers die reg tot toegang tot die kind** het. Die meeste deelnemers het aangedui dat ouers oor die reg tot toegang tot hul kind na die verwydering van die kind beskik. Die deelnemers ag die ouer-kind interaksie as belangrik omdat ouers deel moet wees van die kind se daaglikse funksionering. Die ouers verbeur dus nie hul ouerlike regte wanneer 'n kind verklaar word as 'n kind wat sorg en beskerming benodig nie. Volgens die Grondwet van Suid-Afrika 108 van 1996 asook die Kinderwet 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007 en veral artikels 46 en 47, bepaal dat Suid-Afrikaanse burgers, dus ook ouers, oor regte beskik wat vervul moet word.

Die **tweede kategorie** het op die **nakom van ouerlike verantwoordelikhede** gefokus en is deur meer as die helfte van die deelnemers aangedui. Deelnemers voel sterk dat ouers nogsteeds verantwoordelikhede het om die kind te help versorg en om kontak met die kind te maak selfs na verwydering. Deelnemers se verduidelikings oor ouers se verantwoordelikhede is in ooreenstemming met die Kinderwet, soos gewysig. Kragtens artikel 151 is dit duidelik dat kinders verwyder kan word uit ouers se sorg indien ouers nie hulle verantwoordelikhede ten opsigte van kinders se versorging nakom nie.

Die **laaste kategorie** fokus op **ouers se reg tot deelname aan die statutêre proses**. Deelnemers het aangedui dat ouers ook die reg het om te weet waar die kind in 'n plek van veiligheid geplaas word. Deelnemers het ook aangedui dat ouers die reg het om 'n plek van veiligheid aan te wys vir die maatskaplike werker. Hierdie aspek is in lyn met die bepalinge van die Kinderwet, soos gewysig, omdat dit duidelik gestel word dat ouers die reg het om kontak met die kind te maak.

Die Witskrif vir Gesinne (2012) fokus ook daarop om gesinne te versterk en nie te laat verbrokkel nie (2012:6). Dit is belangrik om te weet dat alle Suid-Afrikaanse burgers kragtens die Handves van Menseregte in die Grondwet, oor regte beskik en dat daardie regte ten alle tye

gerespekteer moet word. Indien dit nie gerespekteer word nie, kan wetlike stappe geneem word. Dit is dus uiters belangrik dat maatskaplike werkers ook die regte van ouers tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste respekteer.

Ander aspekte wat enkele deelnemers uitgelig het, was dat ouers regte beskik tot gesinsherenigingsdienste en met betrekking tot besluite wat oor die kind geneem is. Die feit dat die minderheid van die deelnemers hierdie aspek as belangrik beskou het, is insiggewend aangesien die Kinderwet, soos gewysig, die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) en die Witskrif vir Gesinne (2012) die eerste opsie duidelik stel, naamlik dat die kind na verwydering met die ouers herenig moet word, en dat dit die maatskaplike werker se verantwoordelikheid is om hierdie dienste te lewer. Die Kinderwet (Wet 41 van 2007) bied duidelike riglyne aan maatskaplike werkers, in terme van artikel 187, hoe gesinsherenigingsdienste gebied moet word, en die maatskaplike werker moet elke twee jaar terugvoering aan die kinderhof bied. Die Kinderwet, soos gewysig, maak dit ook duidelik, dat indien 'n kind verwyder is en in alternatiewe versorging geplaas is, die ouers die primêre individue bly wat mediese besluite oor die kind mag neem. Die ouers verbeur dus nie hul ouerlike regte wanneer die kind verwyder word en in alternatiewe sorg geplaas word nie.

2. Ouers se regte word nie eerste gestel nie

Die **laaste** belangrike **sub-tema** wat uitgelig is deur meer as die helfte van die deelnemers was dat **ouers se regte nie eerste gestel word nie**. Die **kategorie** was dat **die kind se regte voorrang geniet**. Deelnemers het genoem dat ouers oor regte beskik, maar dat kinders se regte eerste gestel word en hierdie regte tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste aandag geniet. Dit is teenstrydig met Suid-Afrikaanse wetgewing soos die Kinderwet 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007 en veral artikels 46 en 47, wat spesifiek ouers se regte identifiseer.

4.3.2.5 Benutting van teoretiese perspektiewe tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste

Deelnemers is gevra om te beskryf watter teoretiese perspektiewe hul benut tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Tabel 4.6 illustreer die data.

Tabel 4.6: Benutting van teoretiese perspektiewe tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste

Tema 6: Benutting van teoretiese perspektiewe tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	Narratiewe
1. Ekologiese perspektief word benut	“...<u>die ecological perspective</u>. Alles het ’n impak op mense community het ’n impak, extend family, alles het ’n impak op mense, <u>mense raak nie so nie na al die sisteme, dit raak nie oornag so nie.</u>” “Ja, natuurlik die <u>ekologiese raamwerk</u>, die hele omgewing, ja die <u>mikro, die makro en die meso en ja want dit beïnvloed die mense se lewens en hoe mense reageer op sekere dinge.</u>” “Ek kyk wel na die <u>ekologiese perspektief</u>. Ja, ja ek kyk na die eco-map. Daai val vir my in, ek gebruik daai saam van die hulle sterktes het... en hulle familie soos wat ek gesê het, ek vra eers <u>watter support is daar in die gemeenskap, familie en al daai.</u>”
2. Ontwikkelingsfases van die kind	“... daai mylpale van <u>Erikson</u>, yes yes, yes” “... maar ons maak gebruik van die ja en die sisteem teorie en die <u>ontwikkelingsfases.</u>”
3. Sterkte perspektief	“Ja, <u>sterkte perspektief</u>, want ons hou altyd die omgewing en alle rolspelers ook in ag. <u>Alle mense het sterktes.</u>” “Ja, ek gaan <u>kyk na sterkte</u>, familie as ek dit doen gaan kyk en na die <u>familie wat se sterktes is daar in die familie</u>, hmmm.”
4. Onseker oor of hulle teoretiese perspektiewe benut	“<u>Nee</u>, nie wat ek van weet nie, maar die supervisor praat altyd van ’n raamwerk, ek weet nie nou nie.” “<u>Nie regtig nie</u>, soms kyk ek na literatuur, maar nie een spesifiek nie.”

1. Ekologiese perspektief word benut

Die eerste sub-tema wat gedentifiseer is, is dat deelnemers die **ekologiese perspektief benut**. Enkele deelnemers kon die korrekte vlakke van die ekologiese perspektief beskryf, asook op watter aspekte van die vlakke hulle fokus, tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Die bevinding dat slegs enkele deelnemers die ekologiese perspektief tydens dienslewering benut, is in teenstelling met literatuur wat die belangrikheid van die integrasie van die ekologiese perspektief tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste bevestig, aangesien

hierdie perspektief die interaksie tussen die individu en die omgewing bestudeer en ook die geleentheid bied om 'n holistiese beeld te vorm van die gesin (Bronfenbrenner, 2005:12). Vanuit 'n ekologiese perspektief word daar verder geargumenteer dat verandering slegs meegebring kan word deur intervensie met die kind, die versorger, die kind en versorger, die biologiese gesin, en selfs die verskillende maatskaplike werkers wat by die kind betrokke is (Johnson & Yanca, 2010:8,12; Coman & Devaney, 2011:49; Böning & Ferreira, 2013:522).

2. Ontwikkelingsfases van die kind

Die **tweede sub-tema** wat navore gekom het is dat die **ontwikkelingsfases van die kind** benut word in dienslewering. Deelnemers het aangedui dat literatuur rakende die ontwikkelingsfases van die kind belangrik is wanneer kinderbeskermingsdienste gelewer word, aangesien die ouderdom van die kind asook die ontwikkelingsfase van die kind in ag geneem word tydens assessering. Hierdie bevinding bevestig literatuur wat aandui dat die ontwikkelingsfases van die kind (Erikson) uiters belangrik is tydens assessering omrede die ontwikkelingsfases die emosionele, sosiale en kulturele aspekte wat die kind se ontwikkeling kan beïnvloed, in ag neem (William, 2011). Dit is belangrik om te assesser in watter ontwikkelingsfase elke gesinslid is. Compton et al., (2005:354) argumenteer ook dat indien die ontwikkelingsfases van gesinslede nie geassesseer word nie, die probleem nie opgelos kan word nie, aangesien elke ontwikkelingsfase die probleem kan skep of beïnvloed.

3. Sterkte perspektief

Die **derde sub-tema**, wat navore gekom het, is dat deelnemers die **sterkte perspektief** tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste benut. Deelnemers het verduidelik dat almal oor sterktes beskik, maar dat dit soms moeilik is om die ouers se sterktes te identifiseer tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Literatuur bevestig dat maatskaplike werkers die sterkte perspektief moet benut wanneer daar met kwesbare gesinne gewerk word (Saleebey, 2006:198) en dat dit met assessering aangewend moet word ten einde 'n holistiese beeld van die gesin te kry (Wilson et al, 2008; Zastrow, 2003).

4. Onseker oor of hulle teoretiese perspektiewe benut

Met die **laaste sub-tema** het enkele deelnemers uitgelik dat hul **geen teoretiese uitgangspunt** tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste benut nie, hulle het deurgegee dat hulle soms literatuur in ag neem, maar geen spesifieke literatuur nie. Tydens die verwerking van die

data is opgelet dat maatskaplike werkers wat vir 'n langer tydperk reeds in die praktyk werk, minder vertrouwd is met teoretiese perspektiewe. Daar was ook opgemerk dat die jonger en onervare maatskaplike werkers meer vertrouwd is met die teoretiese perspektiewe.

4.3.3 DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGS-DIENSTE

Assessering is 'n belangrike fase in die lewering van kinderbeskermingsdienste en behels die insameling van inligting om besluite oor die probleem te neem en wat gedoen gaan word om die probleem aan te spreek (Milner & O'Byrne, 2009:65)

4.3.3.1. Beskrywing van assessering

Deelnemers is gevra om die term "assessering" te beskryf. Tabel 4.7. gee die sub-tema en narratiewe van die deelnemers weer.

Tabel 4.7. Beskrywing van assessering

Tema 7: Beskrywing van assessering		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
1. Stappe van assessering	Implementering van die eerste stap in intervensie	"Dit is 'n groot woord, daar's baie goed gegaar. Dis <u>mos die begin</u>, in my eie woorde is dit nou die <u>eerste stap wat jy doen as jy nou enige aanmelding ontvang.</u>" "Ons kry 'n aanmelding en dan moet ons <u>eerste die ouers kontak en die aanmelding opvolg en eerste assesseer.</u>"
	Verken holistiese beeld van probleem/behoefte	"Om <u>holisties</u> na 'n geval <u>te kyk.</u>" "Dis is maar om hmmm, <u>holisties na die klient se omstandighede en situasie te kyk</u> en ja die <u>gemeenskap waar hulle woon, die gesinsopset.</u>"
	Benut assessering vir besluitneming oor verdere dienslewering	"Ek assesseer en <u>besluit dan vir verdere vroeë intervensie.</u>"

		“Assessering is om die situasie te ondersoek en <u>dan te besluit</u> oor verwydering of nie.”
2. Onseker oor wat assessering behels	Sukkel om te beskryf	“Hmmm, <u>ek weet nie eintlik nie</u>, ek doen dit maar outomaties, kan dit nie in woorde verduidelik nie.” “<u>Weet nie hoe om dit te verduidelik assessering nie</u>, jy doen dit maar van die begin af.”
3. Uitdagings ten opsigte van die deurvoer van assessering	Gebrek aan tyd en krisis-bestuur beïnvloed implementering	“Dit sou goed gewees het om te kan assesseer, maar ons het <u>nie die tyd nie</u> en hoe moet ons dit doen.” “Hmmm ... ons verwys assesserings na eksterne bronne omdat ons <u>altyd krisis het en dit nie kan doen nie</u>.”

1. Stappe van assessering

Die **eerste sub-tema** wat uitgelig is, is die **stappe van assessering**. Die **drie kategorieë** wat deur die meeste deelnemers geïdentifiseer is, is die **implementering van die eerste stap in intervensie, om die holistiese beeld van probleem/behoefte te verken**, en om **assessering te benut vir besluitneming oor verdere dienslewering**. Al die deelnemers het aangedui dat assessering die eerste stap is wat hulle toepas na 'n aanmelding. Dit het ook navore gekom dat deelnemers holisties assesseer om die gesin se omstandighede en situasie te verstaan. Verder benut hul die assessering om verdere intervensie te identifiseer. Deelnemers se verduideliking van assessering asook die stappe wat hulle volg is dienooreenkomstig bestaande literatuur (Compton et al., 2005).

2. Onseker oor wat assessering behels

Die **tweede sub-tema** wat uitgelig is, is dat daar **onsekerheid is oor wat assessering behels**. Die **enigste kategorie** was dat deelnemers **sukkel om die begrip assessering te beskryf**. Sommige deelnemers het dit moeilik gevind om die begrip te verduidelik en het genoem dat hul dit outomaties toepas, maar kon ook nie enige stappe verduidelik nie. Daar kan dus afgelei word dat deelnemers 'n gebrek het aan voldoende literatuur tydens die uitvoer van assessering. Dit is teenstrydig met literatuur wat sterk argumenteer dat effektiewe

assessering gebaseer word op teoretiese perspektiewe, soos die ekologiese perspektief, wat holisties op die gesin fokus (Bronfenbrenner, 2005).

3. Uitdagings ten opsigte van die deurvoer van assessering

Deelnemers het in die **sub-tema uitdagings ten opsigte van die deurvoer van assessering**, bespreek. Die aspekte wat uitgelig is in dié **kategorie is, gebrek aan tyd, en krisisbestuur wat implementering van assessering beïnvloed**. Deelnemers het ook genoem dat assessering in beginsel 'n goeie teoretiese aspek is, maar dat dit nie altyd moontlik is om dit prakties uit te voer tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste nie, as gevolg van beperkte tyd en krisisbestuur. Hierdie uitdagings wat die maatskaplike werker tydens assessering moet hanteer sal later bespreek word.

Dit is wel positief dat al die deelnemers die begrip van assessering in die kinderbeskermingskonteks kon beskryf en dit as belangrik ag. Navorsing toon dat assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste gedryf word deur wetgewing en beleid aangesien kinders se lewens in gevaar verkeer (Milner & O'Byrne, 2009:183). Studies oor assessering beskryf hierdie begrip as die eerste taak in die hulpverleningsproses, en verdere intervensie sal op die assesseringsinligting gebaseer word. Ander teoretiese omskrywings van assessering is dat dit deurlopend geskied en holisties van aard is om die hele gesin te ondersteun. Die deelnemers se beskrywings van die begrip, assessering, word deur literatuur ondersteun.

4.3.3.2. Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Protokol word deur Odendal en Gouws (2005:897) beskryf as gebruikelike voorskrifte en reëls van behandeling of intervensie in die maatskaplike werkproses. Die doel van 'n protokol is om 'n standaard riglyn vir maatskaplike werkers te bied ten einde assesserings uit te voer. Die voordeel van protokol by die lewering van kinderbeskermingsdienste is dat 'n standaard gehandhaaf word en dat maatskaplike werkers nie verskillende wyses gebruik om die gesin te assesser nie. Deelnemers is daarom gevra om die protokol wat hul volg by die lewering van kinderbeskermingsdienste te beskryf. Tabel 4.8. illustreer die deelnemers se terugvoer.

Tabel 4.8. *Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste*

Tema 8: Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
1. Benut Departement Maatskaplike Ontwikkeling se protokol	Risiko-assessering word uitgevoer	“Die <u>risk assessment</u>, ek volg maar daai een.” “Assessering doen soos in die beleid staan dan die vormpie aftick, die <u>risk assessment</u> moet hulle doen.”
	Veiligheidsassessering word uitgevoer	“Ons het mos die <u>safety in daai learner manual</u> is wat ons gebruik. En ja dan het ons daai dis wanneer ons vorm 22 kry dan volg ons nou die ding.” “Weet om die eerste ding te <u>bepaal is die kind se lewe of kind nou so in gevaar dat die kind beveilig moet word</u>, dan kyk jy mos of die <u>protective measures</u> wat daar is in die kind se lewe, wat miskien dan maak dat die kind daar moet bly, maar wat moet ek nou in plek sit om die kind te verwyder.”
	Konsensusgebaseerde assessering word uitgevoer	“Hmm ons volg ’n protokol as dit nou soos nou die child protection dan is nou sekere assesserings wat gedoen moet word die <u>safety acturarial en daai konsensus</u> op ’n latere stadium.” “Die risk assessment en dan die dokument waar ek die somme moet maak, die <u>konsensus</u> een.”

	Onseker oor die benutting van Departement Maatskaplike Ontwikkeling se protokol	“<u>Ek is nie seker hoe om die risk assessment te doen nie.</u> Ons het nie opleiding gekry nie. Ek het ook nie tyd vir die invul van die vorm nie.” “<u>Nee, ek het nie tyd nie</u> en my supervisor het opleiding gekry, maar ons het nie, sy het die vorms net gegee.”
2. Organisasoriese protokol word gevolg	Ontvang aanmelding en voltooi vorm 22	“Na die <u>aanmelding moet ’n vorm 22 ingevul word.</u>” “Dit hang af van die aanmelding, die <u>aanmeldingsblad</u> word ingevul of ’n <u>vorm 22</u> moet gegee word by die kantoor.”
	Volg op binne 24 uur met ’n tuisbesoek of kontak ouers	“Ons doen <u>soos beleid</u> staan, die aanmelding moet <u>binne 24 uur opvolg met ’n tuisbesoek doen</u> of met die <u>ouers praat.</u>” “<u>Ouers moet gekontak word vir ’n eerste onderhoud by die kantoor, binne 24 uur.</u> ’n <u>Tuisbesoek</u> moet ook gedoen word en inligting moet ingesamel word.”
	Assesseer en besluit oor die statutêre proses	“Wat is die <u>huidige situasie</u> en hoe moet dit wees of nie. <u>Bepaal die uitkoms.</u>” “Hmmm om ’n breër prentjie te kry om meer <u>in diepte prentjie te kry wat die situasie</u> is ja, en dan <u>verwyder jy die kind of nie.</u>”

3. Kinderwet (38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007)	Benutting van artikel 150 en 151, tesame met toepaslike regulasies	“Vir ons guide het die supervisor gesê gebruik jou Kinderwet kyk of daardie stappe hmmm die stappe <u>wat in 150</u> is die gronde wat daar is <u>kyk of enige van hierdie gronde van toepassing is op die kind</u> en daarna besluit jy is dit onmiddellike verwydering of kan jy voorkomend werk met die gesin.” “As dit gaan oor onmiddellike verwydering dan gaan jy mos kyk na die aspekte wat in die <u>Kinderwet</u> vir jou lei, soos die <u>kindermishandeling, kinderverwaarlosing op erge graad</u>. Dan begin ek juis by <u>vorm 39</u>, waar die kind 90 dae is nê, en vorm 36 en dan die ondersoek waar jy gaan kyk of ek al die inligting kry of mos nou ja akkuraat is ja, of ek die kind dan nou finaal gaan plaas.”
4. Geen protokol word gevolg	Deelnemers volg hul eie ontwerpte assesseringsprotokol	“Hmmm, die <u>organisasie het nie regtig een nie</u> ek dink, hmmm soos ek sê ek het my eie diskresie gebruik.” “<u>Ek het altyd my eie assessering opgestel</u>, ja ek sommer self. Dis maar ’n <u>vormpie wat ek opgestel</u> het dis amper soos ’n <u>background report tipe ding</u>, hoe lyk die huis, is daar kos in die kassies, hoeveel beddens is daar, hmmm komberse, daar buite ’n kraan, toilet, hoe lyk dit daai tipe van goed, meer diep in.”

1. Benut Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se protokol

In die **eerste sub-tema**, het die meerderheid van die deelnemers aangedui dat hul bewus is van die **Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se protokol** vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Hierdie **sub-tema** is in **drie kategorieë** ingedeel om deelnemers se respons te illustreer. In die **eerste kategorie, risiko-assessering word uitgevoer** het 'n aantal deelnemers aangedui dat hulle wel die risiko-assesseringsvorm voltooi.

Die deurvoer van 'n risiko-assessering is nie 'n individuele assesseringshulpmiddel nie, maar is die tweede stap van die assesseringsprotokol van die Departement Maatskaplike Ontwikkeling, wat bepaal of die risiko waaraan die kind blootgestel word weer gaan plaasvind of nie (Spies, 2017:672). Die risiko-assessering bestaan uit 'n aktuarieel- en konsensus-gebaseerde assessering wat die ernstigheidsgraad van die risiko bepaal (Wilson et al, 2008:118). Hierdie protokol is gebaseer op die Verenigde Nasies se assesseringsproses wat tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste toegepas moet word.

Die **tweede kategorie** wat uitgelig is, is dat etlike deelnemers aangedui dat hul die protokol van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se **veiligheidsassessering uitvoer**. Deelnemers kon nie die veiligheidsassessering omvattend verduidelik nie, en het slegs genoem dat daar vasgestel word of die kind veilig is of nie. Dit blyk dat slegs 'n klein aantal deelnemers die risiko-assesseringsvorm benut. Dit is egter onduidelik of alle werkers opgelei is om dit te benut (Spies, 2017:121).

Die deelnemers se respons ten opsigte van die benutting van die veiligheidsassessering is kommerwekkend aangesien literatuur (internasionaal en nasionaal) hierdie tipe assessering as die eerste stap in die assesseringsprotokol beskou en nie as 'n individuele tipe assessering nie (Spies, 2017:672; Wilson et al, 2008:479). Dit blyk dat die protokol van die Nasionale Departement van Maatskaplike Ontwikkeling nie korrek uitgevoer word nie. In 'n onlangse Suid-Afrikaanse studie word aangedui dat die veiligheidsassessering die belangrikste stap is aangesien dit bepaal of die kind in onmiddellike gevaar verkeer of nie en omdat dit die noodigheid vir verdere intervensie beplanning aandui (Spies, 2017: 672). Dit is hierdie assesseringsvorm wat bepaal of die maatskaplike werker die kind moet verwyder of nie.

In die **derde kategorie** het deelnemers aangedui dat hulle die **konsensus-gebaseerde assessering** van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se assesseringsprotokol, benut. Die Nasionale Departement van Maatskaplike Ontwikkeling het die assesseringsprotokol in drie stappe verdeel. Eerstens, word daar na die risiko-assessering gekyk, dan word die veiligheidsassessering voltooi, en laastens word die konsensus-gebaseerde assessering voltooi (Spies, 2017:45). Die assesseringsprotokol in die Verenigde Nasies is ook op hierdie drie stappe gebaseer. Geen deelnemer het die protokol van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling korrek identifiseer en beskryf nie. Dit wil voorkom asof deelnemers die protokol as drie individuele stappe beskou en nie as drie stappe wat op mekaar volg ten einde 'n goed ingeligte besluit oor die kind se verwydering al dan nie, te maak nie. Onlangse literatuur beklemtoon die belangrikheid van hierdie tipe assessering aangesien dit die maatskaplike werker help om gevalle te prioritiseer ten opsigte van risiko vlakke, asook beperkte hulpbronne vir dienslewering aan die gesin (Price-Robertson & Bromofield, 2011:1-2).

Die **vierde kategorie** wat uitgelig is, is dat deelnemers **onseker is oor die benutting van die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se protokol**. Verskeie deelnemers het aangedui dat hulle geen opleiding ontvang het oor die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste nie. Hulle het ook aangeduidat hulle nie tyd het om die protokol te benut nie. Dit is kommerwekkend aangesien die deelnemers die protokol moet aanwend om te besluit of kinders sorg en beskerming benodig, maar hulle het geen opleiding in die benutting daarvan ontvang nie. Deelnemers het aangedui dat hulle wel die vorms van die protokol ontvang het om toe te pas, maar dat hulle toesighouers/toesighouers die opleiding ontvang het.

Uit bogenoemde is dit duidelik dat daar onsekerheid bestaan by die deelnemers oor die protokol wat gevolg moet word. Dit bevestig ook dat daar nie 'n eenvormige protokol in Suid-Afrika bestaan nie. Assessering word dus nie eenvormig deurgevoer nie. Deelnemers kon die begrip “assessering” maklik omskryf, maar wanneer dit by die praktiese toepassing daarvan kom, is daar onsekerheid. Hierdie gevolgtrekking stem ooreen met Beckett (2010:26) wat in sy studies bevind het dat maatskaplike werkers nie die aard van assessering verstaan nie. Hy het bevind dat maatskaplike werkers tydens assessering by kinderbeskermingsdienste hul hande in die lug wil gooi, en dan aanmeld dat dit nie gedoen word nie, aangesien assessering te moeilik is.

In 2017 is opleiding aan organisasies gebied om die volgende protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste te volg, naamlik die voltooiing van 'n risiko-assesseringsdokument, veiligheidsassesseringsdokument, en konsensus-gebaseerde dokument in terme waarvan bepaal word of die kind sorg en beskerming benodig, en of die gesin voorkomende dienste moet ontvang. Tans is daar ook vorms 22 en 23, wat verpligtend is vir maatskaplike werkers om te voltooi tydens die assesseringsproses by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

2. Organistoriese protokol word gevolg

Die **tweede sub-tema** wat geïdentifiseer is, is dat **organistoriese protokol**, benut word. Die **kategorie** wat navore gekom het is die **ontvangs van 'n aanmelding en 'n vorm 22 wat voltooi moet word**. Die tweede stap van die protokol het in die **tweede kategorie** na vore gekom, naamlik dat deelnemers **binne 24 uur 'n tuisbesoek moet doen, of die ouers moet kontak om die aanmelding op te volg**. In die **laaste kategorie** blyk dit dat deelnemers die **situasie assesseer en dan 'n besluit oor die statutêre proses neem**.

Volgens bestaande Suid-Afrikaanse literatuur is dit duidelik dat daar nie slegs 'n enkele protokol vir die assessering vir kinderbeskermingsdienste bestaan nie en dat elke Suid-Afrikaanse kinderbeskermingsorganisasies hul eie protokol kan volg om kinders te assesseer. Dit kan daartoe lei dat die gesinne wat betrokke is by die assesserings verward raak tussen die verskillende organisasies asook die professionele individue, wat met verskeie tipes assesserings moet werk (Spies, 2015:672).

3. Kinderwet 38 van 2005, soos gewysig, 41 van 2007

Die **derde sub-tema** was dat die **Kinderwet soos gewysig**, deur deelnemers geïdentifiseer is as 'n protokol wat hul gebruik. Die **enigste kategorie** wat navore gekom het is dat deelnemers aangedui het dat hul gebruik maak van **artikels 150 en 151 as protokol vir assessering** by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Die Kinderwet, soos gewysig, kan beskou word as 'n vorm van assesseringsprotokol wat gevolg moet word om te besluit of die kind sorg en beskerming benodig. Artikel 151 van die Kinderwet, soos gewysig stel die vereistes waarop 'n kind sorg en beskerming benodig, maar spesifieke vereistes oor hoe om die assessering uit te voer, ontbreek. Die Kinderwet, soos gewysig bied wel 'n basiese riglyn aan maatskaplike werkers deur te stipuleer dat, indien

'n kind, moet die ouers asook die maatskaplike werker binne 24 uur van die aanmelding voor die voorsittende beampte van die Kinderhof verskyn (Kinderwet, 38 van 2005, soos gewysig 41 van 2007:135). Die proses is dan as volg; die voorsittende beampte neem 'n besluit of die kind sorg en beskerming benodig, indien wel word die kind in 'n plek van veiligheid geplaas vir 90 dae, waartydens die maatskaplike werker die ouers se omstandighede moet ondersoek. Die maatskaplike werker moet na hierdie assessering, 'n vorm 38 (Kinderhofverslag) indien waarna 'n finale besluit ten opsigte van die kind in alternatiewe plasing geneem word. In die afwesigheid van nasionale protokol, bied die Kinderwet, soos gewysig, wel riglyne wat benut kan word.

4. Geen protokol word gevolg

Daar was enkele deelnemers wat in **sub-tema vier** aangedui het dat hul **geen protokol vir assessering** by die lewering van kinderbeskermingsdienste benut nie. Die **kategorie** wat navore gekom het, is dat hul, hul **eie ontwerpte assesseringsprotokol volg**. Hierdie deelnemers se respons is kommerwekkend aangesien daar onsekerheid oor die toepaslikheid van hul eie ontwerpte protokol bestaan, en omdat dit blyk dat die organisasie(s) waarby hulle betrokke is, nie protokol het nie, of dat die maatskaplike werkers onbewus is van die bestaan van 'n protokol. Aangesien assesseringsmetodes wat by die lewering van kinderbeskermingsdienste in Suid-Afrika gevolg word van internasionale werkswyses, waar daar gestandaardiseerde assesseringsprotokol is wat stapsgewys uiteengesit is, verskil, is dit moontlik dat plaaslike organisasies is wat geen organisatoriese protokol het nie.

4.3.3.3 Benutting van verskillende assesseringsvorms by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Deelnemers is gevra om aan te dui watter vorms van assessering hul benut tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die verskillende assesseringsvorms is aan die deelnemers deurgegee en gedefinieer. Die data wat bekom is, word in Tabel 4.9. weergegee.

Tabel 4.9: Benutting van verskillende assesseringsvorme by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Tema 9: Benutting van verskillende assesseringsvorme by die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	Narratiewe
1. Vraagstellingsvorm (Rig vrae)	“Ja, ek gebruik dit. Ek sal <u>vra hoeveel bly in die huis</u>, waar werk die ene daai tipe van goedjies, die huislike omstandighede, en die werk, finansies, skoolgaande, drank, alkohol.” “Yes, ek wil gewoonlik bietjie van ’n agtergrond kry van die gesinnetjie, miskien hoe hulle gecope het voor ek en <u>vra nie direk nie</u>, maar ek probeer die uitfigure, hoe gebeur dit, en hoe hulle op die oomblik cope, hoe hulle voorheen gecope het, hoe hulle nou cope, watter support measures het hulle, wat doen hulle om hulle kinders veilig te hou, wat is hulle rol, en dan kyk ek gewoonlik na geboorte, daai tipe goedjies, want dit is baie belangrik.”
2. Prosedurele vorm (Benut vorms)	“Ja, daai is die eerste <u>onderhoudsvorm</u> wat ek gebruik, en dan het ons dit, en ’n <u>toestemmingsbrief</u> wat kliënte moet teken, dis vir inligting en dat ons inligting mag deel. En die <u>aanmeldingsblad</u>.” “Ja, <u>vorm 36</u>, en die <u>risk assessment vorm</u>.”
3. Narratiewe vorm (Vertel storie)	“Yes, gebruik dit veral by die <u>tieners om hul storie te vertel en ek vertel ook een</u>.” “Ek gee hulle kans om ook hul kant van die <u>storie te vertel</u>.”
4. Uitrustingsvorm (Bied inligting)	“Ek doen dit ja, ek doen dit miskien <u>om vir hulle reg te help as hulle bv vir my enige iets sê wat hulle beste verstaan en dan is dit nie die geval nie</u>, dan sou ek hulle reg help om te sê, maar nee, <u>die wet sê eintlik so en so en so... die Kinderwet sê eintlik so en so en so</u>, dit hang maar net af watter inligting hulle vir my gee of dit regtig feite reg is as dit nie reg is nie dan sal ek hulle reg help.

	<u>Ek bied ook inligting oor hoe hul die kind beter kan versorg en dissiplineer.”</u> “Ja, ek dink ja, want <u>mens gee tog vir hulle inligting wat hul dalk nie geweet het, soos die ouerleiding groepe wat hul kan bywoon</u> nie en dan reageer hulle daarop. Hmmm, soos sê nou maar soos vanoggend, ek weet ek mag nou nie, maar mens <u>gee</u> tog vir die mense <u>agtergrondinligting.</u>”
4.Risiko-assessering (Identifiseer risiko's)	“Ja, ek gebruik die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling se vorm om te bepaal of die kind 'n <u>risiko</u> loop.” “Yes, ja, so jy kyk na die situasie, hmmm, waar die kind is en as jy die kind gesien het en dan is daar soos 'n questionnaire <u>waar jy nou moet af tick om te sê jy het dit raak gesien jy het die nie raak gesien nie</u> en miskien as jy onseker is dan is daar 'n kolom, maar daar is <u>risiko's</u> en dat jy daarmee gaan saam werk, want daar moet jy jou <u>veiligheidsplan</u> daaraan heg. So gebaseer op die eerste onderhoudsvorm hmm, kan jy dit ook gebruik met die doelwitte wat die ouers het of daarmee nadat jy die <u>risiko-assessering</u> en die <u>veiligheidsassessering</u> gedoen het kan jy ook 'n werksooreenkoms opstel op daardie punt, veral as hulle veilig is maar daar is nog, ja.”
5. Sterkte-gebaseerde vorm (Benut kliente se sterktes)	“Ja, ek dink dit kom gewoonlik by hmmm, deel van as jy die vorm 38 nou weer opstel, om te gaan kyk <u>miskien wie is deel van die ondersteuning vir die kind se lewe hou</u> sulke tipe van goed, ja so ek dink definitief om te kyk <u>wie is daar, moontlik kan ek werk met die ma.</u>” “Yes, altyd. <u>Ek kyk maar meestal wat hulle of die bronne vir my se waarmee die ouers in goed is wat hulle goed doen</u> en hulle self kyk as jy mos met 'n persoon praat kan jy mos agter kom ok wat.”
6.Ontwikkelingsgerigte vorm (Identifiseer lewensfase)	“Ek kyk hmmm, ja vir my in my kop in ja sal ek kyk die <u>ontwikkelingsfase van die kind.</u>”

	“Ja, ons fokus op hierdie, ’n ander kinderbeskermingsorganisasie het opleiding gebied en die <u>Sirkel van Hoop</u> , word gebruik.”

1. Vraagstellingsvorm van assessering (Rig vrae)

Deelnemers het in die **eerste sub-tema** aangedui dat hul die **vraagstellingsvorm** van assessering benut. Hul rig dus vrae aan kliënte om inligting te bekom.

Vraagstellings is uiters belangrik tydens die assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste aangesien die vrae wat gerig word die gesin se holistiese funksionering, voor en tydens die aanmelding, wil eksploreer ten einde ’n besluit te neem. ’n Studie dui aan dat hierdie tipe vorm van assessering die maatskaplike werker instaat stel om ’n formaat van vrae te rig, te luister, en dan die inligting te proseer (Milner & O’Byrne, 2009:53). Dit is dus kommerwekkend dat maatskaplike werkers nie ’n vooraf bepaalde agenda met vrae het, wat hul aan die gesin rig nie. Enige assessering moet ook met teorieë vergelyk word om te besluit oor die noodigheid vir statutêre dienslewering.

2. Prosedurele vorm van assessering (Benut vorms)

Die **tweede sub-tema, die prosedurele vorm van assessering**, word deur ’n beduidende aantal deelnemers benut. ’n Aspek wat duidelik in die narratiewe uitgelig is, is dat die deelnemers nie een dieselfde prosedurele vorm beskryf of dieselfde vorms benut tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste nie. Meer as ’n derde van die deelnemers het aangedui dat hul nie eers bewus is van ’n prosedurele vorm van assessering nie, en dit dus nie toepas nie. Deelnemers se begrip van wat die prosedurele vorm van assessering is, is dus vaag.

Dit blyk ook dat die deelnemers se begrip van hierdie vorm van assessering onvoldoende is aangesien die riglyne in die Kinderwet, soos gewysig, en spesifiek artikels 150 en 151, die prosedurele vorm van assessering by kinderbeskermingsdienste duidelik uiteensit (Kinderwet 38 van 2005, soos gewysig, wet 41 van 2007:230). Deelnemers kan dus nie aanmeld dat hul nie almal dieselfde prosedurele vorm van assessering hoof te voltooi nie, aangesien die Kinderhof maatskaplike werkers verplig om die volgende assesseringsdokumentasie ter ondersteuning van die verwydering in te handig; vorms 2, 36, 22, en 23, asook ’n opsommende verslag oor die huidige omstandighede van die kind, en waarom die kind sorg en beskerming benodig, ’n afskrif van die kliniekaart en geboortesertifikaat van die kind, en afskrifte van die ouers se identiteitsdokumente (Spies, 2015; 672). Verder bepaal artikel 151 ook watter

dokumentasie ingedien moet word vir die finale besluitneming, en dat 'n vorm 38 voltooi moet word om tydens die assesseringsfase toegepas te word.

Daar bestaan dus 'n nasionale prosedurele vorm van assessering wat ook die dokumente vir die risiko- en veiligheidsassesserings insluit. Deelnemers het almal in 'n vorige vraag aangedui dat hulle kennis dra van die Kinderwet, soos gewysig, en spesifiek artikels 150 en 151 toepas. Dit is wel teenstrydig met die inligting wat hul in hierdie vraag deurgegee het.

3. Narratiewe vorm van assessering (Vertel storie)

Die meerderheid van die deelnemers het in die **derde sub-tema** aangedui dat hul definitief van die **narratiewe vorm** van assessering gebruik maak, aangesien hul daarvan hou om die ouers te vra om hul **storie te vertel**.

Die feit dat die meerderheid van die deelnemers gemaklik was met hierdie tipe vorm van assessering, is belangrik, aangesien die narratiewe vorm van assessering maatskaplike werkers help om 'n verhouding met die gesin op te bou en verkry die werker so die ouers se volle samewerking (Johnson & Yanca, 2010:145). Die narratiewe vorm van assessering bied ook 'n voordeel vir die maatskaplike werker aangesien dit op die gesin se sosiale situasie fokus en die gesin as deskundiges beskou (Henley, 2016:15). Die gesin voel dus dat die maatskaplike werker hul respekteer deur hul storie te vertel en dat die werker nie veroordelend is nie.

4. Uitrustingsvorm van assessering (Bied inligting)

'n Aantal deelnemers het in die **vierde sub-tema** genoem dat hul die **uitrustingsvorm** van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste benut. Die volgende inligting word deur die deelnemers aan gesinne gebied; die bepalings van die Kinderwet, soos gewysig, en die proses van sorg en beskerming (artikels 150 en 151), inligting oor hoe om die kind te versorg, inligting oor die dissiplinerende van kinders, en inligting oor hulpbronne wat die gesin kan benut. 'n Enkele deelnemer het aangedui dat inligting oor oerleidingsgroepe aan die gesinne deurgegee word. 'n Ander deelnemer het aangedui dat terugvoer aan die aanmelder gegee word om te verduidelik wat gedoen is rakende die aanmelding.

Die uitrustingsvorm van assessering is uiters belangrik, veral by die lewering van kinderbeskermingsdienste, omdat die maatskaplike werker as die deskundige beskou word wat oplossings vir die kwesbare gesin moet bied (Henley, 2016:15). Suid-Afrikaanse beleid en wetgewing, veral die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) asook die Kinderwet, soos

gewysig, maak dit duidelik in artikels 7, 150 en 151, dat hierdie tipe assesseringsvorm benut moet word. Dit dwing Suid-Afrikaanse maatskaplike werkers, om die statutêre proses aan die ouers, asook die kind te verduidelik, en ingevolge vorm 36, ook redes vir die verwydering aan die ouers te kommunikeer, hul regte te verduidelik, asook waar die kind in 'n plek van veiligheid geplaas sal word (Kinderwet, wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007:230). Deelnemers kan dus nie deurgee dat hul nie inligting uitruil tydens assessering nie aangesien hul dan nie in die kind se beste belang optree nie en die ouers se regte ignoreer.

5. Risiko-assessering (Identifiseer risiko's)

Sub-tema vyf, was **risiko-assessering** en is deur al die deelnemers geïdentifiseer en omskryf. Sommige deelnemers was vertrouwd met die stappe van die **risiko-assessering**, maar was nie vertrouwd met die praktiese toepassing daarvan nie.

Hierdie respons is in ooreenstemming met onlangse literatuur. Navorsing toon dat 'n risiko vir een gesin, nie noodwendig 'n risiko vir 'n ander gesin is nie en die tipe risiko word ook deur die tipe gemeenskap beïnvloed en volgens die ernstigheidsgraad gedefinieer (Henley, 2016:16).

Die gevolgtrekking kan dus gemaak word dat die Nasionale Departement van Maatskaplike Ontwikkeling die leemte van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste geïdentifiseer het, maar dat dit nog problematies in praktyk ervaar word as gevolg van maatskaplike werkers se onkunde om hierdie vorm van assessering toe te pas.

6. Sterkte-gebaseerde vorm van assessering (Benut kliënte se sterktes)

Deelnemers moes in **sub-tema ses**, aandui of hul gebruik maak van die **sterkte-gebaseerde vorm van assessering**. Byna al die deelnemers het met baie vertroue aangedui dat hul definitief van hierdie vorm van assessering gebruik maak.

Literatuur dui aan dat waar maatskaplike werkers op die gesin se sterktes fokus, die gesin gemotiveerd is om samewerking te bied (Compton et al., 2005:215). Die deelnemers gee dus 'n positiewe terugvoer dat hulle wel op gesinne se sterktes fokus aangesien dit die kwesbare gesinne meer hoop bied om tot hul eie oplossings by te dra.

7. Ontwikkelingsgerigte vorm van assessering (Identifisering van lewensfases)

Die laaste sub-tema fokus op die ontwikkelingsgerigte vorm van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die deelnemers het almal aangedui dat hulle hierdie vorm van assessering toepas. Die belangrikheid van hierdie vorm van assessering word deur navorsing ondersteun. Studies toon dat indien die ontwikkelingsgerigte vorm van assessering nie toegepas word nie, die probleem nie opgelos kan word nie (Compton et al., 2005:354).

4.3.3.4. Implementering van stappe in assessering

Deelnemers is gevra om te verduidelik watter stappe hulle toepas indien hulle assessering uitvoer tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Sub-temas, kategorieë en narratiewe word in Tabel 4.10. beskryf.

Tabel 4.10: Beskrywing van assesseringstappe by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Tema 10: Beskrywing van assesseringstappe by die lewering van kinderbeskermingsdienste		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
1. Geen stappe word gevolg	Assessering het nie stappe nie	“Ek het <u>nie ’n stap gewyse assessering</u> nie, ek kan nie beplan vir die assessering nie.” “ <u>Nee, ons het nie ’n spesifieke struktuur nie.</u> ”
2. Stappe word gevolg	Voorbereiding vir die taak – beplanning vir assessering	“My stappe is ek kry die <u>aanmelding dan gaan jy in diepte in en dan beplan jy.</u> ” “It is you assess the situation, <u>plan it in you head quickly</u> , don’t have a day or to to <u>plan</u> you got to think fast.” <i>Jy moet die situasie assesseer, vinnig in jou kop beplan, jy het nie eers ’n dag om te beplan nie, jy moet vinnig dink.</i>
	Insamel en eksplorering van die probleem	“Asking questions, die probing <u>informasie om uit te kry</u> , ons kyk na die situasie.”

		“As die geval aangemeld word dan gaan ek uit <u>kry inligting by die aanmelder, familie en skool</u> . Dit is wat ons moet doen volgens die <u>organisasie se beleid</u> .”
	Analiserings van die ingesamelde inligting	“Vorm 22 kom direk na ons en dit is waar ons ondersoek begin. En dan gaan jy <u>besluit, verwyder of nie</u> .” “Tuisbesoek, kyk of die kind veilig is en dan gaan ons terug na die kantoor om te <u>bespreek om te bepaal of daar grondige redes is om die kind te verwyder of nie te verwyder</u> .”
	Bepanning vir verdere intervensie	“...Volgende <u>bepalan ek vir intervensie</u> . Voer uit.” “Dan <u>bepalan jy mos vir vroeë intervensie</u> , dan termineer jy.”

1. Geen stappe word gevolg

Die **eerste sub-tema** wat geïdentifiseer is, is dat **geen stappe gevolg word nie**. Die **enigste kategorie** wat uitgelig is deur deelnemers is dat **assessering nie stappe het nie**. Deelnemers het deurgegee dat daar nie beplan kan word vir assessering nie en dat hulle geen struktuur volg nie.

Dit is kommerwekkend dat deelnemers aangedui het dat hulle geen stappe tydens assessering volg nie, aangesien literatuur aandui dat assessering 'n stapsgewyse proses is. Dit beteken dat die deelnemers se teoretiese kennis oor die assesseringsfase beperk is. Ander Suid-Afrikaanse studies het bevind dat assesseringsinstrumente en stappe die besluitneming van sorg en beskerming van kinders bevorder (Strydom, 2016).

2. Stappe word gevolg

Die **tweede sub-tema** wat na vore gekom het is dat die **assesseringstappe** soos in literatuur aangedui, (Compton et al., 2005) maatskaplike werkers aanmoedig om assessering te voltooi. Die **vier** geïdentifiseerde **kategoriee** word vervolgens bespreek:

- **Voorbereiding vir die taak – beplanning vir assessering**

Enkele deelnemers het aangedui dat hul **beplanning doen voor hul assesser**, alhoewel hulle nie uitgebrei het oor spesifieke beplanningstake nie. Hul het wel verduidelik dat beplanning vir assessering begin nadat 'n aanmelding ontvang is. Dit het ook na vore gekom dat beplanning vinnig gebeur as gevolg van tydsbeperking en dat die werker dit in haar/sy kop oppad na die gesin uitvoer. Beplanning geskied dus vinnig en onder druk.

Dit is positief dat etlike deelnemers aangedui het dat hul wel beplanning doen vir assessering. Deelnemers se respons is ook in ooreenstemming met literatuur wat aandui dat maatskaplike werkers vir die assesseringsonderhoud moet voorberei (Milner & O'Byrne, 2009: 61). Aangesien beplanning onder druk gedoen word, kan dit beteken dat daar nie omvattend beplan word nie. Literatuur voer aan dat die maatskaplike werker effektief kan beplan vir assessering deur 'n lys op te stel van bronne waar inligting ingesamel gaan word en besluit op 'n onderhoudskedule (Milner & O'Byrne, 2009; Compton et al., 2005).

- **Insamel en eksplorering van die probleem**

Die **tweede kategorie** wat uitgelig is, is dat deelnemers fokus op die **insamel en eksplorering van die probleem**. 'n Groot aantal van die deelnemers het hierdie stap identifiseer en kon dit in diepte beskryf. Dit kan afgelei word dat al die deelnemers met hierdie stap vertrou is en dit met selfvertroue uitvoer.

Dit is belangrik dat deelnemers vertrou is met hierdie stap. Literatuur dui aan dat waarneming en vraelyste benut moet word om inligting in te samel en te eksploreer (Compton et al., 2005:213). Volgens navorsers is dit ook belangrik dat geen inligting op hierdie stadium as onbelangrik beskou moet word nie en al die inligting op die lêer geplaas moet word om te eksploreer (Milner & O'Byrne, 2009:62).

- **Analisering van die ingesamelde inligting**

Deelnemers het in die **derde kategorie** aangedui dat die **ingesamelde inligting analiseer** word. Die meeste van die deelnemers het hierdie stap verduidelik en het veral op die besluitneming of die kind verwyder moet word of nie, gefokus. 'n Enkele deelnemer het verduidelik dat sy eers terugkeer na die kantoor alvorens sy 'n besluit neem. Dit wil voorkom of die analisering van inligting ook onder druk en met beperkte tyd geskied, aangesien deelnemers aangedui het dat hulle nie kan beplan nie, of vinnig moet beplan, of die kind sorg en beskerming benodig. 'n Enkele deelnemer het ook aangedui dat hulle die gevalle na privaat

maatskaplike werkers verwys vir assessering aangesien hulle meer tyd het om die inligting te analiseer.

Deelnemers se response is in ooreenstemming met literatuur wat aandui dat die ingesamelde inligting georganiseer en geanaliseer moet word om vas te stel wat gebruik kan word om die probleem op te los (Milner & O'Byrne, 2009:62). 'n Studie toon ook dat hierdie stap van die assesseringsproses een van die grootste take is wat deur die maatskaplike werker voltooi moet word (Munro, 2012).

- **Beplanning vir verdere intervensie**

Die laaste kategorie naamlik, **beplanning vir verdere intervensie**, is deur enkele deelnemers aangedui as 'n stap wat uitgevoer word. Hierdie deelnemers het slegs deurgegee dat daar vir vroeë intervensie beplan, word maar en het nie die beplanningstake in diepte beskryf nie.

Dit is kommerwekkend dat so 'n klein aantal deelnemers aangedui het dat hul vir verdere intervensie na voltooiing van die assessering, beplan. Literatuur deur verskeie skrywers argumenteer dat beplanning vir verdere intervensie, na assessering, moet plaasvind (Howarth, 2013:65; Mainstone, 2014:97). Verskeie studies toon aan dat suksesvolle assessering tot 'n spesifieke diensplan lei, sodat suksesvolle intervensie uitgevoer kan word (Compton et al., 2005:74).

Literatuur bewys dat die geskikste stappe vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste as volg is; voorbereiding vir die taak (beplan vir assessering), insameling en eksplorering van die probleem, analisering van ingesamelde inligting, identifisering van doelwitte, en beplanning vir na-assessering (Compton et al., 2005:74). Geeneen van die deelnemers het kennis gehad oor die identifisering van doelwitte as 'n stap in die assesseringsproses, soos in literatuur vereis, nie. Dit is dus duidelik dat deelnemers nie seker is oor die stappe van assessering nie. Dit is baie belangrik dat aandag aan hierdie aspekte geskenk word aangesien 'n holistiese beeld van die gesin vasgestel moet word asook watter doelwitte eerste aangespreek gaan word.

4.3.3.5. Benutting van assesseringshulpmiddels

Literatuur beklemtoon die belangrikheid van die benutting van assesseringshulpmiddels aangesien dit kinderbeskermingsorganisasies help om kwesbare gesinne met dienste te verbind (Strydom, 2016). Deelnemers is dus gevra om te identifiseer watter assesseringshulpmiddels

die organisasie voorskryf. Tabel 4.11. illustreer assesseringshulpmiddels wat deur die kinderbeskermingsorganisasie voorgeskryf word en wat deelnemers benut.

Tabel 4.11: Assesseringshulpmiddels

Tema 11: Assesseringshulpmiddels	
Sub-tema	Narratiewe
1.Ekokaart word gereeld benut	“Ek gaan kyk soos na die <u>ekokaart</u> dit is die wat ek baie gebruik.” “Hmm, ek gebruik baie die <u>ecomap</u> .”
2.Genogram word gereeld benut	“Ek gebruik baie die <u>genogram</u> , die meeste.” “Natuurlik die <u>genogram</u> .”
3.Lewenslyn word soms benut	“Die genogram, die <u>lewenslyn</u> dis eintlik al wat ek gebruik.” “Die <u>lewenslyn</u> sal ek ook nogals gebruik vir die tieners, ja.”
4.Organisatoriese ontwerpte vorms	“We got a <u>form that we send to the school</u> .” <i>Ons het 'n vorm wat ons skool toe stuur.</i> “Hmm, wat ons wel het is die <u>skoolverslag</u> , sulke tipe.”
5.Driehoek assessering	“Die <u>triangle assessment</u> , dit is mos daai wat die parenting capacity daai tipe van goedjies.” “En vir die kinders is dit mos daai <u>triangle assessment</u> om te kyk of en waar daar mental factors parenting capacity en daai goedjies.”
6.Benutting van geen assesseringshulpmiddels	“ <u>Nee</u> .” “ <u>Nee</u> , ek doen nie.”

1. Ekokaart word gereeld benut

Die **eerste sub-tema** wat navore gekom het toon dat die meerderheid deelnemers die **ekokaart gereeld** as 'n assesseringshulpmiddel gebruik.

Hierdie respons is baie positief aangesien daar met studies bevind is dat die ekokaart 'n geskikte assesseringshulpmiddel is waarmee die maksimum inligting ingesamel kan word oor die gesin se funksionering in die samelewing. Die ekokaart fokus terselfertyd ook op verskeie sosiale sisteme (Johnson & Yanca, 2010:35). Volgens 'n Suid-Afrikaanse studie sal die gebruik van die ekokaart die maatskaplike werker ook in staat stel om die gesin se hulpbronne en ondersteuningsisteme te assesseer (Van Zyl, 2001:82).

Navorsers soos Germain en Gitterman (1995), en Jack (2011) ag die ekologiese perspektief as fundamenteel in maatskaplike werk aangesien dit lewensveranderinge vir individue kan bring. Hierdie navorsers se motivering is dat ondersteuningsisteme en netwerke vir die gesin daardeur identifiseer kan word wat kan help om veranderinge in die gesin teweeg te bring.

2. Genogram word gereeld benut

Die meerderheid van die deelnemers het in die **tweede sub-tema**, ook die **genogram** aangedui as 'n assesseringshulpmiddel wat **gereeld** benut word.

Dit is belangrik dat deelnemers die genogram benut tydens assessering aangesien dit die gesin se familiegeskiedenis eksploreer en omdat dit ook gebruik kan word vir verdere intervensie doelwitte (Johnson & Yanca, 2010:36).

3. Lewenslyn word soms benut

Etlike deelnemers het die **lebenslyn** as 'n assesseringshulpmiddel wat **soms** benut word in die **derde sub-tema** uitgewys. 'n Enkele deelnemer het aangedui dat sy dit veral gebruik wanneer sy tieners assesseer.

Dit is positief dat etlike deelnemers hierdie assesseringshulpmiddel benut aangesien literatuur aandui dat assessering met hierdie hulpmiddel die verlede eksploreer om toekomstige gedrag moontlik te verander (Mainstone, 2014:97).

4. Organisasie ontwerpte vorms

Deelnemers het in die **vierde sub-tema, organisasie ontwerpte vorms**, aangedui dat hul 'n **skoolverslag** as 'n assesseringshulpmiddel benut. Daar is weergegee dat 'n skoolverslag of -

vorm aan die skool gestuur word en dan geassesseer word. Deelnemers kon egter nie meer oor die gebruik van hierdie assesseringshulpmiddel uitbrei nie.

Verskeie studies toon aan dat 'n assesseringshulpmiddel ook in die vorm van 'n geskrewe dokument kan wees aangesien die insameling van inligting een van die belangrikste stappe in die assesseringsfase is (Milner & O'Byrne, 2009:61). Literatuur verduidelik ook dat al hierdie tipe verslae as inligting ingesameling moet word sodat dit vir betroubaarheid geverifieer kan word (Milner & O'Byrne, 2009:62).

5. Driehoek assessering

Enkele deelnemers het in die **vyfde sub-tema** aangedui dat hul die **driehoek assessering** benut as 'n assesseringshulpmiddel. Die deelnemers kon nie hierdie assesseringshulpmiddel in diepte beskryf nie en het slegs deurgegee dat dit aangewend word om die ouers se kapasiteit te assesser.

Dit is beide positief en kommerwekkend dat etlike deelnemers hierdie assesseringshulpmiddel kon identifiseer, maar nie kon beskryf nie. Deelnemers beskou wel hierdie assessering as 'n hulpmiddel, maar volgens literatuur is dit een van die stappe in die assesseringsprotokol, beide internasionaal en nasionaal (Spies, 2017:119 en Wilson et al, 2008:479). Beide internasionale en nasionale literatuur beskryf die assesseringsprotokol as 'n holistiese assessering van die kind en gesin wat uit drie domeine bestaan, die ontwikkelingsbehoefte van die kind; die kapasiteit van die ouers of versorgers om te reageer tot die kind se behoefte; en laastens hoe die breër familie en omgewingsfaktore die kind en die ouers se kapasiteit beïnvloed (London Safeguarding Children Board in Engeland, 2010:263, Spies, 2017:119).

6. Benutting van geen assesseringshulpmiddel

'n Groot aantal deelnemers het in die **laaste sub-tema** aangedui dat hul **geen assesseringshulpmiddels benut** tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste nie.

Assesseringshulpmiddels wat van toepassing kan wees by die lewering van kinderbeskermingsdienste is onder andere die, genogram; die ekokaart; die kultuur-gram; die Sirkel van Hoop; en die SWOT-analise (Johnson en Yanca, 2010). Verskeie studies toon dat assesseringshulpmiddels juis gebruik moet word vir assessering om suksesvol te wees. Die assesseringshulpmiddels stel die maatskaplike werker in staat om sterktes te identifiseer; huidige probleme uit te lig; die konteks waarin die probleem ervaar word te ondersoek; asook

om die ontwikkelings- en geskiedkundige inligting van die kind en gesin te verstaan (Dayle, 2006:157).

Strydom, 2016 spreek haar ook sterk uit ten gunste van die benutting van assesseringshulpmiddels, aangesien dit 'n geleentheid bied vir samewerking tussen die maatskaplike werker en gesin en op so 'n wyse ook tot die voortdurende ontwikkeling in dienslewering kan bydra, veral in die kinderbeskermingsproses. Bo en behalwe die samewerkingsvoordeel bied assesseringshulpmiddels ook voordele vir maatskaplike werkers soos byvoorbeeld, dat dit help met rasonale besluitneming en dat die spesifieke behoeftes van die kind makliker vasgestel kan word (White & Walsh, 2006; Pecora et al., 2013). Dit is dus kommerwekkend dat sommige deelnemers aangedui het dat hul nie assesseringshulpmiddels benut nie.

4.3.3.6. Vaardighede vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Assessering is 'n kritiese vaardigheid waarvoor maatskaplike werkers moet beskik vir die lewering van kinderbeskermingsdienste. Vir die doeleindes van hierdie studie is deelnemers dus gevra watter vaardighede hul gebruik tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Tabel 4.12. verduidelik die verskillende kategorieë en narratiewe.

Tabel 4.12: Vaardighede vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Tema 12: Vaardighede vir die lewering van kinderbeskermingsdienste		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
Vaardighede	Onderhoudsvaardighede	“Jy moet seker maar <u>weet watse vrae om te vra.</u>” “<u>Interviewing skills</u>, watter tipe vrae, hoe jy jou vrae rig aan die persoon, is dit oop of is dit toe ja.”
	Waarnemingsvaardighede	“Natuurlik ook jy moet alert kan wees wat <u>om waar te neem, eie goeie waarneming kan hê. Enige waarneming van die kliënt</u>, verbal, nie verbally, as jy tuisbesoek doen kyk jou omgewing.” “<u>Oplettend, om te observeer.</u>”
	Professionele oordeel as 'n vaardigheid	“Hmm, ek dink jy moet kan <u>verbande trek jy moet kan, die einde van die dag moet jy 'n besluit maak met al die inligting kan</u> saam vat en

		sien maar dit is nou hoe ek by hierdie besluit kom.” “Interpretation skills, you need to be able to <u>read it a person</u>, get a <u>feeling of a person the words</u>, the <u>information you are given</u>, try to <u>be objective, not taking anyone’s side.</u>” <i>Interpretasie-vaardighede. Jy moet die persoon kan lees, jy moet ’n gevoel kry vir iemand se woorde en die inligting wat jy gegee word, jy moet poog om objektief te wees en nie kant te kies nie.</i> “Kans gee, moet kan <u>oordeel...</u>” “Hoe om te assesser, watter inligting is belangrik, <u>oordeel te maak.</u>”
	• Kommunikasievaardighede	“Die <u>listening skills</u> moet hulle definitief hê, hmm, <u>communication</u> as hul nou praat met die kliënte en dan die probing.” “Nee, ek dink jy moet <u>listening skills</u> hê jy moet luister hoor om te luister wat die persoon sê so dan beteken die paraphrasing.” “Jy moet gemaklik met die mense kan <u>kommunikeer</u>, jy moet die mense kans gee ook, so jy moet geduldig wees.”

- **Onderhoudsvaardighede**

In die **eerste kategorie**, het enkele deelnemers aangedui dat **onderhoudsvaardighede** belangrik is by assessering. Hierdie deelnemers het veral uitgebrei oor hoe belangrik die benutting van vraagstelling in onderhoudsvoering is. Dit is in ooreenstemming met literatuur wat aandui dat vraagstellings en die wyse van onderhoudsvoering baie belangrik is, aangesien dit die gesin gemaklik of ongemaklik kan laat voel. Studies toon ook dat maatskaplike werkers tyd vir gesinslede moet gee om vrae te vra indien hulle enige onsekerhede het (Spray & Jowett, 2012:25). Vraagstellings, veral oop vrae, is volgens verskeie studies die meeste tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste benut (Martin, 2011; Henley,

2016:12). Maatskaplike werkers moet dus 'n reeks toepaslike vrae stel wat afhanklik is van die assessering.

- **Waarnemingsvaardighede**

'n Klein hoeveelheid deelnemers het **waarnemingsvaardighede** in die **tweede kategorie**, geïdentifiseer en beskryf. Hierdie bevinding is in kontras met inligting wat deelnemers vroeër weergegee het. Meer as die helfte van die deelnemers het aangedui dat hul tuisbesoeke aflê asook verskeie bronne in die gemeenskap raadpleeg om dan 'n besluit ten opsigte van verwydering te maak. Deelnemers maak dus inderdaad van waarneming gebruik, maar het dit nie spesifiek aangedui nie.

Waarneming, speel volgens verskeie studies, 'n sentrale rol in assessering (Helm, 2010:56). Voorbeelde van waarneming kan by die tuiste van die gesin, skool, of dagsorg plaasvind, wat ooreenstem met wat die deelnemers vroeër aangemeld het. Hulle het egter nie die vermoë nie as 'n vaardigheid gelys nie.

- **Professionele oordeel as 'n vaardigheid**

Enkele deelnemers het die **derde kategorie, professionele oordeel as 'n vaardigheid**, geïdentifiseer, maar nie spesifiek beskryf nie. Enkele deelnemers het aangedui dat 'n belangrike vaardigheid is om “buite die boks” te dink. Een deelnemer het aangedui dat teoretiese kennis belangrik is.

Vir doeleindes van hierdie studie is bogenoemde respons onder die **derde kategorie, professionele oordeel as 'n vaardigheid**, geplaas. Cook (2009), Brandon (2009) en Samsonsen en Turney (2017) beskou professionele oordeel as 'n uiters belangrike vaardigheid tydens assessering. Hierdie skrywers argumenteer dat maatskaplike werkers hul eie professionele oordeel moet gebruik en nie ingevolge 'n vooraf vasgestelde denkwysie oor 'n saak moet dink nie (Braudhurst, 2010). Professionele oordeel is 'n vaardigheid wat aangeleer word, omdat die aard van kinderbeskermingsdienste onvoorspelbaar is (Samsonsen & Turney, 2017:117). Onlangse studies toon voorts dat professionele oordeel mettertyd en met blootstelling aan herhalende situasies aangeleer word (Cook, 2009:433; Luitgaarden, 2009:250).

Dit is dus positief dat deelnemers hierdie vaardigheid as belangrik beskou ten einde 'n suksesvolle assessering te voltooi met die lewering van kinderbeskermingsdienste.

- **Kommunikasievaardighede**

Die **laaste kategorie** wat deelnemers geïdentifiseer en beskryf het, is **kommunikasievaardighede**. Enkele deelnemers het aangedui dat hulle kommunikasie as 'n belangrike vaardigheid tydens assessering beskou.

Die klein hoeveelheid deelnemers wat aangedui het dat hulle kommunikasie as 'n belangrike vaardigheid beskou dui op 'n teenstrydigheid met literatuur wat verhoudingsbou as 'n belangrike taak van die maatskaplike werker beskou en wat verrig moet word om die gesin te leer ken, sodat daar 'n gemakliker verhouding tussen die maatskaplike werker en gesin kan ontwikkel. Studies toon ook dat kinderbeskermingsdienste 'n enorme emosionele impak op beide die kind en gesin het (Munron 2008:14). Daarom is dit belangrik dat die maatskaplike werker onsekerhede vanaf die eerste kontakssessie moet aanspreek om 'n professionele en vertrouensverhouding met die gesin te bou en so die maksimum samewerking tydens die assesseringsfase te verseker.

4.3.4. STRUIKELBLOKKE WAT MAATSKAPLIKE WERKERS TYDENS ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE ERVAAR

Daar is aan deelnemers gevra om die struikelblokke te beskryf tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste, veral ten opsigte van gesinne en gemeenskappe. Tabel 4.13 illustreer die sub-temas en narratiewe van die deelnemers.

Tabel 4.13: Struikelblokke in gesinne en gemeenskappe tydens assessering

Tema 13: Struikelbokke in gesinne en gemeenskappe tydens assessering		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
1.Struikelblokke in gesinne	Reaksie van ouers moeilik om te hanteer	“Die <u>reaksie van die ouers</u>, is hulle tevrede daarmee, hoe hulle gedrag is, stel dit my lewe in gevaar, ja dit is die <u>moeilikste deel</u> jy weet nie dit <u>hang af van hoe die ouers reageer op die verwydering</u>.” “<u>Weerhou van inligting</u>, ouers en mense is nie eerlik <u>nie</u>. 'n Mens moet ander bronne aanmoedig.”

		“ <u>Ek sukkel met die emosies van die mammas, van my ouers.</u> Ek dink nie hulle toon insig in die seriousness van die situasie nie, hulle sien net nou die situasie voor hulle, <u>hulle kan nie in die toekoms in sien nie.</u> ”
2.Struikelblokke in gemeenskappe	Onveilige gemeenskappe	“Struikelblokke wat ek kan ervaar sal natuurlik wees as daar <u>niemand beskikbaar is in die gemeenskap om die kind te neem nie</u> , ons het nie veiligheidsouers nie, daar is nie familieledede nie, hmm, waantoe nou.” “Die <u>area</u> natuurlik, die <u>bendegeweld wat nou toeneem</u> in ons areas. Ons <u>sukkel om die gemeenskap te vertrou</u> en ons te help met kinderbeskermingsdienste.”

1. Struikelblokke in gesinne

Deelnemers het in die **eerste sub-tema, struikelblokke in gesinne**, die **kategorie, reaksie van ouers is moeilik om te hanteer**, uitgelig. Daar was ook deelnemers wat aangedui het dat, alhoewel ouers soms vir ’n kort tydperk verander, dit nie altyd langtermyn volhoubaar is nie aangesien hul omstandighede en omgewing dieselfde bly. Hierdie siening word in die literatuur bevestig by wyse van ’n studie wat bevind het dat een van die faktore wat tot stabiele gesinsfunksionering bydra is wanneer die biologiese gesin se omstandighede wel verander het nadat die kind verwyder is (Farmer & Wijedasa, 2012:1624). Die meeste van hierdie deelnemers het aangedui dat die ouers nie insig en motivering het om te verander en hul samewerking te bied nie. Hierdie respons van deelnemers is in ooreenstemming met nog ’n Suid-Afrikaanse studie waar maatskaplike werkers aangedui het dat die rede vir onsuksesvolle voorkomingsdienste en terugplasing van kinders by hul ouers, dikwels ouers se gebrek aan samewerking is (Strydom, 2010:200).

’n Onlangse Suid-Afrikaanse studie beklemtoon deelnemers se respons dat een van die grootste struikelblokke vir maatskaplike werkers tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste is dat daar geen positiewe verhouding met die ouers ontstaan nie en dat ouers nie samewerking binne die konteks van kinderbeskermingsdienste gee nie (Spies, 2013:203).

2. Struikelblokke in gemeenskappe

Die tweede sub-tema wat deelnemers uitgelig het, is **struikelblokke in die gemeenskappe**. Deelnemers het **onveilige gemeenskappe**, as 'n **kategorie** geïdentifiseer. Die onveilige gemeenskappe en gebrek aan hulpbronne dien as groot struikelblok wanneer kinderbeskermingsdienste gelewer word, veral met veiligheidsplasinge van kinders. Literatuur bevestig dat die maatskaplike werkpraktyk en veral kinder- en gesinsorgdienslewering onder geweldige druk verkeer as gevolg van 'n tekort aan menslike en ander hulpbronne wat nodig is om die dienste te lewer (Strydom, 2010:195).

Deelnemers is ook gevra om spesifieke struikelblokke te identifiseer wat hulle binne die kinder- en gesinsorgorganisasie tydens assessering ervaar. Tabel 4.14 illustreer die kategorieë en narratiewe.

Tabel 4.14: Struikelblokke in die kinder-en gesinsorgorganisasie tydens assessering

Tema 14: Struikelblokke in die kinder-en gesinsorgorganisasie		
Sub-tema	Kategorie	Narratiewe
Struikelblokke in die kinder- en gesinsorgorganisasie	Ondersteuning van toesighouers	“Trauma debriefing afterwards, the <u>support of colleagues and a supervisor.</u>” <i>Trauma ondersteuning, die ondersteuning van kollegas en 'n toesighouer.</i> “...ek ook dink <u>soms is dit moeilik wanneer jy en jou supervisor nou verskil</u>, hmmm, jy voel miskien dit is nie nou nodig vir verwydering nie en die supervisor voel maar dit is nodig, <u>of die supervisor voel vise-versus en ek dink daai is baie moeilik want, jy is die gevalle werker so jy het meer inligting.</u>”
	Assesseringsprotokol ontbreek	“Ek dink in 'n algeheel is daar <u>nie 'n standaard hoe assessering</u> gedoen word nie” “<u>Almal assesseer verskillend</u>, en dit verwar ons.”

		nie, almal het hulle eie manier van assessering doen en wat nie altyd reg is nie.”
	• Beperkte tyd vir assessering	“Ons het <u>nie altyd tyd om te assesseer nie.</u>” “Dit sal <u>nice wees om te kan assesseer, maar daar is te veel leers en te min tyd.</u>”

1. Struikelblokke in die kinder-en gesinsorgorganisasie

Die **enigste sub-tema** wat geïdentifiseer is deur deelnemers is dat hulle **struikelblokke in die kinder- en gesinsorganisasie** ervaar. Die **eerste kategorie** wat na vore gekom het, is die **ondersteuning van toesighouers**. Deelnemers het verduidelik dat die verwydering van kinders traumaties van aard is en dat daar min ondersteuning van toesighouers verkry word. Kollegas bied egter ondersteuning. Besluitneming oor die verwydering van kinders verskil ook tussen maatskaplike werkers en toesighouers.

Deelnemers het ook in die **tweede kategorie**, aangedui dat ’n **assesseringsprotokol** in die organisasie **ontbreek**. Dit is verwarrend vir beide die maatskaplike werkers asook die gesinne wat dienslewering ontvang. ’n Onlangse Suid-Afrikaanse literatuurstudie het aangedui dat ’n gestandaardiseerde protokol vir assessering deur alle aangewysde maatskaplike werkers uitgevoer word wat tot voordeel van beide die kwesbare gesin en die professionele individue is (Spies, 2017). Internasionale beleidsdokumente dui ook die suksesvolle benutting van die gestandaardiseerde assesseringsprotokol aan (Unicef, 2012).

Die **derde kategorie** het uitgelik dat deelnemers **beperkte tyd vir assessering** het. Dit wil voorkom dat maatskaplike werkers sekere uitdagings as geïntegreerd ervaar en het verduidelik dat sodanige uitdagings (soos krisisgedrewe intervensie, administrasie take, en hoë gevalleladings) dikwels die gevolg is van ander uitdagings, of dat dit tot verdere uitdagings lei. Maatskaplike werkers kan nie die assesseringsproses voltooi nie aangesien daar krisis is om op te volg. Die tekort aan tyd het ’n negatiewe effek aangesien gesinne maatskaplike werkers aankla daarvan dat hul nie ouers en kinders se regte beskerm nie.

Hierdie bevinding stem ooreen met ’n studie wat in Amerika gedoen is, wat bevind het dat gevallewerkers in Amerika tussen 50% en 80% van hul tyd aan administratiewe take spandeer (Yamatani et al., 2009:362). ’n Onlangse studie in Suid-Afrika bevestig ook die uitdaging van

administratiewe take en noem dat dit die hoofokus van maatskaplike dienslewering in Suid-Afrika is (Böning & Ferreira, 2013:539).

4.3.5.MENINGS TEN OPSIGTE VAN VERBETERING VAN ASSESSERING TYDENS DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Deelnemers is gevra om hul menings te gee oor hoe maatskaplike werkers beter assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste kan lewer. Tabel 4.15. illustreer die verskillende narratiewe.

Tabel 4.15: Menings ten opsigte van assssering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Tema 15: Menings ten opsigte van assssering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	Narratiewe
1.Ondersteuning aan maatskaplike werkers	“Ek dink ek persoonlik voel daar is <u>nie genoeg ondersteuning</u> wanneer dit kom by verwyderings nie.” “There is <u>not always enough support</u>, to assist to keep you calm, to give advice or go with you to the home visit.” <i>Daar is nie altyd genoeg ondersteuning om jou by te staan, vir jou om kalm te kan wees nie, of om raad te gee, of vir jou om by die huis besoek af te lê nie.</i>
2.Verbeter opleiding	“Om <u>meer kursusse of werkswinkels</u> te bied, rakende dit.” “<u>Opleiding, opleiding, opleiding</u>, ons het nie <u>opleiding</u> in assessering nie.”
3.Gevalleladings te verlaag	“Hmm, ek dink om na <u>gevalle ladings</u> te kyk en miskien dit af te bring, maar. Om maatskaplike hulpwerkers aan te stel om goed te doen, sodat ek meer aandag aan die krisis kan gee.” “Man, ek dink as ‘n mens eintlik meer tyd het jy weet ons is <u>altyd gedruk vir tyd</u>.”
4.Vereenvoudig dokumentasie	“Eenvoudiger dokumentasie in plek gestel word, goed wat nie tydrowend is nie. Gebruik hierdie <u>tools</u>.” “<u>Tools, assesseringstools</u>.”

1. Ondersteuning aan maatskaplike werkers

In die **eerste sub-tema** het enkele deelnemers aangedui dat hul meer **ondersteuning** van die toesighouer wil ontvang aangesien die lewering van kinderbeskermingsdienste traumaties van aard is. Dit wil voorkom uit die narratiewe dat die deelnemers die besluit van verwydering as 'n enorme verantwoordelikheid beskou en meer ondersteuning ten opsigte van besluitneming wil ontvang.

'n Onlangse Suid-Afrikaanse studie oor assessering het bevind dat maatskaplike werkers onseker is oor die benutting van die veiligheids- en risiko-assessering en dat hul ook nie ondersteuning ontvang het van hul toesighouers, wat die opleiding bygewoon het nie. Die studie het ook uitgewys dat maatskaplike werkers meer angstig voel by die lewering van kinderbeskermingsdienste aangesien hulle die besluite op hul eie moet neem en nie die nodige ondersteuning ontvang nie. Dit veroorsaak ook dat die kwaliteit van dienslewering negatief beïnvloed word (Spies, 2017:677).

2. Verbeter opleiding

'n Groot aantal deelnemers het in die **tweede sub-tema** aanbeveel dat **opleiding moet verbeter** aangesien dit uiters belangrik is en daar 'n tekort is aan opleiding ten opsigte van assessering.

Hierdie siening bevestig Spies (2017:677) se studie waar bevind is dat maatskaplike werkers nie almal opleiding ontvang ten opsigte van assessering nie en dat min toesighouers opleiding ontvang het. Hierdie studie voer verder aan dat maatskaplike werkers angstig voel oor die uitvoering van die assessering aangesien hul nie die proses verstaan nie en dat hul nie altyd riglyne van die toesighouer ontvang nie. Daar is ook bevind dat maatskaplike werkers opleiding wil ontvang en van die werkers tot elke ses maande konsultasie sessies versoek om vas te stel of die assesseringsprotokol suksesvol uitgevoer word (Spies, 2017:677).

3. Gevalleladings te verlaag

Die **derde sub-tema** het uitgewys dat **gevalleladings verlaag** moet word. Enkele deelnemers het aangedui dat hul gedruk is vir tyd en dat hul aanbeveel dat die gevalleladings verlaag word. 'n Enkele deelnemer het aangedui dat slegs krisis-bestuur plaasvind as gevolg van hoë gevalleladings.

'n Groot uitdaging in die maatskaplike werkpraktyk (beide internasionaal en nasionaal) is die uitermate hoë gevalleladings wat 'n direkte invloed het op die kwaliteit van dienste wat deur maatskaplike werkers gelewer word (Yamatani et al., 2009:365). Volgens Owusu-Bempah (2010:44) kan hoë gevalleladings dikwels tot krisisgedrewe intervensie lei aangesien maatskaplike werkers soms eerder optree in reaksie op 'n krisis as wat hul help om risiko's te vermy, te voorkom, of gesinne te ondersteun. 'n Onlangse Suid-Afrikaanse studie het aangedui dat daar 'n tekort aan maatskaplike werkers is wat daartoe lei dat gevalleladings in die kinderbeskermingssektor verhoog (Sibanda & Lombard, 2015). Ander Suid-Afrikaanse literatuur dui aan dat maatskaplike werkers huiwer om nuwe werkswyses uit te voer om kinderbeskermingsdienste te lewer, juis as gevolg van hoë gevalleladings en 'n toename in administratiewe take (Strydom, 2016).

4. Vereenvoudig dokumentasie

Die **laaste sub-tema** wat deur deelnemers aanbeveel word, is dat **dokumentasie vereenvoudig** moet word. Deelnemers het aanbeveel dat 'n uitleg gegee word van dokumentasie en hulpmiddels by die innames en aanmeldings. Dit wil voorkom of die deelnemers aanbeveel dat 'n stel hulpmiddels gebruik moet word vir aanmeldings. Die aanbevelings van die deelnemers is wel dubbelsinnig aangesien deelnemers ook aangedui dat assesseringshulpmiddels benut is. Deelnemers het aangedui dat hul die ekokaart, genogram, lewenslyn, skoolverslae, asook die driehoek assessering benut. Daar is dus onsekerheid oor watter assesseringshulpmiddels die deelnemers wil aanbeveel vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Die aanbeveling van vereenvoudigde dokumentasie (assesseringshulpmiddels) stem ooreen met ander Suid-Afrikaanse studies wat aangedui het dat maatskaplike werkers 'n behoefte het aan 'n universele vorm van assesseringshulpmiddels en prosedures om die kwaliteit van dienslewering aan kinders te verhoog (Spies, 2017:674). Literatuur dui ook aan dat assesseringshulpmiddels belangrik is vir die verbetering van kommunikasie tussen professionele individue op 'n multi-professionele vlak (Spies, 2017:674).

4.4. SAMEVATTING

Hoofstuk vier het die derde doelwit van hierdie studie bereik deur die resultate wat vanuit die semi-gestruktureerde onderhoudskedule verkry is, te analiseer en te interpreteer. Daar is veral gekyk na deelnemers se identifiserende besonderhede, beleid, en wetgewing wat kinderbeskermingsdienste rig, teoretiese raamwerke en die integrering daarvan, die

assesseringsfase by die lewering van kinderbeskermingsdienste, die vaardighede waarvoor maatskaplike werkers moet beskik wanneer assessering plaasvind binne die kinderbeskermingssektor, en ten slotte, die uitdagings en struikelblokke wat maatskaplike werkers tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ervaar.

Maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste het hoofsaaklik aangedui dat die Kinderwet, soos gewysig dienslewering voorskryf en rig, maar dat verskeie struikelblokke dit moeilik maak om effektiewe en deeglike maatskaplike werk dienste aan kwesbare gesinne te lewer. Verder ervaar maatskaplike werkers ook dat die Kinderwet en die praktyk dikwels nie ooreenstem nie en dat die grootste uitdaging in die praktyk hoofsaaklik krisis-intervensie, geen protokol vir assessering, hoë gevalleladings, tekort aan tyd, en gebrek aan hulpbronne is, wat die lewering van effektiewe maatskaplike dienste aan kwesbare gesinne belemmer.

Daar is ook gevind dat literatuur nie deur maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer, benut word nie. Alhoewel die meerderheid van deelnemers van literatuur bewus is en die belangrikheid van die literatuur erken, is die toepassing en benutting hiervan in die praktyk baie beperk.

Deelnemers het ook saamgestem dat assessering 'n moeilike aspek en taak binne die maatskaplike proses is, en dat dit die meeste van die deelnemers se swak punt is. Daar is ook weergegee dat assessering onder geweldige druk moet geskied. Deelnemers was ook nie bewus daarvan dat assessering oor verskillende fases beskik nie. Voorts beskou deelnemers assessering as 'n eenmalige aktiwiteit.

Die volgende hoofstuk sal die vierde doelwit van hierdie studie bereik. Hoofstuk vyf sal die gevolgtrekkings en aanbevelings na aanleiding van die resultate wat in hierdie hoofstuk bespreek is, volledig uiteensit.

HOOFTUK 5

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

5.1. INLEIDING

Die doel van hierdie studie was om maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste te verkry. Ten einde die doel van die studie te bereik is daar op drie doelstellings in hierdie studie gefokus. Die eerste doelwitte was om Suid-Afrikaanse beleid en wetgewing wat kinderbeskermingsdienste aan kwesbare gesinne rig te bespreek met inagneming van die ekologiese benadering. Die tweede doelstelling vir hierdie studie was om die assesseringsfase tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste te bespreek. Die derde doelstelling was om die empiriese studie se bevindinge oor maatskaplike werkers se perspektief aangaande assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste, uiteen te sit.

Die laaste hoofstuk word die gevolgtrekkings en aanbevelings oor die studie rakende maatskaplike werkers se perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste, weergegee. Gevolgtrekkings en aanbevelings oor die volgende aspekte van die studie word gegee: identifiserende besonderhede; beleid en wetgewing; teoretiese raamwerke; assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste; die vaardighede wat maatskaplike werkers moet beskik om assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste toe te pas; uitdagings en struikelblokke tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

5.2. GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

Die gevolgtrekkings en aanbevelings word gemaak op grond van die data wat ingesamel en ontleed is.

5.2.1 IDENTIFISERENDE BESONDERHEDE

Identifiserende besonderhede van deelnemers, soos deur deelnemers aangedui, sal bespreek word en gevolgtrekkings sowel as aanbevelings in hierdie verband sal gemaak word.

5.2.1.1 Ouderdomme van deelnemers

Die meerderheid van die deelnemers het aangedui dat hulle tussen die ouderdom van 31 en 50 jaar is. Die minderheid van die deelnemers het aangedui dat hulle onder die ouderdom van 20 en 30 jaar is.

Die **gevolgtrekking** word gemaak dat die meeste maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer en aan hierdie studie deelgeneem het, nie jong en onervare maatskaplike werkers is wat onder die ouderdom van 31 jaar oud is nie.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Kinder- en gesinsorgorganisasies gereelde indiensopleidingsessies aanbied aan die ouer en meer ervare maatskaplike werkers sodat hulle ook vertrouwd raak met nuwe literatuur en bevindinge oor kinderbeskermingsdienste.
- Kinder- en gesinsorgorganisasies gereelde supervisie ondersteuning aanbied aan jonger en minder ervare maatskaplike werkers om sodoende selfvertroue op te bou om kinderbeskermingsdienste te lewer.

5.2.1.2 Ervaring in praktyk en by 'n kinderbeskermingsorganisasie

Daar is gevind dat die meerderheid deelnemers meer as ses jaar ervaring in die praktyk en by 'n kinderbeskermingsorganisasie het. Daar is ook bevind dat 'n klein aantal deelnemers minder as vyf jaar ervaring het. 'n Enkele deelnemers lewer al vir langer as 21 jaar diens in die maatskaplike werk praktyk.

Die **gevolgtrekking** word gemaak dat die maatskaplike werkers wat deel gevorm het van hierdie studie hoofsaaklik ouer en meer ervare is, wat maatskaplike dienslewering by kinder- en gesinsorgorganisasies betref.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Kinder- en gesinsorgorganisasies gereelde indiensopleiding sessies aanbied om jonger en minder ervare maatskaplike werkers te ondersteun in kinderbeskermingsdienste.

- Kinder- en gesinsorganisasies 'n mentorskap ondersteuningstelsel instel waar ouer en meer ervare maatskaplike werkers daaglikse ondersteuning aan jonger en onervare maatskaplike werkers bied, veral ten opsigte van praktiese aspekte by die verwydering van kinders.

5.2.1.3 Kwalifikasies van deelnemers

Met betrekking tot die kwalifikasies van deelnemers, is daar bevind dat die meerderheid van die deelnemers 'n B.A. of B. Maatskaplike (vier jaar) graad verwerf het. 'n Enkele deelnemer het 'n meesters kwalifikasie verwerf.

Die **gevolgtrekking** word gemaak dat die meeste maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer en aan hierdie studie deelgeneem het, nie oor nagraadse en gespesialiseerde kennis rakende assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste beskik nie, aangesien die meerderheid deelnemers 'n voorgraadse kwalifikasie in Maatskaplike werk beskik.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Gereelde supervisie en indiensopleiding in organisasies oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste aangemoedig moet word om maatskaplike werkers in staat te stel om effektiewe kinderbeskermingsdienste te lewer.

5.2.1.4 Indiensopleiding in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Sommige deelnemers het aangedui dat opleiding oor assessering slegs tydens hulle universiteits opleiding ontvang is. 'n Kwart van die deelnemers het indiensopleiding oor assessering binne die organisasie ontvang het, wat meer gefokus het op administrasie take van assessering en prioritisering van gevalle. 'n Klein aantal deelnemers het aangedui dat daar indiensopleiding buite die organisasie ontvang is oor assessering.

Die **gevolgtrekking** wat gemaak word, is dat die deelnemers by hierdie kinder-en gesinsorganisasie nie dieselfde opleiding ontvang het oor assessering nie. Hierdie situasie kan deelnemers se eenvoudige uitvoering van assessering in die kinder-en gesinsorgorganisasie beïnvloed aangesien deelnemers nie dieselfde assesseringsraamwerk volg nie.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Maatskaplike werkers wat assessering tydens kinderbeskermingsdienste lewer gespesialiseerde opleiding oor assessering binne die organisasie ontvang en dat hierdie opleiding moet fokus op spesifieke en gestandaardiseerde wyses van assessering en nie slegs op opleiding oor die implementering van die Kinderwet (Wet 41 van 2007) nie.
- Indiensopleiding oor assessering by kinder-en gesinsorgorganisasies moet fokus op spesifieke stappe van assessering wat deur elke maatskaplike werker, dieselfde, uitgevoer moet word asook oor die benutting assesseringshulpmiddels.
- Indiensopleiding moet gereeld geskied om te verseker dat assessering eenvormig uitgevoer word en dat daar geen onsekerhede bestaan nie.

5.2.2. INTERNASIONALE EN NASIONALE (SUID-AFRIKAANSE) BELEID EN WETGEWING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Gevolgtrekkings en aanbevelings rakende beleid en wetgewing en die implementering hiervan in die praktyk tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, sal bespreek word.

5.2.2.1 Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste

Die meeste deelnemers was nie vertrouwd met internasionale beleidsdokumente, soos die Hague Konvensie en die UNCRC nie. Deelnemers het wel aangedui dat hulle vertrouwd is met die Kinderwet (Wet 38 van 2005) tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Enkele deelnemers het verwys na die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) waarmee hulle vertrouwd is by die lewering van kinderbeskermingsdienste, asook met die interne beleidsdokumente van die organisasie. Deelnemers het ook nie enige kennis gedra van die Witskrif vir Gesinne (2012) nie, wat dienslewering rig vir maatskaplike werkers binne die Suid-Afrikaanse konteks.

Die **gevolgtrekking** word gemaak, dat alhoewel beide beleid en wetgewing veronderstel is om kinderbeskermingsdienste te rig, daar in die praktyk hoofsaaklik van die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig, wet 41 van 2007) gebruik gemaak word om kinderbeskermingsdienste te lewer. Deelnemers is ook nie vertrouwd met internasionale en Suid-Afrikaanse

beleidsdokumente, soos die Afrika Konvensie van die Reg tot die Kind en die Witskrif vir Gesinne (2012).

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer, nie slegs opleiding oor die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig, wet 41 van 2007) ontvang nie, maar dat daar ook op internasionale en Suid-Afrikaanse beleidsdokumente soos die Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997) en die Witskrif vir Gesinne (2012) gefokus word vanweë hierdie beleidsdokumente se klem en fokus op voorkomings- en vroeë intervensie dienste.
- Organisasies voortgaan om opleiding oor die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007) verpligtend te maak sodat maatskaplike werkers wat dienste aan kwesbare gesinne lewer die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007) kan implementeer deur gebruik te maak van verskeie artikels in die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007).

5.2.2.2 Begrip van die Beste Belang van die Kind (Artikel 7: Kinderwet, wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007)

Al die deelnemers kon hierdie beginsel volgens Artikel 7 in die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007) beskryf, maar het dit verskillend in die praktyk geïmplementeer.

Die **gevolgtrekking** wat gemaak word, is dat deelnemers goed onderleg is in die gedeelte om die kind se belang eerste te stel, wat omskryf word in die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007). 'n Verdere **gevolgtrekking** wat gemaak kan word, is dat maatskaplike werkers ook op die ouer-kind verhouding fokus, wat ook volgens Artikel 7, in die beste belang van die kind is.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Organisasies by indiensopleiding ook fokus op artikel 7 soos omskryf in die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007) sodat die beginsel

ten alle tye toegepas word op 'n gestandaardiseerde wyse tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

5.2.2.3 Begrip van Sorg en Beskerming

Al die deelnemers was vertrouwd met die begrip Sorg en Beskerming en pas dit ook toe volgens die riglyne van die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007), artikel 150 en 151. Deelnemers het aangedui dat wanneer hulle 'n kind bevind wat sorg en beskerming benodig, assesser hulle of die kind se basiese behoeftes vervul word asook of die beskerming van die kind se veiligheid en algemene welstand geskik is.

Die **gevolgtrekking** word gemaak dat maatskaplike werkers die begrip Sorg en Beskerming korrek verstaan en insig toon hoe om dit tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, toe te pas.

Aanbeveling

Aangesien maatskaplike werkers die begrip Sorg en Beskerming verstaan en korrek implementeer tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste word die volgende aspekte uitgelig vir aanbevelings:

Daar word aanbeveel dat:

- Die kinder-en gesinsorgogorganisasie supervisie bied aan maatskaplike werkers wat sorg en beskerming vir kinders moet bied, sodat kinders nie onnodig verwyder word nie.

5.2.2.4 Begrip van Ouerlike Regte

Die meerderheid van die deelnemers het aangedui dat ouers regte het, maar dat ouers ook verantwoordelikhede het wat nagekom moet word. Sekere deelnemers het ook aangedui dat ouers nie oor regte beskik nie end at die kind se regte ten alle tye eerste geplaas word. Deelnemers het ook genoem dat ouers oor regte beskik soos die reg tot toegang met die kind en die reg om deel te neem in die statutere proses. Enkele deelnemers het nie saamgestem dat ouers oor regte beskik nie, wat teenstrydig is met beleid en wetgewing, soso die Grondwet van Suid-Afrika (Wet 108 van 1996), Kinderwet (Wet 38 van 2005) asook die Witskrif vir Gesinne (2012).

Die **gevolgtrekking** wat dus gemaak kan word is dat deelnemers verstaan die begrip ouerlike regte, maar ag dit nie almal as belangrik tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste nie.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Kinder-en gesinsorganisasies verseker dat maatskaplike werkers bewus is van ouerlike regte en aandag daaraan skenk tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

5.2.3 BENUTTING VAN TEORETIESE PERSPEKTIEWE TYDENS DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Die gevolgtrekkings en aanbevelings oor teoretiese uitgangspunte in kinderbeskermingsdienste wat deur maatskaplike werkers benut word, word vervolgens bespreek.

Literatuur wat tydens kinderbeskermings dienslewering benut word

Deelnemers was onseker oor die literatuur wat tydens kinderbeskermingsdienste benut word. Sommige deelnemers het aangedui dat geen literatuur benut word nie asook dat hulle wel bewus is van literatuur, maar dat dit nie in praktyk, wanneer dienste aan kwesbare gelewer word, benut word nie. Ander deelnemers het aangedui dat literatuur wel tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste benut word, alhoewel sommige van hierdie deelnemers onseker was oor watter literatuur benut word.

Deelnemers wat wel literatuur benut tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste het die volgende teoretiese perspektiewe geïdentifiseer: Ekologiese perspektief, ontwikkelingsfasies (Erikson) en die sterkte perspektief.

Die **gevolgtrekking** wat gemaak word, is dat deelnemers nie bewus is van die literatuur wat benut word tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste nie.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Die belangrikheid van die integrasie van literatuur in maatskaplike werk praktyk reeds op universiteitsvlak beklemtoon moet word.
- Die benutting van literatuur tydens maatskaplike werk dienslewering en veral kinderbeskermingsdienslewering tydens supervisie in die praktyk meer aandag moet kry.
- Organisasies verwag dat aanbevelings en gevolgtrekkings wat maatskaplike werkers in verslae maak, met literatuur gestaaf word.
- Kursusse oor maatskaplike werk en kinderbeskermingsdienslewering op 'n gereelde basis deur maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer, bygewoon word sodat die nuutste navorsing oor kinderbeskermingsdienste bespreek word om sodoende die kwaliteit kinderbeskermingsdienste wat gelewer word, te verbeter.
- Opleiding oor die ekologiese perspektief en die benutting van hierdie teorie in praktyk aan maatskaplike werkers (veral maatskaplike werkers wat kinderbeskermingsdienste lewer) na afloop van universiteit, aangemoedig moet word.

5.2.4 DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Gevolgtrekkings en aanbevelings oor die assesseringsfase by die lewering van kinderbeskermingsdienste, word bespreek.

5.2.4.1 Beskrywing van assessering

Die beskrywings van assessering deur deelnemers het hoofsaaklik gefokus dat assessering die eerste stap in intervensie is, om die holistiese beeld van die probleem of behoefte te kry en om dit te gebruik vir verdere besluitneming oor dienslewering. Deelnemers was ook onseker oor die beskrywing van assessering en ander het uitdagings geïdentifiseer soos beperkte tyd en hoe gevalleladings.

Die **gevolgtrekking** word gemaak dat deelnemers insig toon in die begrip en doel van assessering. Assessering oor die algemeen nie effektief geïmplementeer word soos daaraan deelnemers voorgeskryf word nie as gevolg van bogenoemde en verskeie ander uitdagings met die gevolg dat kinders en ouers se regte in sommige gevalle geskend kan word.

Aanbeveling:

Daar word aanbeveel dat:

- Daar indiensopleiding aan maatskaplike werkers gebied word ten opsigte van die stappe van assessering en 'n gestandaardiseerde assesseringsraamwerk gevolg word.

5.2.4.2 Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Die meerderheid deelnemers het aangedui dat hulle bewus is van die verwante assesseringsprotokol van die Nasionale Departement van Maatskaplike Ontwikkeling, maar dat dit nie deur almal benut word, as gevolg van beperkte tyd en onvoldoende opleiding. Hierdie deelnemers het ook aangedui dat hulle meer vertrouwd is met die risiko-assessering as die ander twee stappe van die assesseringsprotokol. Deelnemers het ook aangedui dat hulle gebruik maak van die organisasie se assesseringsprotokol by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die protokol wat die kinder- en gesinsorgorganisasie volg is om 'n vorm 22 of eerste aanmelding op te volg met 'n tuisbesoek of deur die ouers te kontak. Hierdie opvolg moet binne 24 uur geskied wat ook deur die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysg wet 41 van 2007) aangedui word. Daarna moet maatskaplike werkers volgens die organisatoriese protokol die ingesamelde inligting aan die supervisor deur gee om ten 'n besluit van verwydering te maak. Sekere deelnemers volg ook die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysg wet 41 van 2007) Artikel 150 en 151, as 'n assesseringsprotokol by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Dit bied 'n riglyn vir maatskaplike werkers om te bepaal op watter kriteria 'n kind sorg en beskerming benodig. Sekere deelnemers het ook deurgegee dat hulle geen protokol volg tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste nie.

Die **gevolgtrekking** is dat daar nie 'n gestandaardiseerde assesseringsprotokol bestaan in die Suid-Afrikaanse maatskaplike werk konteks, wat deur elke kinder- en gesinsorgorganisasie uitgevoer word nie. 'n Ander **gevolgtrekking** is dat die deelnemers nie almal dieselfde opleiding ontvang het nie. Deelnemers benut ook nie enige assesseringsprotokol nie, wat beteken dat assessering nie eenvormig geskied nie.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- 'n Gestandaardiseerde assesseringsprotokol benut word en dat alle Suid-Afrikaanse maatskaplike werkers indiensopleiding daarvoor ontvang.
- Maatskaplike werkers voortgaan om opleiding te ontvang ten opsigte van die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007) wat veral fokus op die riglyne van Artikel 150 en 151, vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.
- Die kinder-en gesinsorganisasie toesien dat al die maatskaplike werkers dieselfde assesseringsprotokol volg asook vertrouwd is met die organisasie se assesseringsprotokol.
- Maatskaplike werkers indiensopleiding ontvang en gereelde supervisie sodat daar gemonitor kan word dat maatskaplike werkers 'n assesseringsprotokol benut wat deur die Kinderwet (Wet 38 van 2005, soos gewysig wet 41 van 2007) rig en nie hulle eie protokol volg nie.

5.2.4.3 Benutting van verskillende assesseringsvorme by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Die onderskeie deelnemers het geïdentifiseer en verduidelik dat hulle gebruik maak van die verskillende assesseringsvorme soos die uitruilingsvorm, prosedurele-, narratiewe-, uitruilingssterkte-gebaseerde en die ontwikkelingsgerigte vorm van assessering. Die meerderheid van die deelnemers het die risiko assessering uitgewys wat hul ken as 'n vorm van assessering, maar dat dit nie altyd prakties is om uit te voer nie, weens hoe gevalleladings en beperkte tyd. Dit moet uitgewys word dat deelnemers onseker was oor die omskrywing van die narratiewe vorm van assessering asook watter inligting uitgeruil word tydens assessering aan kwesbare gesinne. Hierdie aspek benodig aandag aangesien kwesbare gesinne ondersteuning benodig vanaf maatskaplike werkers om hulle lewens te verander.

Die **gevolgtrekking** wat gemaak word, is dat deelnemers in praktyk bewus is van verskillende vorms van assessering end it outomaties toepas. 'n Verdere **gevolgtrekking** wat gemaak kan word, is dat deelnemers onseker is oor watter inligting hulle aan kwesbare gesinne moet bied tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. 'n Ander **gevolgtrekking** is dat deelnemers vertrouwd is met die risiko assessering, maar hierdie vorm van assessering prakties moeilik is om uit te voer.

Aanbeveling

Gesien in die lig van die feit dat die sukses van die deelnemers wat die meerderheid van die verskillende vorms van assessering uitvoer, word die volgende aanbevelings gemaak tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Daar word aanbeveel dat:

- Maatskaplike werkers indiensopleiding ontvang oor spesifieke assesseringsvorms, soos byvoorbeeld die narratiewe en uitruilingsvorm van assessering.

5.2.4.4 Implementering van stappe in assessering

Verskeie tipe stappe van assessering bestaan volgens literatuur. Vir die doeleindes van hierdie studie was die stappe van assessering volgens Compton, Galaway & Cournoyer (2005) benut.

Daar was bevind dat 'n aantal deelnemers nie assessering stapsgewys uitvoer nie aangesien hulle nie kennis dra van enige formele struktuur nie en ander het nie tyd om dit volgens spesifieke stappe uit te voer nie. Deelnemers het verder deurgegee dat beplanning nie geskied vir assessering nie as gevolg van beperkte tyden krisis-bestuur. Die meerderheid van die deelnemers kon identifiseer dat hulle sekere van Compton, Galaway & Cournoyer (2005) se stappe van assessering benut, maar nie 'n enkele deelnemer het al die geïdentifiseerde stappe gevolg nie. Dit is kommerwekkend aangesien assessering nie holisties kan plaasvind nie.

Die **gevolgtrekking** word gemaak dat die kinderbeskermingsdienste nie volgens stappe in assessering, gebaseer op literatuur, uitgevoer word nie.

Aanbeveling:

Daar word aanbeveel dat:

- Meer indiensopleiding en supervisie aan maatskaplike werkers gebied word ten opsigte van die stappe van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.
- Eenvoudige dokumentasie opgestel word vir maatskaplike werkers om te kan monitor of die stappe van assessering gevolg word tydens kinderbeskermingsdienste.

5.2.4.5 Benutting van assesseringshulpmiddels

Deelnemers is gevra om aan te dui watter assesseringshulpmiddels die kinder-en gesinsorgorganisasie voorskryf. Alhoewel die meerderheid deelnemers aangedui het dat assesseringshulpmiddels gebruik word, soos die genogram en die ekokaart, kon hulle nie die praktiese benutting en doel van hierdie assesseringshulpmiddels omskryf nie. Enkele deelnemers het ook aangedui dat daar geen assesseringshulpmiddels benut word nie. Dit is kommerwekkend aangesien literatuur aandui dat die voordeel van die benutting van verskillende assesseringshulpmiddels is om kwesbare gesinne met geskikte dienste te verbind.

Die **gevolgtrekking** is dat alhoewel assesseringshulpmiddels deur die kinder-en gesinsorgorganisasie voorgeskryf word, deelnemers dit nie benut nie en beskou as 'n administratiewe taak wat ook tyd in beslag neem.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Maatskaplike werkers indiensopleiding ontvang ten opsigte van die suksesvolle benutting van assesseringshulpmiddels.
- Dat die kinder-en gesinsorgorganisasie assesseringshulpmiddels identifiseer wat deel uit maak van die assesseringsfase by die lewering van kinderbeskermingsdienste en vereis dat dit benut word.

5.2.4.6. Vaardighede vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Maatskaplike werkers moet oor spesifieke vaardighede beskik tydens die assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Deelnemers het saamgestem met literatuur dat spesifieke vaardighede tydens assessering benut moet word. Die meerderheid van die deelnemers het uitgelig dat onderhoudsvaardighede, waarneming, professionele oordeel en algemene kommunikasie uiters belangrik is.

'n **Gevolgtrekking** word dus gemaak dat maatskaplike werkers vertrouwd is met vaardighede en die toepassing daarvan tydens assessering.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Maatskaplike werkers indiensopleiding ontvang oor die benutting van vaardighede vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

5.2.5 STRUIKELBLOKKE WAT MAATSKAPLIKE WERKERS TYDENS ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE ERVAAR

Hierdie afdeling van die ondersoek het gefokus op die uitdagings en struikelblokke wat tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ervaar word asook die invloed hiervan op die kwaliteit diens wat gelewer word. Daar is ook aan deelnemers die geleentheid gegee om aan te dui wat sal moet verander om in die ideale omstandighede kwesbare gesinne te assesseer.

5.2.5.1 Struikelblokke in gesinne en gemeenskappe tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Deelnemers het uitgewys dat die ouers se reaksies moeilik is om te hanteer en dat verwydering van kinders vir hulle ook traumaties van aard is. 'n Ander belangrike aspek wat deelnemers aangedui het, is die gebrek aan hulpbronne in die gemeenskap. Daar is veral 'n tekort aan plek van veiligheid waar kinders in krisitye geplaas moet word en die gemeenskappe is gevaarlik, en deelnemers voel dat hulle, hulle lewe in gevaarstel. Daar word geen ondersteuning van ander professionele hulpbronne ontvang tydens assessering nie.

'n Belangrike **gevolgtrekking** wat gemaak kan word is dat deelnemers nie assessering moeilik beskou nie, maar om die verwydering te doen na die voltooiing van die assessering, wat ook vir hulle 'n traumatiese ervaring is. 'n Laaste **gevolgtrekking** wat gemaak kan word is dat gemeenskappe meer gewelddadig raak en 'n gevaar inhou vir deelnemers om kinders te beskerm.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Die kinder-en gesinsorgorganisasies meer ondersteuning bied aan maatskaplike werkers tydens die verwyderingsproses en dadelike trauma berading bied aan maatskaplike werkers deur 'n geregistreerde sielkundige of berader.
- Dat daar meer hulpbronne in die gemeenskap geïdentifiseer kan word om dienslewering tydens kinderbeskerming te vergemaklik.
- 'n Professionele en ondersteuningsverhouding met die SAPD gehandhaaf word in gemeenskappe om maatskaplike werkers te vergesel na verwyderings in geweldadige en benede gedrewe gemeenskappe.

5.2.5.2 Struikelbokke in die kinder-en gesinsorgorganisasie tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Deelnemers het ook aangedui dat hulle struikelblokke in die kinder-en gesinsorgorganisasie ervaar, soos onvoldoende supervisie en hoe gevalleladings, wat veroorsaak dat deelnemers onder druk werk asook beperkte tyd.

'n **Gevoltrekking** wat gemaak kan word, is dat deelnemers kinderbeskermingsdienste as 'n uitdaging beskou aangesien daar onvoldoende ondersteuning gebied word van die kinder-en gesinsorgorganisasie en dat deelnemers onder baie werksdruk besluite neem.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Die kinder-en gesinsorgorganisasies meer ondersteuning bied aan maatskaplike werkers tydens die verwyderingsproses en dadelike trauma berading bied aan maatskaplike werkers deur 'n geregistreerde sielkundige of berader.
- Maatskaplike hulpwerkers aangestel word om ondersteuning aan maatskaplike werkers te bied om gevalleladings te verlaag.

5.2.6 AANBEVELINGS TEN OPSIGTE VAN VERBETERINGE VAN ASSESSERING TYDENS DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

Daar was verskeie aspekte wat deelnemers aangedui het, wat sal moet verander om in die ideale omstandighede assessering uit te voer tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die meerderheid deelnemers het egter uitgelig dat meer ondersteuning deur supervisors gebied moet word, verbetering van opleiding, gevalleladings te verlaag en vereenvoudige dokumentasie te benut.

Die **gevolgtrekking** wat gemaak kan word, is dat voldoende supervisie, indiensopleiding en administratiewe aspekte in plek te stel om suksesvolle assessering te voltooi ten opsigte van kinderbeskermingsdienste aan kwesbare gesinne.

Aanbeveling

Daar word aanbeveel dat:

- Die kinder-en gesinsorgorganisasie meer ondersteuning bied aan maatskaplike werkers deur gereelde supervisie en kontak met die supervisor.
- Meer indiensopleiding bied ten opsigte van assessering en elke ses maande opvolg met maatskaplike werkers oor die assesseringsfase wat uitgevoer word.
- Gestandaardiseerde en vereenvoudige dokumentasie saam te stel wat benut kan word tydens assessering en wat nie tydrowend is vir maatskaplike werkers nie.
- Meer maatskaplike hulpwerkers benodig word om maatskaplike werkers te ondersteun om sodoende die ideale omstandighede vir kinderbeskermingsdienste te verseker.

5.3. VERDERE STUDIES

Die moontlikheid van verdere studies oor assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste word sterk aanbeveel. Die rede hiervoor is dat daar beperkte navorsing bestaan en dat maatskaplike werkers, soos daar in die studie gesien kan word, nie die huidige assesseringsinstrumente verstaan en korrek toepas nie. Dit het tot 'n gevolg dat die kwesbare gesin ook verward is en dat daar nie altyd die regte besluit gemaak word ten opsigte van die ondersteuning vir die kwesbare gesin nie.

Laastens kan verdere navorsing oor die belangrikheid en toepaslikheid van 'n eenvormige assesseringsprotokol wat deur alle maatskaplike werkers gevolg moet word. Studies kan ook gedoen word om stappe van assessering te identifiseer, wat gegrond is op literatuur, wat kinder- en gesinsorgorganisasies benut tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

5.4. SLOTSOM

Die hoofdoel van hierdie studie was om maatskaplike werkers se siening oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste te bestudeer. Hierdie doel is bereik deur die drie doelstellings in die studie.

Hoofstuk twee het die eerste doelstelling bereik, wat veral op internasionale beleid en Suid-Afrikaanse beleid en wetgewing in kinderbeskermingsdienste gefokus het. Hierdie hoofstuk het ook die benutting van die ekologiese benadering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste bespreek. Hoofstuk drie het die tweede doelstelling bereik deur assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste te bespreek. Die derde doelstelling is in hoofstuk vier bespreek wat maatskaplike werkers se siening oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste ondersoek het.

Deur maatskaplike werkers se siening oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste te bestudeer, is daar duideliker begrip vir maatskaplike werkers wat dienste aan kwebare gesinne lewer, verkry. Daar is verder ook insig verkry oor die aard en omvang van kinderbeskermingsdienste in die praktyk asook die benutting van beleid en wetgewing en die integrasie van literatuur in hierdie verband.

Hierdie studie kan tot voordeel wees vir maatskaplike werkers wat assesserings voltooi tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste aangesien die uitdagings wat in kinderbeskermingsdienste ervaar word asook verskillende sienings oor die benutting van literatuur beskryf word deur deelnemers in die praktyk. Voorts het die studie verskeie areas in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste wat aandag benodig, uitgelig.

BIBLIOGRAFIE

- Adams, R. 2012. *Working with children and families – knowledge and contexts for practice*. New York. Pargrave Macmillan.
- African Charter on the Rights and Welfare of the Child*. 1990. Organization of African Unity.
- Arney, F. & Scott, D. 2010. *Working with Vulnerable Families: A Partnership Approach*. New York. Cambridge University Press.
- Babbie, E. & Mouton, J. 2001. *The practice of social research*. Cape Town. Oxford University Press.
- Beckett, C. 2009. *An introduction: Child Protection*. 2nd Edition. London. Sage Publications Ltd.
- Beckett, C. 2010. *Assessment & Intervention in Social Work: preparing for practice*. London. Sage Publishers.
- Bless, C., Higson-Smith, C. & Kagee, A. 2006. *Fundamentals of Social Research Methods*. 4th Edition. Cape Town. Paarl Print.
- Blockland, F.M.L. 2011. *Legislation: A road to protection of children in residential care institutions in Suriname? Mini-dissertation for Master of Public Administration in Governance*. F.H.R. Lim A Po Institute for Social Studies.
- Brendtro, L., Brokenleg, M., & Van Bockern, S. 2004. *Reclaiming Youth at Risk: Our Hope for Future*. Bloomington. National Education Service.
- Bronfenbrenner, U. 1995. *Developmental Ecology through space and time: A future perspective*. Washington DC. American Psychological Association.
- Bronfenbrenner, U. 2005. *Making Human Beings Human. Biological Perspective on Human Development*. London. Sage Publications Ltd.
- Burman, S. 2003. *The fate of the child, legal decisions on children in the new South Africa*. Landsdown. Juta Law.
- Cocker, C & Allain, L. 2011. *Advanced Social Work with Children and Families*. Great Brittain. Short Run Press Ltd.
- Compton, B.R.; Galaway, B & Cournoyer, B.R; 2005. *Social Work Processes*. 7th edition. Belmont. Thomson Learning.
- Connolly, M. & Morris, K. 2012. *Understanding child and family welfare*. New York. Palgrave Macmillan.

- Cook, L.L. 2009. *Making sense of the initial home visit: the role of intuition in child and family social workers' assessment of risk*. Journal of Social Work Practice. Published: Online
- Coulshed, V. and Orme, J. 2006. *Social Work Practice: An Introduction*. 4th Edition. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Children's Act and Regulations (Act Nr. 38 of 2005)*. 2010. Claremont. Juta & Co.Ltd.
- Davel, C.J. 2000. *Introduction to Child Law in South Africa*. Landsdowne. Juta & Co, Ltd.
- Davies, M. 2012. *Social Work with Children & Families*. London. Palgrave Macmillan.
- Dayle, C. 2006. *Working with abused children: from theory to practice*. 3rd Edition. New York. Palgrave Macmillan.
- Department of Welfare. 1997. *White Paper on Social Welfare*. Government Gazette, Notice 57 of 1996. Pretoria: Government Printers.
- Department of Social Development. 2008. *White Paper on Families*. [Online] Available: <http://www.info.gov.za/view/DownloadFileAction?id=152939>.
- Devine, L. 2015. *Considering social work assessment of families, Journal of Social Welfare and Family Law, 37:1*. Taylor & Francis Publishers.
- De Vos, A.S., Strydom, H., Fouche, C.B. & Delpont, C.S.L 2014. *Research at Grass Roots*. Pretoria. Van Schaik Publishers.
- Earle, N. 2008. *Social work as a scarce and critical profession*.
- Ferguson, H. 2011. *Child Protection Practice*. London. Palgrave Macmillan.
- Fontes, L.A. 2008. *Child Abuse and Culture – working with diverse families*. New York. Guilford Press.
- Henley, L. 2016. *Older adults and alcohol: A study of registered social workers' assessment practices*. New Zealand.
- Helm, D. 2010. *Making Sense of Family Assessment*. London. Jessica Kingsley Publishers.
- Holland, S. 2004. *Child and family assessment in social work practice*. London. SAGE Publications Inc.
- Horwath, J. 2013. *Child Neglect – Planning and Intervention*. New York. Palgrave MacMillan.
- <http://www.dir.ct.gov/dcf/Policy/invest34/34-13-1.htm>
- http://www.kusd.edu/district/departments/ed_options/bridges/thecircleofcourage.html
- Johnson, L.C & Yanca, S.J. 2007. *Social Work Practice: A Generalist Approach*. 9th Edition. Pearson Education.

- Jones, P. & Walker, G. 2011. *Children's Rights in Practice*. Sage Publications.
- Joubert, I., Hartell, C. & Lombard, K. 2016. *Navorsing 'n gids vir die beginnersnavorsers*. Pretoria. Van Schaik Uitgewe.
- Karam, I. 2014. *Birth parents' experiences of contact sessions with their children in foster care*.
- Kelimer, A. 2017. *The recording and social assessment report in medical social work settings*. Kastamonu University. Journal of faculty of Economics and Administrative Sciences. Volume 8, Issue 1.
- Lee, A. 2007. *The Childminder's Companion: A practical guide to looking after other people's children*. Oxford. How to Books Ltd.
- Little, I. 2008. *Lewenspraatjies met Ouers – 'n Onontbeerlike gids oor tiener- en ouerskapkwessies*. Kaapstad. Oshun Books.
- Logan, E. 2008. *Janusz Korczak Lecture: The child's best interest: a generally applicable principle*. [Online] Available: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1341155>.
- Louw, D.A., Van Ede, DM. & Louw, A.E. 2003. *Menslike Ontwikkeling*, 3de Uitgawe. Pinelands. Kagiso Tersier.
- Louw, D.A. & Louw, A.E. 2014. *Children and Adolescent development*, 2nd Edition. Bloemfontein. Psychology Publications.
- Magagula, S.J. 2009. *Evaluation of reunification programmes rendered by service providers in respect of street children with their families/households*.
- Mainstone, F. 2014. *Mastering Whole Family Assessment in Social Work*. London. Jessica Kingsley Publishers.
- Maree, J.G.K. 2012. *Complete your thesis or dissertation successfully: Practical guidelines*. Cape Town. Juta & Company Ltd.
- Maree, K. 2016. *First steps in Research*, 2nd Edition. Pretoria. Van Schaik Publishers.
- McCarthy, T. 2015. *The common-sense guide to improving safeguarding of children*. Philadelphia. Jessica Kingsley Publishers.
- Miley, K.K; O'Melia, M; & DuBois, B. 2009. *Generalist Social Work Practice – An Empowering Approach*. 6th Edition. Boston. Pearson Education, Inc.
- Milner, J. & O'Bryne, P. 2009. *Assessment in Social Work*. 3rd Edition. London. Licensing Agency.

- Minimol, K. 2016. *Risk Assessment and Strengths Based Case Management in Elderly Care – Scope of Social Work Practice*.
- Ministry for Welfare and Population Development. 1997. *White Paper for Social Welfare*. Government Gazette (18166). 386. Pretoria: Government Printer.
- Mouton, J. 2001. *How to succeed in your Master's & Doctoral Studies*. Pretoria. Van Schaik Publishers.
- Munro, E. 2008. *Child Protection*. 2nd Edition. London. Sage Publications Ltd.
- Munro, E. 2010. *Effective Child Protection*. 2nd Edition. London. Sage Publications.
- Patel, L. 2015, *Social Welfare and Social Development*. 2nd Edition. Cape Town. Oxford University Press.
- Patterson, J.M. 2010. *Understanding family resilience*. *Journal of Clinical Psychology*. Vol. 58 (3).
- Rasmusson, B. 2009. *Children and Youth Services Review*. Elsevier Ltd.
- Republic of South Africa. 1996. *The Constitution of the Republic of South Africa, Act Nr. 108 of 1996*. Pretoria: Government Printers.
- Republic of South Africa. 2005. *Children's Act, Act Nr. 38 of 2005*. Cape Town: Government Printers.
- Republic of South Africa. 2008. *Children's Amendment Act, Act Nr. 41 of 2007*. Cape Town: Government Printers.
- Richter, L; Dawes, A & Higson-Smith, C. 2004. *Sexual abuse of young children in Southern Africa*. Cape Town. HSRC Press.
- Roberts, A.R & Yeager, K.R. 2009. *Pocket Guide to Crisis Intervention*. New York. Oxford University Press.
- Rossouw, L. 2009. *The implementation of changed politics pertaining to child and youth care: views and experiences of team members*. Social Work Department. Stellenbosch: Stellenbosch University. (DPhil Dissertation).
- Sadie-Bosman, H. & Corrie, L. 2010. *A Practical Approach to the Children's Act*. Pietermaritzburg. Interpak Books.
- Sauls, H. & Esa, F. 2015. *An evaluation of family reunification services in the Western Cape: exploring children, families and social workers' experiences of family reunification services within the first twelve months of being reunited*
- Schofield, G., Moldestad, B., Hojer, I., Ward, E., Skilbred, D., Young U. & Havik, T. 2011. *Managing loss and Threatened Identity: Experiences of parents of children growing up in Foster Care: The*

- perspectives of their Social Workers and Implications for Practice*. British Journal of Social Work, 41: 79-92.
- Samsonsen, V., & Turney, D. 2017. *The role of professional judgement in social work assessment: A comparison between Norway and England*. European Journal of Social Work, 20(1), 112-124.
- Schepard, A.I. 2004. *Children, Courts, and Custody*. Cape Town. Cambridge University Press.
- Schoonees, P.C., Swanepoel, C.J., Du Toit, S.J. & Booysen, C.M. 1965. *HAT*. 9de Uitgawe. Johannesburg. Perskor Uitgewers.
- Schultz, R. 2002. *In the Best Interest of the Child*. Pretoria. Christelike Maatskaplike Raad.
- Sloth-Nielsen, J. 2008. *Children's Rights in Africa*. England. Ashgate Publishing Limited.
- Spies, G.M. 2015. *Developing Safety and Risk Assessment Tools and Training Materials: A Researcher-practice Dialogue*. Vol. 25(6). 670-680.
- Spies, G.M. 2017. *International Journal for Studies on Children, Women, Elderly and Disabled*. Vol. 1. January 2017. ISSN 0128-309X.
- Spray, C. & Jowett, B. 2012. *Social Work Practice with Children and Families*. London. Sage Publications Ltd.
- Statistics South Africa. 2013. *Men, Women and Children*. Pretoria. South Africa: Author.
- Swick, K.J & Williams, R.D. *Early Childhood Development Journal*, Vol.33. No.5 April 2006.
- The Constitution of the Republic of South Africa*. 2006. 4th Edition. Cape Town. Juta & Co Ltd.
- Thompson, N. 2009. *Understanding Social Work*. 3d Edition. London. Palgrave Macmillan.
- Thoburn, J. 2009. *Reunification of children in out-of-home care to birth parents or relatives: a synthesis of the evidence on process, practice and outcomes*. University of East Anglia: England.
- Turner, D., Platt, D., Selwyn, J. & Farmer, E. 2012. *Improving Child and Family Assessment*. London. Jessica Kingsley Publishers.
- UNICEF. 2007. *Young lives: Statistical data on the status of children aged 0-4 in South Africa*. Pretoria. South Africa: Author.
- UNICEF. 2013. *Convention of the Rights of the Child*. [Online] Available: <http://www.unicef.org/crc/>.
- United Nations. 1989. *United Nations Convention on the Rights of the Child*. General Assembly of the United Nations. New York.

- Van der Luitgaarden, G. 2009. *Evidence-based practice in social work: Lessons from judgement and decision-making theory*. British Journal of Social Work, 39(2), 243-260.
- Van Niekerk, H.J. 1998. *Child Welfare Legislation and Practice*. Durbanville. Van Gent Publishing House.
- Van Wyk, N. 2010. *Veilige en vreesloos: Beveiling jou kinders teen seksuele misbruik*. Pretoria. LAPA Uitgewers Bpk.
- Van Zyl, E.J. 2001. *Maatskaplike werkers se assessering van seksueel gemolesteerde kinders in hul middelkinderjare (Doctoral dissertation, Stellenbosch University)*.
- Visser, M. 2007. *Contextualising Community Psychology in South Africa*. Pretoria. Van Schaik Publishers.
- Walker, S. 2012. *Effective Social Work with children, young people and families: putting system theory into practice*. London. Sage Publishers.
- Watson, K. & James, A. 1995. *The Child Protection Handbook*. London. WCB Book Manufactures.
- Welbourne, P. 2012. *Social Work with Children and Families – Developing advanced practice*. Oxon. Anthony Rowe.
- Watson, D. & West, J. 2006. *Social Work Process and Practice: Approaches, knowledge and skills*. China. Palgrave Macmillan.
- www.coe.int/familypolicy/databases
- Zastrow, C.H. 2008. *Social Work with Groups: A Comprehensive Workbook*. 7th Edition. USA: Cengage Learning.

BYLAAG A: AFRIKAANSE SEMI-GESTRUKTUREERDE ONDERHOUDSKEDULE**STELLENBOSCH UNIVERSITEIT**

Sienings van maatskaplike werkers oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

Navorsers: A. Kotze

Informasie ingesamel deur middel van die vraelys sal streng konfidensieel bly.

AFDELING A: INDENTIFISERENDE BESONDERHEDE

1.1 Ouderdom van deelnemer:

Ouderdom (in jare)	Merk met 'n X
20 – 30 jaar	
31 – 40 jaar	
41 – 50 jaar	
51 – 60 jaar	
61+ jaar	

1.2. Hoeveel jaar praktiseer u al in maatskaplike werk?

Aantal jaar ondervinding	Merk met 'n X
6maande – 5 jaar	
6 – 10 jaar	
11 – 15 jaar	
16 – 20 jaar	
21 + jaar	

1.3. Hoeveel jaar praktiseer u as 'n aangewysde kinderbeskermings maatskaplike werker:

Aantal jaar	Merk met 'n X
1 – 2 jaar	
3 – 4 jaar	
5 – 6 jaar	
7 – 8 jaar	
9 – 10 jaar	
10 jaar	

1.4. Dui u hoogste kwalifikasie in maatskaplike werk aan:

Kwalifikasie	Merk met 'n X
Diploma in Maatskaplike Werk	
B. Maatskaplike Werk	
B.A. Maatskaplike Werk (3 jaar)	
B.A. Maatskaplike Werk (4 jaar)	
B. Maatskaplike Werk (4 jaar)	
B. Diac. Maatskaplike Werk	
M.A. Maatskaplike Werk	
D. Phil. Maatskaplike Werk	

1.5. Is die indiensopleiding wat u ontvang het relevant tot assessering en kinderbeskermingsdienste?

AFDELING B: INTERNASIONALE, STREEKS- EN NASIONALE (SUID-AFRIKAANSE) BELEID EN WETGEWING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

2.1. Identifiseer die beleid en wetgewing waarmee u vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste:

2.2. Beskryf kortliks wat u verstaan ten opsigte van die beste belang van die kind tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste:

2.3. Wat is u begrip van die term sorg en beskerming van die kind?

2.4. Beskryf u begrip van ouers se regte by die lewering van kinderbeskermingsdienste:

2.5. Beskryf watter teoretiese perspektiewe u benut tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste.

AFDELING C: DIE ASSESSERINGSFASE BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE

3.1. Beskryf assessering in u eie woorde:

3.2. Beskryf die protokol wat u volg by die lewering van kinderbeskermingsdienste:

3.3. Wanneer u assessering uitvoer, van watter vorms van assessering maak u gebruik?

3.4. Wanneer u assessering uitvoer tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste, watter stappe pas u toe?

3.5. Van watter assesseringshulpmiddels maak u organisasie gebruik wanneer u assessee?

3.6. Van watter vaardighede maak u gebruik wanneer u assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste voltooi?

AFDELING D: STRUIKELBLOKKE WAT MAATSKAPLIKE WERKERS TYDENS ASSESSERING BY DIE LEWERING VAN KINDERBESKERMINGSDIENSTE ERVAAR

4.1. Identifiseer en beskryf watter van die onderstaande struikelblokke u ervaar tydens assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste:

- **Struikelblokke in gesinne en gemeenskappe**

- **Struikelblokke in die kinder- en gesinsorgorganisasie**

AFDELING E: MENINGS TEN OPSIGTE VAN VERBETERING VAN ASSESSERING TYDENS DIE LEWERING VAN KINDERSBESKERMINGS-DIENSTE VANUIT 'N EKOLOGIESE PERSPEKTIEF

5.1. Beskryf kortliks u mening, hoe maatskaplike werkers assessering kan verbeter by die lewering van kinderbeskermingsdienste?

BYLAAG B: APPENDIX: SEMI-STRUCTURED INTERVIEW SCHEDULE**STELLENBOSCH UNIVERSITY****Perspectives of social workers on assessment during child protection services****Researcher: A Kotze**

*Information will be gained according to the questionnaire and will be confidential.***SECTION A: IDENTIFYING DETAILS**

1.1. Ages of participants:

Age (in years)	Indicate with a X
20 – 30 years	
31 – 40 years	
41 – 50 years	
51 – 60 years	
61+ years	

1.2. For how many years do you practice in social work?

Amount of years' experience	Indicate with a X
6 months – 5 years	
6 – 10 years	
11 – 15 years	
16 – 20 years	
21 + years	

1.3. For how many years do you practice as a designated child protection social worker?

Amount of years	Indicate with a X
1 – 2 years	
3 – 4 years	
5 – 6 years	
7 – 8 years	
9 – 10 years	
10 + years	

1.4. Indicate your highest qualification in social work:

Qualification	Indicate with a X
Diploma in Social Work	
B. Social Work	
B.A. Social Work (3 years)	
B.A. Social Work (4 years)	
B Social Work (4 years)	
B. Diac. Social Work	
M.A. Social Work	
D. Phil. Social Work	

1.5. Other training which you completed that is relevant to assessment in child protection services? Discuss the content of the training.

SECTION B: INTERNATIONAL AND NATIONAL (SOUTH AFRICAN) POLICY AND REGULATION DURING CHILD PROTECTION SERVICE DELIVERY

2.1. Identify the policy and regulations which you use during child protection services.

2.2. Describe what your understanding is of the term best interest of the child during child protection services.

2.3. What is your understanding of the term care and protection and discuss it?

2.4. Discuss how you focus on the parents' rights during child protection services.

2.5. Discuss which theoretical perspectives you use during child protection services.

SECTION C: THE ASSESSMENT PHASE DURING CHILD PROTECTION SERVICESAFDELING

3.1. Describe assessment in your own words:

3.2. Discuss the protocol which you follow during child protection services:

3.3. When your organisation complete assessment, which forms of assessment do you use?

3.4. When you assess during child protection services, which steps do you follow?

3.5. Which assessment aids do your organisation use when assessing?

3.6. Which skills do you use when u assess during child protection services?

SECTION D: CHALLENGES WHICH SOCIAL WORKERS EXPERIENCE DURING ASSESSMENT IN CHILD PROTECTION SERVICES

4.1. Identify and describe which of the following challenges you experience during assessment in child protection services:

4.1.1. Challenges in families and communities

4.1.2. Challenges in the child protection organisation

SECTION E: IMPROVEMENTS IN ASSESSMENT DURING CHILD PROTECTION SERVICES FROM AN ECOLOGICAL PERSPECTIVE

5.1. Discuss in your own opinion, how social workers can improve assessment during child protection services:

BYLAE C TOESTEMMING OM AAN STUDIE DEEL TE NEEM

UNIVERSITEIT•STELLENBOSCH•UNIVERSITY
jou kennisvenoot • your knowledge partner

UNIVERSITEIT STELLENBOSCH INWILLIGING OM DEEL TE NEEM AAN NAVORSING

Maatskaplike werkers se perspektief oor die aard van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

U word gevra om deel te neem aan 'n navorsingstudie uitgevoer te word deur 'n meesters student, Anje Kotze, van die Departement Maatskaplike Werk, aan die Universiteit Stellenbosch. Die resultate van die studie sal deel vorm van 'n navorsingstesis. U is as moontlike deelnemer aan die studie gekies omdat u tans 'n maatskaplike werker is met ten minste een jaar ondervinding in die lewering van kinderbeskermingsdienste.

1. DOEL VAN DIE STUDIE

Die doel van die studie is om insig te ontwikkel vir die perspektiewe van maatskaplike werkers oor die aard van assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste.

2. PROSEDURES

Indien u inwillig om aan die studie deel te neem, vra ek dat u die volgende moet doen:

U moet terugvoer gee oor temas in 'n semi-gestruktureerde onderhoudskedule. Die temas sal vereis dat u moet uitbrei oor u perspektief oor assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste. Die onderhoud sal ongeveer 60 minute duur en die inligting sal opgeneem word met 'n bandspeler vir dataverwerking. Die proses is egter konfidensieel en u persoonlike inligting sal nie aan ander persone meegedeel word nie.

3. MOONTLIKE RISIKO'S EN ONGEMAKLIKHEID

Risiko's verbonde aan die studie is minimaal. Die doel van die studie is om areas vir moontlike dienslewering aan kwesbare gesinne te verbeter en uit te lig en nie om u vermoëns te evalueer nie. U sal daarom hulp aan die navorser verleen eerder as wat daar evaluering van u sal plaasvind. Indien u enige ongemak ervaar moet u die navorser asseblief onmiddellik hiervan bewus maak.

4. MOONTLIKE VOORDELE VIR PROEFPERSONE EN/OF VIR DIE SAMELEWING

U deelname sal 'n bydrae lewer aan gesinsorgorganisasies wat dienste aan kwesbare gesinne lewer. Die navorsing sal ook 'n bydrae maak tot die veld van maatskaplike werk dienslewering aan kwesbare in

Suid-Afrika. Indien u in die resultate van die studie geïnteresseerd is sal die navorser 'n kopie van die resultate aan u verskaf.

5. VERGOEDING VIR DEELNAME

Geen vergoeding sal vir deelname aan die navorsingstudie gegee word nie.

6. VERTROULIKHEID

Enige inligting wat deur middel van die navorsing verkry word en wat met u in verband gebring kan word, sal vertroulik bly en slegs met u toestemming bekend gemaak word of soos deur die wet vereis. Vertroulikheid sal gehandhaaf word deur middel van 'n koderingstelsel. Die koderingstelsel behels dat elke onderhoudskedule 'n nommer sal ontvang. Elke onderhoudskedule sal alleenlik deur die navorser hanteer, geanaliseer en verwerk word asook in 'n geslote kabinet gehou word. U persoonlike inligting word dus konfidensieel gehou deur die koderingstelsel waar u bekend sal staan as deelnemer nommer een, twee, drie, ensovoorts.

Die onderhoudskedules sal deur die navorser alleenlik hanteer, geanaliseer en in 'n geslote kabinet gestoor word. Inligting wat op band opgeneem word, sal ook verwys na u as deelnemer een, twee of drie. U naam sal onder geen omstandighede bekend gemaak word nie. Tydens publiserings van die resultate sal u deel vorm van 'n statistiese voorstelling waar u persoonlike inligting ook nie bekend gemaak sal word nie.

7. DEELNAME EN ONTTREKING

U kan self besluit of u aan die studie wil deelneem of nie. Indien u inwillig om aan die studie deel te neem, kan u enige tyd onttrek sonder enige nadelige gevolge. U kan ook weier om 'n bepaalde vraag te beantwoord, maar steeds aan die studie deelneem. Die ondersoeker kan u aan die studie onttrek indien omstandighede dit noodsaaklik maak.

8. IDENTIFIKASIE VAN ONDERSOEKERS

Indien u enige vrae of besorgdhede omtrent die navorsing het, staan dit u vry om in verbinding te tree met my Anje Kotze per epos: anjkotze@gmail.com of telefonies: 082 88 99 133. U kan ook met my studieleier, dr. Marianne Strydom, in verbintenis tree per epos: mstrydom@sun.ac.za.

9. REGTE VAN PROEFPERSONE

U kan te eniger tyd u inwilliging terugtrek en u deelname beëindig, sonder enige nadelige gevolge vir u. Deur deel te neem aan die navorsing doen u geensins afstand van enige wetlike regte, eise of regsmiddel nie. Indien u vrae het oor u regte as proefpersoon by navorsing, skakel met me Maléne Fouché [mfouche@sun.ac.za; 021 808 4622] van die Afdeling Navorsingsontwikkeling, Universiteit Stellenbosch.

VERKLARING DEUR PROEFPERSOON OF SY/HAAR REGSVERTENWOORDIGER

Die bostaande inligting is aan my, _____, gegee en verduidelik deur Anje Kotze in Afrikaans en ek _____ is dié taal magtig of dit is bevredigend vir my vertaal. Ek is die geleentheid gebied om my vrae te stel en die vrae is tot my bevrediging beantwoord.

Ek willig hiermee vrywillig in om deel te neem aan die studie. 'n Afskrif van hierdie vorm is aan my gegee.

_____ Naam van proefpersoon/deelnemer

_____ Naam van regsverteenvoordiger (indien van toepassing)

_____ Handtekening van proefpersoon/deelnemer of regsverteenvoordiger

_____ Datum

VERKLARING DEUR ONDERSOEKER

Ek verklaar dat ek die inligting in hierdie dokument vervat verduidelik het aan _____. Hy/sy is aangemoedig en oorgenoeg tyd gegee om vrae aan my te stel. Dié gesprek is in Afrikaans gevoer en geen vertaler is gebruik nie.

_____ Handtekening van ondersoeker

BYLAE D

CONSENT FORM TO PARTICIPATE

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvennoot • your knowledge partner

STELLENBOSCH UNIVERSITY CONSENT TO PARTICIPATE IN RESEARCH

The perspective of social workers on assessment during child protection services.

You are asked to participate in a research study conducted by Anje Kotze [currently busy with a master's degree in social work] from the Social Work Department at Stellenbosch University. The research results will contribute towards a research thesis. You have been chosen as a possible participant because of the fact that you are a designated social worker for more than one year, rendering child protection services.

1. PURPOSE OF THE STUDY

The purpose of the study is to gain insight on social workers' perspective on assessment during child protection services.

2. PROCEDURES

If you volunteer to participate in this study, I would ask you to do the following:

Feedback on themes will be provided in a semi-structured interview schedule. Themes will expect from the participant to elaborate on certain views of service delivery to vulnerable families. The interview will take approximately 60 minutes and will be recorded with a tape recorder for data processing. The semi-structured interview schedule is confidential and you do not need to indicate any personal information on the interview schedule.

3. POTENTIAL RISKS AND DISCOMFORTS

There is minimal risk associated with this research. You will not be placed in a situation where you are threatened or confronted. The purpose of the study is to gain insight on social workers' perspective on assessment during child protection services to vulnerable families and not to evaluate the participant's abilities. You will therefore help the researcher rather than being evaluated. If you feel uncomfortable you are requested to immediately inform the researcher of your discomfort.

4. POTENTIAL BENEFITS TO SUBJECTS AND/OR TO SOCIETY

The researcher hopes to provide social workers with insight regarding service delivery to vulnerable families. If you are interested in the results of the research topic, the researcher will supply you with a copy of the results.

5. PAYMENT FOR PARTICIPATION

No monetary compensation will be given to any participant in the research study.

6. CONFIDENTIALITY

Any information that is obtained in connection with this study which can be identified with you will remain confidential and will be disclosed only with your permission or as required by law. Confidentiality will be maintained by means of a coding system where you will be addressed as participant one, two, three, etcetera. In this way the participant's identity will be kept anonymous.

The interviewed schedules will be handled, analysed and processed by the researcher and will be kept safe in a locked cabinet. In any information that is recorded, there will be referred to as participant one, two or three. Your name will not be mentioned at any stage of the research study. Results of this study will be published, but participant anonymity is guaranteed.

7. PARTICIPATION AND WITHDRAWAL

You can choose whether to be in this study or not. If you volunteer to be in this study, you may withdraw at any time without consequences of any kind. You may also refuse to answer any questions that you don't want to answer and still remain in the study. The investigator may withdraw you from this research if circumstances arise which warrant doing so.

8. IDENTIFICATION OF INVESTIGATORS

If you have any questions or concerns about the research, please feel free to contact, Anje Kotze, at anjkotze@gmail.com or telephonically at 082 88 99 133. You can also contact the supervisor, Dr. Marianne Strydom by email: mstrydom@sun.ac.za

9. RIGHTS OF RESEARCH SUBJECTS

You may withdraw your consent at any time and discontinue participation without penalty. You are not waiving any legal claims, rights or remedies because of your participation in this research study. If you have questions regarding your rights as a research subject, contact Ms Maléne Fouché [mfouche@sun.ac.za; 021 808 4622] at the Division for Research Development.

SIGNATURE OF RESEARCH SUBJECT OR LEGAL REPRESENTATIVE

The information above was described to _____ by Anje Kotze in English and I am in command of this language or it was satisfactorily translated to me. I was given the opportunity to ask questions and these questions were answered to my satisfaction.

I hereby consent voluntarily to participate in this study. I have been given a copy of this form.

_____ Name of Subject/Participant

_____ Name of Legal Representative (if applicable)

_____ Signature of Subject/Participant or Legal Representative

_____ Date

SIGNATURE OF INVESTIGATOR

I declare that I explained the information given in this document to _____. The participant was encouraged and given ample time to ask me any questions. This conversation was conducted in English. No translator was used.

Signature of Investigator Date

BYLAE E

UNIVERSITEIT•STELLENBOSCH•UNIVERSITY
jou kennisvenoot • your knowledge partner

ONAFHANKLIKE KODEERDER VERKLARING

Hiermee word verklaar dat ek _____ deur Anje Kotze (die navorser) se semigestruktureerde onderhoude gelees het en dat my bevindinge ooreenstem met die temas, sub-temas en kategorieë soos in die empiriese studie voorgestel word.

Handtekening

Datum

BYLAE F

UNIVERSITEIT • STELLENBOSCH • UNIVERSITY
jou kennisvenoot • your knowledge partner

DEELNEMER BEVESTIGING

Hiermee verklaar ek as deelnemer dat ek die empiriese studie deurgelees het en dat die resultate wat voorgestel word, 'n ware weerspieëling is assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste soos deur maatskaplike werkers in die praktyk ervaar word. Die data is in ooreenstemming met die semi-gestruktureerde onderhoude wat gevoer is.

JA	NEE

Handtekening

Baie dankie.

BYLAE G

UNIVERSITEIT•STELLENBOSCH•UNIVERSITY
jou kennisvennoot • your knowledge partner

TEMAS, SUB-TEMAS EN KATEGORIEË

Tema 1: Indiensopleiding in assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	Kategorie
1. Geen opleiding in organisasie	• Slegs opleiding op universiteit ontvang
2. Opleiding ontvang in organisasie	• Algemene opleiding binne organisasie ontvang
	• Spesifieke opleiding buite organisasie ontvang

Tema 2: Beleid en wetgewing waarmee deelnemers vertrouwd is tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	Kategorie
1. Internasionale Beleid	• Hague Konvensie • UNCRC
2. Suid-Afrikaanse Wetgewing	• Kinderwet (Wet 35 van 2007) en spesifieke artikels en regulasies
3. Suid-Afrikaanse Beleidsdokumente	• Witskrif vir Maatskaplike Welsyn (1997)
4. Organisasoriese Beleid	• Interne beleidsdokumente

Tema 3: Begrip van die beste belang van die kind	
Sub-tema	Kategorie
1. Bepaal die beste belang van die kind	• Fokus op die kind
	• Kind se binding met die ouers

Tema 4: Begrip van die term sorg en beskerming	
Sub-tema	Kategorie
1. Begrip van “sorg van die kind”	• Fisiese en emosionele versorging van die kind
2. Begrip van “beskerming van die kind”	• Fisiese veiligheid in huishouding en omgewing

Tema 5: Begrip van Ouerlike Regte	
Sub-tema	Kategorie
1. Ouers beskik oor regte	• Reg tot toegang met kind
	• Ouerlike verantwoordelikhede
	• Re tot deelname aan die statutere proses
2. Ouers se regte word nie eerste gestel nie	• Kind se regte geniet voorrang

Tema 6: Benutting van perspektiewe	
Sub-tema	
1. Ekologiese perspektief word benut	
2. Ontwikkelingsfase	
3. Sterkte perspektief	
4. Onseker oor of hulle perspektiewe benut	

Tema 7: Beskrywing van assessering	
Sub-tema	Kategorie
1. Stappe van assessering	• Implementering van die eerste stap in intervensie
	• Verken holistiese beeld van probleem/behoefte
	• Benut assessering vir besluitneming oor verdere dienslewering
2. Onseker oor wat assessering behels	• Sukkel om te beskryf
3. Uitdagings ten opsigte van die deurvoer van assessering	• Gebrek aan tyd en krisis-bestuur beïnvloed implementering

Tema 8: Protokol vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	Kategorie
1. Benut Departement Maatskaplike Ontwikkeling se protokol	• Risiko-assessering word uitgevoer
	• Veiligheidsassessering word uitgevoer
	• Konsensus-gebaseerde assessering word uitgevoer
	• Onseker oor die benutting van Departement Maatskaplike Ontwikkeling se protokol
2. Organisatoriese protokol word gevolg	• Ontvang anmelding en voltooi vorm 22
	• Volg op binne 24 uur met 'n tuisbesoek of kontak ouers
	• Assesseer en besluit oor die statutere proses
3. Kinderwet (Wet 41 van 2007)	• Benutting van artikel 150 en 151, te same met toepaslike regulasies
4. Geen protokol word gevolg	• Deelnemers volg hul eie ontwerpte assesseringsprotokol

Tema 9: Benutting van verskillende assesseringsvorms by die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	
1. Vraagstellingvorm (Rig vrae)	

2. Prosedurele vorm (Benut vorms)
3. Narratiewe vorm (Vertel storie)
4. Uitrustingsvorm (Bied inligting)
5. Risiko-assessering (Identifiseer risiko's)
6. Sterkte-gebaseerde vorm (Benut kliente se sterktes)
7. Ontwikkelingsgerigte vorm (Identifiseer lewensfase)

Tema 10: Beskrywing van assesseringstappe by die lewering van kinderbeskermingsdienste

Sub-tema	Kategorie
1. Geen stappe word gevolg	• Assessering het nie stappe nie
2. Stappe word gevolg	• Voorbereiding vir die taak – beplanning vir assessering
	• Insameling en eksplorering van die probleem
	• Analisering van die ingesamelde inligting
	• Beplanning vir verdere intervensie

Tema 11: Assesseringshulpmiddels

Sub-tema
1. Ekokaart word gereeld benut
2. Genogram word gereeld benut
3. Lewenslyn word gereeld benut
4. Organisatoriese ontwerpte vorms
5. Driehoek assessering
6. Benutting van geen assesseringshulpmiddels

Tema 12: Vaardighede tydens assessering	
Sub-tema	Kategorie
Vaardighede	• Onderhoudsvaardighede
	• Waarnemingsvaardighede
	• Professionele oordeel as 'n vaardigheid
	• Kommunikasievaardighede

Tema 13: Stuikelblokke in gesinne en gemeenskappe tydens assessering	
Sub-tema	Kategorie
1. Struikelblokke in gesinne	• Reaksie van ouers moeilik om te hanteer
2. Struikelblokke in gemeenskappe	• Onveilige gemeenskappe

Tema 14: Stuikelblokke in die kinder-en gesinsorgorganisasie tydens assessering	
Sub-tema	Kategorie
1. Struikelblokke in kinder-en gesinsorgorganisasie	• Ondersteuning van supervisor
	• Assesseringsprotokol ontbreek
	• Beperkte tyd vir assessering

Tema 15: Aanbevelings vir assessering by die lewering van kinderbeskermingsdienste	
Sub-tema	
1. Ondersteuning aan maatskaplike werkers	
2. Verbeter opleiding	
3. Gevalleladings te verlaag	
4. Vereenvoudig dokumentasie	

BYLAE H ETIESE KLARING

NOTICE OF APPROVAL

REC Humanities New Application Form

4 May 2018

Project number: 0447

Project Title: Maatskaplike werkers se perspektief oor assessering tydens die lewering van kinderbeskermingsdienste

Dear Mrs. Anje Kotze

Your REC Humanities New Application Form submitted on **20 April 2018** was reviewed and approved by the REC: Humanities. Please note the following for your approved submission:

Ethics approval period:

Protocol approval date (Humanities)	Protocol expiration date (Humanities)
14 November 2017	13 November 2020

Please take note of the General Investigator Responsibilities attached to this letter. You may commence with your research after complying fully with these guidelines.

If the researcher deviates in any way from the proposal approved by the REC: Humanities, the researcher must notify the REC of these changes.

Please use your SU project number (0447) on any documents or correspondence with the REC concerning your project.

Please note that the REC has the prerogative and authority to ask further questions, seek additional information, require further modifications, or monitor the conduct of your research and the consent process.

FOR CONTINUATION OF PROJECTS AFTER REC APPROVAL PERIOD

Please note that a progress report should be submitted to the Research Ethics Committee: Humanities before the approval period has expired if a continuation of ethics approval is required. The Committee will then consider the continuation of the project for a further year (if necessary)

Included Documents:

Document Type	File Name	Date	Version
Research Protocol/Proposal	Navorsingsvoorstel hersien	29/06/2017	
Informed Consent Form	Inwilliging om deel te neem aan navorsing	29/06/2017	
Data collection tool	temas	29/06/2017	
Default	Permission_ Research_ A Kotze	22/03/2018	

If you have any questions or need further help, please contact the REC office at

cgraham@sun.ac.za. Sincerely,

Clarissa Graham

REC Coordinator: Research Ethics Committee: Human Research (Humanities)

*National Health Research Ethics Committee (NHREC) registration number: REC-050411-032.
The Research Ethics Committee: Humanities complies with the SA National Health Act No.61 2003 as it pertains to health research. In addition, this committee abides by the ethical norms and principles for research established by the Declaration of Helsinki (2013) and the Department of Health Guidelines for Ethical Research: Principles Structures and Processes (2nd Ed.) 2015. Annually a number of projects may be selected randomly for an external audit.*

Investigator Responsibilities

Protection of Human Research Participants

Some of the general responsibilities investigators have when conducting research involving human participants are listed below:

1. Conducting the Research. You are responsible for making sure that the research is conducted according to the REC approved research protocol. You are also responsible for the actions of all your co-investigators and research staff involved with this research. You must also ensure that the research is conducted within the standards of your field of research.

2. Participant Enrollment. You may not recruit or enroll participants prior to the REC approval date or after the expiration date of REC approval. All recruitment materials for any form of media must be approved by the REC prior to their use.

3. Informed Consent. You are responsible for obtaining and documenting effective informed consent using **only** the REC-approved consent documents/process, and for ensuring that no human participants are involved in research prior to obtaining their informed consent. Please give all participants copies of the signed informed consent documents. Keep the originals in your secured research files for at least five (5) years.

4. Continuing Review. The REC must review and approve all REC-approved research proposals at intervals appropriate to the degree of risk but not less than once per year. There is **no grace period**. Prior to the date on which the REC approval of the research expires, **it is your responsibility to submit the progress report in a timely fashion to ensure a lapse in REC approval does not occur**. If REC approval of your research lapses, you must stop new participant enrollment, and contact the REC office immediately.

5. Amendments and Changes. If you wish to amend or change any aspect of your research (such as research design, interventions or procedures, participant population, informed consent document, instruments, surveys or recruiting material), you must submit the amendment to the REC for review using the current Amendment Form. You **may not initiate** any amendments or changes to your research without obtaining written REC review and approval. The **only exception** is when it is necessary to eliminate apparent immediate hazards to participants and the REC should be immediately informed of this necessity.

6. Adverse or Unanticipated Events. Any serious adverse events, participant complaints, and all unanticipated problems that involve risks to participants or others, as well as any research related injuries, occurring at this institution or at other performance sites must be reported to Malene Fouche within **five (5) days** of discovery of the incident. You must also report any instances of serious or continuing problems, or non-compliance with the RECs requirements for protecting human research participants. The only exception to this policy is that the death of a research participant must be reported in accordance with the Stellenbosch University Research Ethics Committee Standard Operating Procedures. All reportable events should be submitted to the REC using the Serious Adverse Event Report Form.

7. Research Record Keeping. You must keep the following research related records, at a minimum, in a secure location for a minimum of five years: the REC approved research proposal and all amendments; all informed consent documents; recruiting materials; continuing review reports; adverse or unanticipated events; and all correspondence from the REC

8. Provision of Counselling or emergency support. When a dedicated counsellor or psychologist provides support to a participant without prior REC review and approval, to the extent permitted by law, such activities will not be recognised as research nor the data used in support of research. Such cases should be indicated in the progress report or final report.

9. Final reports. When you have completed (no further participant enrollment, interactions or interventions) or stopped work on your research, you must submit a Final Report to the REC.

10. On-Site Evaluations, Inspections, or Audits. If you are notified that your research will be reviewed or audited by the sponsor or any other external agency or any internal group, you must inform the REC immediately of the impending audit/evaluation.